

RA Kedingen Inv.nr 37

1795-1799 (De stukken geexhibeerd te Goor).

Aleijda Workelaar (ovl. 1833) weduwe van **Gerrit Jan Klein Bruggink** uit Woolde, aanleggerse en requirante (nb. *Aleida hertrouwt 11-09-1798 RK met Jannes Nijhuis, ovl. 1827, die knecht was bij buurman Groot Bruggink en getuige in dit proces*)

contra

Gerrit Vruink (*ca1738) in de boerschap Stokkum, gedaagde en gerequireerde. In zake vordering tot teruggaaf van een van aanleggerse door soldaten met geweld afgenomen paard, hetwelk gedaagde thans in bezit heeft, met vergoeding van kosten en schaden.

Inventaris der proceduire in zaake Aleyda Workelaar weduwe Klein Bruggink uit Woolde aanleggersche en requirante ter eener tegens Gerrit Vruink uit Stokkum gedaagde en gerequireerde ter andere zijde.

1. acta prothocollaria beginnende den 18 july 1795 en eindigende den 7 july 1798.
2. eisch en aanspraak aan zijde van requirante geexhibeerd den 18 july 1795 cum documentis A, B, C, D, E en F.
3. antwoord cum documentis A en B door gerequireerde geexhibeerd den 9 april 1796.
4. replicq aan zijde der aanleggersche en requirante cum documentis nr 1 en 2 geexhibeerd den 10 dec. 1796.
5. duplic aan zijde gedaagde en gerequireerde geexhibeerd den 25 nov. 1797 cum documentis nr 1, 2 en 3.
6. rekeningen aan zijde der requirante sub A en B.
7. rekeningen aan zijde der gerequireerde sub A, B en C.

Aldus geïnventariseerd, getekend en gesloten.

Wilhelm Jalink rigter A. Berends dr. W. Hulsken proc.

Extract prothocollair des landgerigts Kedingen

Gerigte gehouden Goor den 18 july 1795.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knappe en Harmannus Weischede
Compareerd in dit weledele gerigte Aleyda Workelaar weduwe Klein Bruggink geadsisteerd met mr. J.H. Jalink als mombaar, voorts met proc. Otto Meyling die zij met en beneffens den advocaat mr. G.W. Westerlo te zamen en jeder afsonderlijk tot haare bediendens na landregte qualificeerd, zeggende tegens heden volgens het relaas des onderrigters de aanspraake annex sub F te hebben doen citeeren Gerryt Vruink in de boerschap Stokkem, ten einde om te zien dienen van eysch en aanspraake welke men bij deesen overlegt cum documentis A, B, C, D en F met conclusie als daarbij en erlegging van een dubbeldje cum presentatione addendi et supplendi iquatenus opus. Met versoek om met het exhibitum te tekenen, staande vervolgens wagen en waaren op de comparitie en handeling van de geciteerde of zijn genoegsame gevolmagtigde bij foute van een of ander na voorgaande aaneysinge gedingende tot contumacie ten profijte als na landregte, sulx stellende ad decretum cum expensis.

Hierop erschienen Gerrit Vruink geadsisteerd met proc. Wilhelm Hulsken, verzoekende van de ingediende eisch en aanspraak cum documentis visie en zo nodig copie met een termijn tot den eersten regtdag na de bouwferien onder protest van kosten.

Gerigte gehouden Goor den 19 sept. 1795.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knappe en Hendrik Jalink
Den termijn in zaake de wed. Klein Bruggink contra de boer Vruink word voor 4 weken gecontinueerd salvis.

Gerigte gehouden Goor den 17 oct. 1795.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knappe en Hendrik Jalink

Compareerd in dit weledele gerigte Gerrit Vruink geadsisteerd met proc. W. Hulskén die in deesen tot zjén bediende steld, voordragende voor en aleer zig op de ingediende eisch en aansprake aan zjiden de wed. Klein Bruggink uit Woolde, hetzij ten principalen of in exceptivis te willen hebben in of uit te laten pravié en vooraf van de aanleggersche zal verwagten dat dezelve ingevolge landregt p 1 tit 3 art 4 (als zijnde ten regarde van deezen weledele gerigte uitheemsch), zal hebben te stellen borge ten einde zulks voorgegaan zijnde, als dan verders te kunnen doen als na rade afwagtende cum expensis. Ex advertó proc. O. Meyling bekende bediende van de wed. Klein Bruggink verzoekt van vorenstaande handeling ten spoedigsten copie met een termijn van 4 weeken aut interim cum expensis.

Gerigte gehouden Goor den 14 nov. 1795.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hendrik Jalink
Compareerd in deesen weledele gerigte Aleyda Workeler wed. Kleine Bruggink uit Woolde geadsisteerd met haar bediende procurator Otto Meyling, zeggende om aan de requisitie aan zjiden Gerrit Vruink bij reces van den 17 oct. laatsleden gedaan, te voldoen wel alle moeite te hebben aangewend om onder het ressort van deesen weledelen gerigte personeele cautie te bekomen en te prasteeren ten fine als bij parthijes voorzeide handelingé vermeld, dan daarin als alhier ten eenemaal vreemd zijnde niet hebbende kunnen slagen en ook geen vaste goederen alhier bezittende zo als zij bereid is des gerequireerd te verklaaren. Derhalven haar genoodzaakt vind om na bekende regten haaren toevlugt te neemen tot de juratoire cautie en onder solemneelen eede haar te verbinden, voor zo verre en zo en als zij ter zaake tusschen haar en meegemelde Gerrit Vruink alhier litis pendent nae landregte p 1 tit 3 art 4 is verpligt en teffens tot amputatie van alle onnodige trainissementen steld haar domicilium citandi et insinuandi ten huise van Hendrik Bunnikreeft in de stad Goor woonagtig welke alhier in indicio present verklaard het voorzeide domicilium citandi et insinuandi ten sijnen huise aan te neemen.

Verzoekende comparante dat haar den voorzeiden eed alhier sidente judicio moge worden afgenomen. Waarmede dan aan parthijes requisitie vervat bij reces van den 17 oct. laatsleden meer dan overbodig voldaan meenende te hebben, zal comparante verwagten dat dezelve nu zonder verdere omwegen te zoeken op deeserzijds eysch en conclusie ten eersten zal voortprocedeeren als nae regten onder serieus en herhaald protest tegens costen, schaden en interessén.

Hierop weder erschienen Aleida Workeler weduwe Kleine Bruggink uit Woolde en heeft de juratoire cautie na landregt p 1 lit 3 art 4 gepresteerd en afgelegd.

En heeft voorts Hendrik Brunnekreeft mede hier present het domicilium citandi et insinuandi ten zjinen huize stipulata manu aangenomen.

Ex advertó proc. Hulskén en versoekt van vorenstaande handelingé copie met een termijn van vier weeken salvis.

Gerigte gehouden Goor den 12 dec. 1795.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hendrik Jalink
Den termijn in zaake de wed. Klein Bruggink uit Woolde contra Gerrit Vruink word aan zijde van den laatsten voor vier weeken geprolongéerd salvis.

Gerigte gehouden Goor den 16 jann. 1796.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hendrik Jalink
Den termijn in zaake de wed. Klein Bruggink contra G. Vruink word voor 14 dagen gecontinueerd salvis.

Gerigte gehouden Goor den 30 jann. 1796.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hendrik Jalink
Compareerd in dit weledele gerigte proc. W. Hulskén bekende bediende van Gerrit Vruink voordragende dat parthije de wed. Klein Bruggink uit Woolde op den 14 nov. laastleden heeft gepresteerd de juratoire cautie met verklaring als bij gemelde reces te erzien en toen teffens domicilium citandi et insinuandi heeft gesteld ten huise van Hendrik Brunnikreeft inwoonder der stad Goor welke zulks ook heeft geacceptéerd en ten zjinen huise aangenomen zonder zig daarbij aan deesen gerigte te submitteeren.

Zo zal comparant tot voorkoming van nuttelose kosten verwagten dat gedagte Hendrik Bronnekreeft sig aan deesen gerigte submitteere en alle insinuatien en exploitien hierover mogten gedaan moeten worden door den gerigtsdienaar deezes gerigts accepteere of dat partij een ander persoon onder dit gerigte geseten daartoe nomineere, afwagtende cum expensis.

Hierop erschienen proc. O. Meyling bekende bediende van de wed. Klein Bruggink uit Woolde en versoekt van voorenstaande handelinge copie met een termijn van 14 dagen onder protest van kosten.

Gerigte gehouden Goor den 13 febr. 1796.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knappe en Hendrik Jalink
Compareerd in dit weledele gerigte proc. Otto Meyling bekende bediende van de wed. Kleyne Bruggink uit Woolde zeggende het laast gehandelde aan zijden Gerrit Vruink dat hoe zeer men vermeend dat parthije in de op den 14 nov. laastleden desersijds gedaane handelinge en daarbij gestelde domicilium citandi er insinuandi ten huise van Hendrik Bronninkreeft wonende onder het stadgerigt van Goor, zonder eenig bedenken had kunnen berusten wijl dog deese door zijne comparitie en dadelijke acceptatie van het gevraagde domicilium citandi et insinuandi ten zijnen huise zich zo als bekenden regtens is, van zelfs daardoor aan deezen weledele gerigte gesubmitteerd en in dat cas van zijn domiciliaire forum gerenuncieerd te hebben, geacht moet worden en alzo deeze nodeloose kosten hadde kunnen vermijden. Zoo heeft men nothans om aan parthije de weg tot verdere trainissementen te precludeeren den meergemelde Hendrik Bronninkreeft, die op heden nevens comparante sig alhier in den gerigte sisteerd, wel willen doen declareeren dat zig ten fine voorschrevene onder renunciatie van zijn domiciliaire forum aan deezen weledelen landgerigte submitteerd en alle insinuatien en exploitien, zo ter zaake tusschen comparantes principalinne en parthije voornoemt, voor deezen weledelen gerigte pindent door den gerigtsdienaar deezes gerigts gedaan wordende te zullen accepteeeren.

Verzoekende comparant dat denzelven deeze declaratie datelijk moge worden afgenomen en zulks ten prothocolle doen blijken.

Houdende hiermede aan parthijes verzoek voldaan zal men verwagten dat dezelve nu eens eindelijk op deesersijds eisch zal voortprocedeeren als na rechte behoort onder wel ernstig protest tegens deeze en alle verdere te onterecht te causerene kosten en schaden.

Hierop erschienen Hendrik Bronninkreeft en heeft de declaratie invoegen als ten recessse vermeed stipulata manu aangenomen.

Voorts erschienen proc. Hulsken en versoekt hiervan copie met een termijn van 14 dagen salvis.

Gerigte gehouden Goor den 27 febr. 1796.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knappe en Hendrik Jalink
Den termijn in zaake de wed. Klein Bruggink contra G. Vruink word voor 14 dagen gecontinueerd salvis.

Gerigte gehouden Goor den 12 maart 1796.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knappe en Hendrik Jalink
Compareerd proc. W. Hulsken bediende van Gerrit Vruink en exhibeerd hoofd van recessus in scriptis tegen de wed. Klein Bruggink uit Woolde met belofte om op den eersten regtdag reel en compleet te zullen overgeven afwagtende cum expensis.

Hierop erschienen proc. O. Meyling en zal het beloofde recessus in scriptis op zijn tijd compleet afwagten onder protest van kosten.

Gerigte gehouden Goor den 9 april 1796.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren Jan Heilerzig en Hendrik Stam
Compareerd in dit weledele gerigte proc. W. Hulsken bekende bediende van Gerrit Vruink en exhibeerd antwoord cum documentis A en B, voorts contra conclusie als daarbij op en tegens Aleida Workeler wed Klein Bruggink afwagtende cum expensis.

Hierop erschienen proc. O. Meyling bekende bediende van de wed. Klein Bruggink en verzoekt van het ingediende antwoord cum documentis copie met een termijn van vier weeken onder protest van kosten.

Gerigte gehouden Goor den 7 mey 1796.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Jan Hendrik Olijdam
Den termijn in zaake de wed. Klein Bruggink uit Woolde contra Gerrit Vruink word aan zijde der eerste voor 4 weken geprolongeerde salvis.

Gerigte gehouden Goor den 11 juny 1796.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hermannus van de Sagekuile
Den termijn in zaake de wed. Klein Bruggink uit Woolde contra Gerrit Vruink word aan zijde der eerste voor 4 weken geprolongeerde salvis.

Gerigte gehouden Goor den 9 july 1796.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hermannus Jalink
Den termijn in zaake de wed. Klein Bruggink uit Woolde contra Gerrit Vruink word aan zijde der eerste 14 dagen geprolongeerde salvis.

Gerigte gehouden Goor den 17 sept. 1796.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. J.H. Jordaan en Hermannus Jalink
Den termijn in zaake de wed. Klein Bruggink contra G. Vruink word aan zijde der eerste voor 4 weken gecontinueerd salvis expensis.

Gerigte gehouden Goor den 15 oct. 1796.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hermannus Jalink
Compareerd in dit weledele gerigte proc. O. Meyling bekende bediende van de wed. Klein Bruggink en dient op heden in termino sub mundo van sodane handeling als men heden over zes weeken tegens G. Vruink zal overgeven onder protest van kosten.
Hierop erscheenen proc. W. Hulsken en zal de beloofde handeling op zijn tijd inwagten salvis expensis.

Gerigte gehouden Goor den 26 nov. 1796.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hermannus Jalink
Den termijn in zaake de wed. Klein Bruggink uit Woolde contra de boer Vruink word door de eerste voor 14 dagen geprolongeerde salvis.

Gerigte gehouden Goor den 10 dec. 1796.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hendik Jalink
Compereerd in desen weledelen gerigte proc. Otto Meyling bekende bediende van Aleida Workeler wed. Kleyne Bruggink in Woolde en exhibeerd voor dezelve op heden in termino prolongato replecyq cum documentis sub nr 1 en nr 2 op en tegens Gerrit Vruink in de boerschap Stokkum met conclusie als daarbij afgwtende cum expensis.
Hierop erschenen proc. Hulsken en versoekt van het gediende replicq cum documentis copie met een termijn van zes weeken salvis expensis.

Gerigte gehouden Goor den 21 jan. 1797.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hermannus van de Sagekuile
Den termijn in zaake de wed. Klein Bruggink contra G. Vruink word door den laasten voor 6 weeken gecontinueerd salvis.

Gerigte gehouden Goor den 4 maart 1797.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hendrik Jalink
Proc. Hulsken prolongeerde den termijn voor Gerrit Vruink contra de wed. Klein Bruggink voor 6 weeken aut interim salvis.

Gerigte gehouden Goor den 29 april 1797.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Harmannus Jalink
Compareerd proc. Hulsken als bediende van Gerrit Vruink en dient tegen de wed. Klein Bruggink uit
Woolde sub mundo van zodaene handeling als heden over zes weken aut interim compleet zal overgeven
onder protest van kosten.

Hierop erschienen proc. O. Meyling en zal de beloofde handeling op zijn tijd afwagten salvis expensis.

Gerigte gehouden Goor den 17 juny 1797.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Harmannus Jalink
Proc. Hulsken prolongeerd den termijn van handeling aan zijde Gerrit Vruink contra de wed. Klein
Bruggink uit Woolde voor 6 weken salvis.

Gerigte gehouden Goor den 16 sept. 1797.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Harmannus Jalink
Den termijn in zaake de wed. Klein Bruggink uit Woolde contra Gerrit Vruink word door den laatsten 14
dagen gecontinueerd salvis.

Gerigte gehouden Goor den 30 sept. 1797.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en J.H. Weischede
Compareerd in de weledele gerigte proc. O. Meyling in qualiteit als bediende van de wed. Klein Bruggink
en staat op heden in termino wagten en waaren op de comparitie en handeling van Gerrit Vruink of zijn
genoegzame gevolmagtigde, in cas van handeling versoeckende daarvan copie met een termijn van zes
weken, dog bij defect vandien na voorgaande aaneissinge gedingende tot contumacie en door het effect
van dien tot verstek van verder schrijven, salva purga als na landregte.

Zulks stellende cum expensis ad decretum.

Decreet. Gerrit Vruink ter instantie van de wed. Klein Bruggink ten fine voorschrevene aangeeischt
en hij nog niemand zijnent wegen erschienen zijnde, word gecontumaceerd en ten effecte vandien van
verder schrijven verstoken verklaard, salva tamen purga als na landregte.

Gerigte gehouden Goor den 28 oct. 1797.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hermannus Jalink
Compareerd proc. Hulsken bekende bediende van Gerrit Vruink voordragende heden 4 weken, niet uit
versmading van deesen gerigte te zijn uitgebleven, maar zulks vervelationeerd door de menigvuldige
occupatien van zijn mede bediende advocaat en zig derhalven van de bedongen contumacie aan zijden der
wed. Klein Bruggink met aanneming der kosten voor zo ver verplicht kooft zuiveren. Erleggende ten dien
einde een dubbeldjen met offerte van suppletie en exhibeerd duplicq incompleet met belofte om hetzelfde
heden over 4 weken reel en compleet te zullen overgeven cum expensis.

Hierop erschienen proc. Meyling en zal het beloofde duplicq heden over vier weken compleet inwagten
onder protest van kosten.

Gerigte gehouden Goor den 25 nov. 1797.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hermannus Jalink
Compareerd in dit gerigte proc. W. Hulsken ten prothocolle bekende bediende van Gerrit Vruink
exhiberende voor denzelven duplicq reel en compleet op en tegens Aleida Workeler weduwe Klein
Bruggink in Woolde cum documentis sub 1, 2 en 3, staande voorts wagten en waaren op comparitie en
tegenhandeling van dezelve, bij defect van een of ander gedingende na voorgaande aaneisning tot
contumacie ten fine en effecte als naar regte, zulks indien van stellende ad decretum cum expensis.
Ex adverto proc. O. Meyling bediende van de wed. Klein Bruggink versoeckt van het ingediende duplicq
en de documenten visie en zo nodig copie met een termijn van vier weken aut interim cum expensis.

Gerigte gehouden Goor den 6 jann. 1798.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hermannus Jalink
Den termijn in zaake de wed. Klein Bruggink contra de boer Vruink word voor 6 weken aan zijde van de eerste geprolongeed salvis.

Gerigte gehouden Goor den 17 febr. 1798.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hermannus Jalink
Den termijn in zaake de wed. Klein Bruggink contra de boer Vruink word voor 14 dagen aan zijde van de eerste geprolongeed salvis expensis.

Gerigte gehouden Goor den 3 maart 1798.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hermannus Jalink
Den termijn in zaake de wed. Klein Bruggink contra de boer Vruink word aan zijde der eerste voor 4 weken gecontinueerd salvis.

Gerigte gehouden Goor den 31 maart 1798.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hermannus Jalink
Den termijn in zaake de wed. Klein Bruggink contra de boer Vruink word aan zijde van de eerste voor veertien dagen gecontinueerd salvis.

Gerigte gehouden Goor den 21 april 1798.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hermannus Jalink
Den termijn in zaake de wed. Klein Bruggink contra de boer G. Vruink word aan zijde der eerste voor 4 weken gecontinueerd.

Den 19 mey 1798 zijn alle zaaken ex officio tot den naasten regtdag geprolongeed.

Gerigte gehouden Goor den 9 juny 1798.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hermannus Jalink
Compareerd in dit gerigte proc. O. Meyling bekende bediende van de wed. Klein Bruggink en dient sub mundo van sodane handeling te gens G. Vruink als men heden en vier weeken aut interim zal overgeven onder protest van kosten afwagende.
Hierop erschienen proc. Hulsken en zal de beloofde handeling op zijn tijd afwagten salvis.

Gerigte gehouden Goor den 7 july 1798.

Verwalter Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. B.J. Knape en Hermannus Jalink
Compareerd in dit gerigte per litt proc. O. Meyling bekende bediende van de wed. Klein Bruggink zeggende bij examinatie van het duplicq aan zijden G. Vruink tegens comparants principalinne ingediend, niets bevonden te hebben dat eenige wederlegging meriteerd, latende men hetzelve in zijne notoire onwaarde zonder daarvan iets nadeligs te willen hebben gestendig waartegens men ten kragtigsten protesteerd. Versoekende dat in deeze zaak een termijn van sluyten moge gesteld en daartegens de prothocollaria vervaardigd worden, onder protest van kosten zulks ad decretum stellende.
Hierop erschienen proc. W. Hulsken bekende bediende van G. Vruink zeggende te mogen lijden dat in deesen een termijn van sluyten gesteld en daartegens de prothocollaria vervaardigd worden.
Zulks stellende cum expensis ad decretum.
Decreet. Den termijn van sluyten in deeze zaak word gesteld op heden over vier weeken.
Pro vero extractu. Wilhelm Jalink Rigter

Exhibitum in indicio Goor den 18 juy 1795.

Wilhelm Jalink verw. rigter

Eysch en aanspraak voor Aleyda Workeler wed. Kleyne Bruggink uit Woolde aanleggersche en requirante

ter eener, op en teegens Gerrit Vrunck in de boerschap Stokkem gedaagde en gerequireerde ter andere zijde.

Burgermr. Wilhelm Jalink Verwalter Richter des landgerichts Kedingen.

Om deese kortelijk dog teffens zodanig te instrueeren dat de op het eynde van dien te nemene conclusie zonder eenige rechtelijke hasitatie zal moeten volgen.

Zo doet aanleggersche en requirante onder employ van alle solutaire middelen en beneficien rechtens een genooddrongen aanlegger maar eenigsints kennende te stade komen.

En wel expres protest teegens den last van overtollig en onverplicht bewijs de facto passeren en voordraagen de zuivere waarheid te zijn.

Dat het in de laatste gepasseerde winter en wel in de maand february zij gebeurd dat een trouw volk, die niet verre voorbij haar huis de Grootte Postweg passeerden, op een brutale en violente wijze zijn gekomen ten huise van haar requirante en vandaar tegens haar wil en dank een vierjaarg of op het vierde jaar zijnde donker bruyn merrrie paard met een kleine koll (*witte vlek*) voor de kop, hebben uit de stal gehaald en mede genomen.

Dat zij requirante wel verre af van hier in te berusten en dit haar op een roofachtige wijze ontveldigt paard zoo maar te laten varen en pro derelicto te houden geen oogenblik heeft ledig gestaan.

Neen, maar datelijk en op staande voet hetzelfde heeft doen vervolgen niet slegts tot Bentheim in hoop en verwagting van hetzelfde aldaar, hetzij door adsistentie van het gericht of op een andere best mogelijke wijze wederom te bekoomen.

Dog zulks niet willende gelukken deeze haare persecutie al verder en selfs tot verre boven Haselunne en dus wel eene distantie van meer dan .. uren buytenslands heeft voortgeset.

Alwaar eyndelijk het gemelte paard ongeacht alle daarteegens gedaane protestatien, zoo wel als minnelijke instantien, haar knecht met geweld is ontnoomen, zoo als dit een en ander kan consteeren uit de condschap hierbij sub A ad art 3, 4 et 5 en sub B ad art 3 et 4.

Dat sij requirante dit voor haer gevoelig en important gemis niet aquo animo hebbende kunnen passeeren, op de gedachten zij gekoomen dat vermits de meenigvuldige en daegelijks voorvallende transporten van militairen derwaarts, het wel niet ten eenemaal vreemd nog onmogelijk was dat dit haar paard zomtjids door de een of ander wederom hier te lande konden worden teruggevoert.

Vervolgens alle mogelijke devoirs en vigilantie heeft te werk gesteld om zulks te ontwaaren.

Zoo als het dan ook eyndelijk en nae verloop van eenigen tijd is gebeurt dat haar nabuur Jan Hendrik Brinkhuis en Stege Gerrit passeerende de weg van Ootmarssen aldaar hebben aangetroffen den gedaagden en desen bij zig hebbende hetzelfde eygen paard van requirante.

Welke zij al aanstonds herkende aan gedaagde vriege waar hij aan hetzelfde gekomen was, waarop door gedaagde als toen geantwoord is dat hij het gekogt had van een boer die het voor de waagen hadt, zonder nothans die boer te noemen, uti sub B ad art 7.

En dat hij naederhand aan eerste getuyge in presentie van den onderrichter van Kedingen, gelijk ook aan Jannes Nijhuis knecht van Groot Bruggink, gezegd heeft dat paard gekogt te hebben in de herberg de Drie Ringen te Ulsen, men zie de condschap sub B ad art 7 en vergelijke de depositien sub A ad art 7.

Wanneer men nu hiermede vergelijkt des gerequireerdes gerichtelijk declaratoir bij sijn insinuatie van 16 mey 1795 sub C (welke men in volle kracht pro judiciali confessione wel hebben aangenomen), alwaar hij zegt dat hij datzelfde paard op den 5 mey te Ulsen op de markt van eenen Gerrit Craemer aldaar woonachtig, heeft gekogt en betaald. Zo zal het zich al aanstonds op doen.

Dat gedaagde van dit tijdpunct af aan zijne goede trouwe en titul van bezit heeft gecompromitteerd en in dubio gesteld mogelijk om door zijne varierende opgave zoo veel doenlijk aan requirante den weg tot naesporing van haren wettigen eygendom difficel te maken.

Een handelwijze ten eenemaal strijdig met de regten van den mensch en burger en aanlopende tegen de pligten ex socialitat profluentia, welke willen nequis lermone aut alii signis ad expromenda animi senza institutis alterum decipit, puffend in tract de offu hom et cer lib 1 cap 10.

Waarom ook den hoogleraar Voet in comm ad tit ff de rei vind num 8 de jura civili in terminis fradeert quod si quia rem furti van studioso protelavit nec nisi ungente prope necessitate et pudore serius obtulerit domino restitutionem non dubium isse quin ei velut in froude manifesta constituto nihil ex pretio saluto

reddendum sit.

En dit is juist het geval waarin de gedaagde in desen zig bevind.

Wanneer hij den 7 mey 1795 op deezzijds gerichtelijke requisitie tot restitutie van meer gedachte paard zig in het nauwe vond gedreven; die restitutie niet absolute quam te weygeren, neen maar implicite en onder eene bijgevoegde conditie van te vreedestelling, zonder bepaling nogtans wat hij daardoor verstond, quasi komt aanbieden zoo als consteerd uit het relaas van den onderrigter hierbij sub D.

Waardoor men dan omtrend dese sijne in der daad meer negative dan affirmative declaratie alnog in het onzekere zijnde gelaaten, zig wel aanstonds zoude hebben kunnen bedienen van de zo bekende regel rechtens die wil quod interpretatio semper sit fauenda contra illum qui clarius loqui de buisset.

Echter des niet te min tot vermindering zoo mogelijk van verdere kosten bij een naedere schriftelijke insinuatie van den 13 mey uti sub E onder offerte van prastatie van al hetgeene waartoe men nae rechtens was verplicht, van hem heeft gevraagd en billijker wijze hadt vermocht.

Dat hij zich daarop zoude declareren wat hij van requirante tegens de te doene restitutie van haar paard van haar, hetzij wegens gedaan verschott, moeyten, versuim of uit wat hoofden hij zulks ook vermeende nae rechten te kunnen en mogen doen, kwam te pratenderen.

Dog wat anders is hiervan het gevolg geweest dan dat hij bij zijn contra insinuatie van 16 mey sub C nae eenige vooraf gemaakte onware, een reeds hier voor ter contrarie beweesene positien op een impertinente wijze declareert (en dit wil men ten opsigte van het point van costen deser proceduire den heere richter en aankomstige referent eerbiedig ter reflexie hebben aanbevolen), dat hij aan insinuante het meergedagte paard niet gedenkt te laten volgen.

Een aller convincants bewijs voorwaar dat hij sijne reets vooraf door omweegen en verkeerde opgaven geprepareerde intentie thans opentlijk aan den dag legt et adhul gloriator cum male facerit.

Uit deese nu hiervoor ter nedergestelde en met valabele bewijsen gestaafde waarheeden aan de eene zijde den wettigen en nooyt vervreemden eygendom van requirante zijnde daar gesteld.

Zo zal het aan de andere kante weynig moeite kosten de daaruit tam ex jura naturali quod civili et statuario ima ex ipso jure divino, resulteerdende verpligtinge aan zijde van gerequireerde tot restitutie van het meergedagte paard buyten alle redenmatige teegenspraak te betoogen.

Trouwens wanneer wij met de straks aangevoerde Puffendorf in tractasu de officio haminis et civ lib 1 ca p 13 cui rubrica de officiis qua ex dom rerum per se resultant ten grondslag leggen, quod cessante primera rerum communione et introducto dominio inter officia hominum inde exarta geen van de minste is; quod quando res aliena etrumsichne nastro crimine et bona fide ad nos pervererit et eam ad hue in nostra potestate habemus tenemur efficena quantum in nobis est ut illa in potestatum legitimi sui domini redeat, vide Groot de jur Beli et pacis lib 2 capio in verbis neque hic consideratur bona quis an malafide rei possessi onem nactus lit, gevende daarvan deese reeden quod alia sit obligatio ex delicto alia ex re.

En dit laatste is juist alhier het geval.

Hetgeen zelfs in zoo verre daar gaat, dat wanneer een dief het een of ander gestolen goed bij iemand van de diefstal onbewust sijnde heeft in bewaering gegeven en naderhand den regten eygenaar zig opdoende hetzelve niet aan den dief schoon deponent zijnde maar aan den regten eygenaar moet worden gerestitueerd.

En zulks om reeden quod ex eo tempore quo res aliena venit in mea potestate incipiat obligatio ad restituendum eam suo domino confessi meretur de hac materia Hochstetter in colleg Puffendorfiana exercit 8 par 26 Grot de jur B en P loc cit addatur de jure divino Ebraorum deuteronom cap 22 vers 1 et leq. Men vergelijken ook hier mede ons landregt 2 deel tit 15 art 5 alwaar ook onse heeren wetgeveren dese reeden niet onduidelijk hebben op het oog gehouden.

Et hoc etiam jhus seculi probant leges et statuta qua omnino nonus jus faciunt ut nempe ommisso raptore out fure eos compellare possimus qui res nostras quales curque ea lint tenent vide landregt alleg loco.

Immers hiertoe behoeven wij maar tot een algemene grondslag te leggen de lex 2 cod de fiurt et sert corrupt; en daarover nae te sien Brunnem on coment ad hone leg, Menoch de prasumpt lib 5 pras 29 nr 21 en seq et de moribus in specie Groeneweg de legebr abrag.

En dan maar op het oog houden dat het volgens de natuur der zaaken en analogie van rechten zeker gaat.

Dat het alleen in de magt van den eygenaar staat den eygendom van sijn goed op een ander te doen

overgaan en dat dus niemand een ander kan tot eygenaar maaken van iets waarvan hij zelfs den eygendom niet vooraf heeft verkregen, L 54 ff de reg jur et conser Joann a lande in com ad tit ff de reg jur, die ook op dese selfde wet aanmerkt cum quid ex causa emptionis alicui traditur non alitur dominium ejus transfertur quam si is qui trabet dominium habuerit.

Wanneer men nu op dese gelegte gronden voortvaarende de zaak alhier in questie in haare omstandigheden zoo als getoond is dat die zig hebben toegedraagen a priori beschouwt, zoo zal het daaruit voortvloeyend recht aan zijde van requirante zich vanzelve voordoen.

Trouwens dat den rechtmatigen eygendom en bezit van het meergedachte paard bij requirante en niemand anders heeft geresideert en alnog aan haar behoort.

Dat zij desen haaren wettigen eygendom nooyt pro derelicta gehouden, veel minder door eenige daad van haar heeft gebragt.

Dat de geweldadige ontrooving die even zoo sterk als aan eygentlijk gezegde diefstal juri naturali contrariatur en alleen in eo differunt quod furtum fiat fraudulenter sed rapinaper vim, waarom ook de jure civili raptor ab imperatore justiniano vacatur fur improbus.

Dat dese geweldadige ontrooving, herzeggen wij etiamsi res furtiva vel rapta per mille manus ambulasset, men zie ons meer geallegeert landregt cit loco, nooit eenig regt nog regtmatige titul van bezit aan den detentur heeft kunnen geven, sijn alle positiën en grondwaarheeden die volgens het hiervoor betoogde zoo klaar zijn dat het ten eenemaal overtollig zoude weisen zulks nader te adstrueeren.

En dat zij dus desen haren eygendom waar ter plaatse en bij wien zij die ook vind legitimo modo (publice enim interest ne quis rem suam aliter quam per judicem reposcat), wederom kan en mag aantasten en vindieeren, leert inter multos alias hilarioris fama voros, den hoogleraar Voet in comm ad tit ff de rec viadirat nr 5, zeggende neque hanc rei sue vindicanda potestatem tillit regularitor factum tertii remnastram non jure aliamantis.

Et num 7 eodum pergit multo minus impedita conseri debet vindicatio rei illius quasuo domino per furtum subducta est ruceque eam non a fure tantum a herede ejus sed et alio quovis bona maleve fidei possessore repetere potest ne pretio quidam emptori bona fidei refundendo, men zie hierover de Uitrechtse consult en advisen 2 deel consult 44 pag mitri 185 add Huber de jure civitat lib 2 sect 4 cap 5.

En schoon nu wel dese zelfde hoogleraar Voet dit met eenige limitatie wil hebben verstaan en sommige omstandigheden opgeeft in welke volgens het gevoelen van eenige rechtsgeleerden den eygenaar zou verplicht zijn den uitgeschoten coopschat te restitueeren.

Zo is het dog zoo dat een ieder onzijdig richter in desen geene zodaanige omstandigheden en requisiten in cas subject bij een attente en onbevooroordeelde beschouwing van zaken zal kunnen vinden.

Neen, maar ter contrarie zal moeten toestaan dat gedaagde door zijn in desen gehouden en hiervoor bewezen gedrag sijne quade trouwe en intentie genoegzaam hebbende aan den dag gelegd, daardoor alle middelen en weegen ter zijner defensie, zo er al de een of ander ter sijner verschooning met den minsten schijn mogten kunnen worden voorgebragt, dies neen, ten eenemaal heeft verwerkt en zich onwaardig gemaakt, niet alleen.

Maar ook dat hij daardoor en wel speciaal door sijne insinuatie van den 16 mey 1795 hierbij sub C en daarbij gedaan declaratoir, moetwillig oorszaak tot deese proceduure en daaruit reets veroorzaakte en verder te causerene costen en schaadën hebbende gegeven, ook teffens daarin zal moeten worden gecondemneert.

Waarom dan ook de aanleggersche en requirante in deesen den gedaagden tegens heden ter gewooner rechtijd hebbende moeten doen citeeren uti sub F ex dictis et si necesse dicendis, onder eerbiedige imploratie van het nobile judicis officium in omissis supplendis omni meliori modo is concluderende. Dat de gedaagde en gerequireerde Gerrit Vrunck bij vonnis van desen weledelen gerichte zal worden gecondemneert om aan requirante tegens prastatie van hetgeene waartoe zij nae rechten is verplicht, hetzelve bij inhassie van deesersijds gedaene insinuatie van 13 may 1795 alnog offereren, de bij desen te moeten restitueeren en laten uitvolgen het gelibelleerde vierjaarig bruin merrie paard, zo en als hetzelve zich op den 7 mey laastleeden ten zijnen huise en op zijn stal heeft bevonden, met ook condemnatie van hem gedaagde in alle de costen deser proceduure, schaden en interessen door sijne gedaene verweygering aan haar veroorzaakt en verder te veroorzaken ofte concludeert zoo en als omni meliori modo in desen

behoord met herhaalden eysch van kosten.
G.W. Westerlo dr.

Vraagarticulen

Om daarop ter instantie van de wed. Kleyne Bruggink uit Woolde nae voorgaande citatien en erinneringe van de zwaare straffe des meineds onder eede te verhoren Gerrit Groothuis wonende voor knegt bij de wed. Kleyn Bruggink, Bernardus Uink, Berend Haverkate wonende thans voor knegt bij de boer Bepseler.

Getuigen ouderdom en verwandschap af te vragen ?

Gerrit Groothuis eerste getuige verklaard oud te zijn in de 60 jaren en zegt niet verwantschap te zijn.

Bernardus Uink tweede getuige zegt oud te zijn in de 60 jaren en onverwant.

Berend Haverkate derde getuige zegt oud te zijn om de dertig jaren en onverwand te zijn.

Heeft derde getuige dese laast gepasseerde winter niet voor knegt gewoond bij de weduwe Kleyn Bruggink in Woolde ?

Eerste getuige zegt dat Berend Haverkate in de vorige winter als knegt bij Groot Bruggink heeft gewoond.

Tweede getuige zegt dat Berend Haverkate in de voorige winter bij Groot Bruggink als knegt heeft gewoond.

Derde getuige zegt in de voorige winter gewoont te hebben bij Groot Bruggink als knegt.

Is het toen niet gebeurd dat eenige soldaten of militairen op een brutale wijze bij de wed. Klein Bruggink in huys zijn gekoomen en tegen haar wille en dank een paard uit haar stal hebben gehaald en mede genomen ?

Eerste getuige zegt dat in de gepasseerde winter door eenige soldaten met den blooten sabel in de hand en met geweld een paard van de weduwe Klein Bruggink uit huys is gehaald.

Tweede getuige zegt dat gepasseerde winter door eenige militairen met geweld uit het huys van de weduwe Klein Bruggink is gehaald een paard en dat hij met zijn paard ook heeft moeten voorspannen.

Derde getuige zegt het gevraagde in deesen articul de zuivere waarheid te zijn.

Was dit een vierjarig of toen op het vierde jaar sijnde donkerbruin merriepaard met een kleine kolle voor het hoofd ?

Eerste getuige zegt dat het een vierjarig bruin merriepaard was met een kleine kolle voor de kop.

Tweede getuige zegt dat het paard op het 4e jaar was, zijnde een donkerbruin merriepaard met een kleine kol voor de kop.

Derde getuige verklaard dat het was een op het vierde jaar donkerbruin merriepaard met een kleine kol voor de kop.

Hebben getuigen dit paard, als ook de twee anderen met geweld weg genoomen paarden, van Groot Bruggink en Uink niet vervolgt en zijn mede gegaan, eerst op Bentheim vandaar na Haselunne en selfs nog eenige uren verder sonder dat zij dit en de andere paarden hebben kunnen wederom krijgen en zijn getuigen dus nae alle moeite daartoe te hebben aangewend niet eindelijk nae verloop van vijf weeken sonder die paarden weder te huys gekomen ?

Eerste getuige zegt in het gevraagde in deesen articul in allen deelen de waarheid te zijn.

Tweede getuige zegt met zijn paard en dat van de weduwe Klein Bruggink selfs te zijn meede geweest en het verdere gevraagde de opregte waarheid is.

Derde getuige zegt maar eenen dag met het paard van de weduwe Klein Bruggink te zijn meede geweest en vervolgens er van afgeraakt en zonder paard is terug gekoomen.

Weeten getuigen dat het hier voorgemelde bruine merriepaard van de weduwe Kleyn Bruggink zig thans bevindt op de stal van de boer Vrunck in Stokkum ?

Eerste getuige zegt gehoord te hebben dat het paard van de wed. Kleyn Bruggink in Stokkum bij den boer Vrunck staat.

Tweede getuige zegt gehoord te hebben dat het paard van de weduwe Kleyn Bruggink staat bij den boer Vrunck in Stokkum.

Derde getuige zegt te hebben hooren zggen dat het paard van de weduwe Kleyn Bruggink staat bij den boer Vrunck in Stokkum.

Hebben getuigen ook gesien of van jemand gehoord op wat wijze de boer Vrunck aan dat paard gekoomen is, of hij het gekogt heeft, voor hoeveel geld, waar ter plaatse, van wien en van welke personen hebben getuigen zulks gehoord die te noemen ?

Eerste getuige zegt van de grote knecht van de wed. Kleyn Bruggink gehoord te hebben dat den boer Vrunck dat paard voor een wagen gekogt heeft bij Ulzen.

Tweede getuige zegt wel gehoord te hebben dat den boer het voor agt en tagtig gulden gekogt had bij Ulzen en zulks gehoord te hebben van de knecht van Kleyn Bruggink en van Jan Hendrik Brinkhuis.

Derde getuige zegt van het gevraagde niet te weten als dat van de knecht van Groot Bruggink en Jan Hindrik Brinkhuis heeft gehoord dat den boer het gekogt had bij Ulzen.

Ik J.A. Verstege Rigter des landgerigts Delden certificere hier mede dat voor mij en ceurnoten Otto Meyling en Albert Groll nae voorgaande citatie ter instantie van de wed. Kleyn Bruggink in den gerigte gecompareert zijn die aan het hoofd deses genoemde getuigen en hebben na erinneringe van de zware straffe des meineds en daarop in forma geprasteerden eede articulatum en zoals onder ieder der vorenstaande vraagarticulen in het brede geregistreert staat, gedeponereert ende verklaart. Des ten waren oirconde heb ik rigter voornoemd dese getekent en gesegelt.

Actum Delden den 20 mey 1795. J.A. Verstege rigter

Vraagarticulen

Om daarop ter instantie van de wed. Kleyne Bruggink uit Woolde nae voorgaane citatie en erinneringe van de zwaare straffe des meineds onder eede te verhooren Jan Hendrik Brinkhuis en Jannes Nijhuis wonende als knecht bij Grote Bruggink.

Getuigen ouderdom en verwantschap af te vragen.

Jan Hendrik Brinkhuis eerste getuige zegt oud te zijn 28 jaaren en onverwand.

Jannes Nijhuis tweede getuige zegt oud te zijn 23 jaaren en onverwand.

Zijn getuigen niet beyde nabuuren van de wed. Kleyne Bruggink voornoemt ?

Eerste getuige zegt nabuur van de weduwe Klein Bruggink te zijn.

Tweede getuige zegt knecht bij Groot Bruggink nabuur van de wed. Klein Bruggink te zijn.

Weeten getuigen dat gemelte wed. Kleine Bruggink voor eenigen tijd geleeden en wel deese laast gepasseerde winter door de Engelse troupen die aldaar de weg passeerden tegens haar wil en dank en met geweld een paard is ontnoomen hetwelke zij tot nog toe niet wederom heeft terug gekregen ?

Eerste getuige zegt al het gevraagde in deesen articul de volkomen waarheid te zijn.

Tweede getuige zegt dat in gepasseerde winter van de wed. Klein Bruggink door Engelse troupes met geweld is ontnomen een paard en dat zij dat paard nog niet terug heeft gekregen.

Was dat een vierjarig of op het vierde jaar donkerbruin merrie paard met een kleine kolle voor het hoofd ?

Eerste getuige zegt dat het een vierjarig of op het vierde jaar donkerbruin merriepaard met een kleine kolle voor het hoofd was.

Tweede getuige zegt dat het een vierjarig paard was, een merrie, donkerbruin en een kolle voor de kop.

Zijn getuigen op den zevenden deser maand mey of wel gepasseerde donderdag agt dagen geleeden op versoek van de weduwe Kleyn Bruggink met den onderrigter van Goor gegaan nae het huys van de boer Vrunck in Stokkem om aldaar een paard te beschouwen en hebben zij toen bevonden dat dat hetzelfde paard was dat de wed. Klein Bruggink met geweld is ontnoomen ?

Eerste getuige zegt dat met den onderrigter van Goor is geweest, zonder den preciese tijd te kunnen bepalen, bij den boer Vrunck in Stokkem en aldaar op stal hebben gesien het paard dat de weduwe Kleyn Bruggink met geweld is ontnoomen.

Tweede getuige verklaard met den onderrigter van Kedingen te zijn geweest aan het huys van den boer Vrunck in Stokkem en aldaar gesien te hebben hetzelfde paard dat de weduwe Kleyn Bruggink met geweld is ontnoomen.

Is dit paard niet een veulen of aan bij de wed. Kleyn Bruggink opgevoed alwaar getuigen als nabuuren van haar hetzelfde gedurig hebben gesien en dus zeer wel kennen ?

Eerste getuige zegt dat paard als een veulen bij de wed. Kleyn Bruggink reets te hebben gekent en hetzelfde van tijd tot tijd te hebben gesien en het dus zeer wel te kennen.

Tweede getuige zegt dit paard als een eenjarig veulen bij de wed. Bruggink reets te hebben gekent, van tijd tot tijd hetzelve te hebben gesien en het dus zeer wel te kennen.

Waar ter plaatse, op wat wijze zeyde de boer Vrunck dat hij aan dat paard gekomen was of voor hoeveel geld had hij hetzelve gekogt ?

Eerste getuige zegt dat den boer Vrunck aan hem tussen Ootmarssen en de Wolf, in bijweezen van Stege Gerrit en de knecht van de wed. Kleyn Bruggink, heeft geseget het paard gekogt te hebben van een boer die het voor de wagen had en dat hij naderhand in prasentie van den onderrigter van Kedingen aan hem gezeget heeft dat hij het gekogt heeft aan of in de Drie Ringen bij Ulzen voor acht en tachtig guldens.

Tweede getuige zegt dat hij aan hem geseget heeft het gekogt te hebben van een man in de Drie Ringen voor agt en tagtig guldens.

Hebben getuigen uit order van de weduwe Kleine Bruggink datselve paard, nae dat sij het beschouwd en bevonden hadden, aan de gemelte wed. Bruggink toe te behooren onder adsistentie van den onderrigter niet voor haar weduwe terug gevraagd en heeft de boer Vrunck niet geweygert hetzelve te laten volgen ?

Eerste getuige zegt met den onderrigter van Kedingen uit naam van de wed. Kleyn Bruggink het paard te hebben terug gevraagd en daarop tot andwoord heeft bekoomen dat zij hem dan moest tevreden stellen of het paard met het regt uit huys halen.

Tweede getuige verklaard met den onderrigter van Kedingen het paard voor de wed. Klein Brugginkte hebben terug gevraagd en dat den boer Vrunck daarop geseget heeft het paard niet te willen geven of zij moest hem tevreden stellen of het paard met het gerigt uit het huys haalen.

Ik J.A. Verstege Rigter des landgerigts Delden certificere hier mede dat voor mij en ceurnoten Otto Meyling en Albert Groll na voorgaande citatie ter instantie van de wed. Klein Bruggink in den gerigte gecompareert zijn die aan het hoofd deses genoemde getuigen en hebben na erinneringe van de zware straffe des meineeds en daarop in forma geprasteerden eede articulativ en zoals onder ieder der vorenstaande vraagarticulen in het breede geregistreert staat, gedeponereert ende verklaart. Des ten waren oirconde heb ik rigter voornoemd dese getekent en gesegeld.

Actum Delden den 20 mey 1795. J.A. Verstege rigter

Vraagarticulen

Om daarop ter instantie van de wed. Kleyne Bruggink in Woolde na voorgegane citatie en erinneringe van de zware straffe des meineeds onder eede te verhoren Stege Gerrit uyt Woolde.

Getuiges ouderdom en verwantschap te vragen ?

Zegt getuige oud te zijn circa 60 jaaren en niet verwandschap te zijn.

Heeft getuige op den 5 mey laastleden toen het Ulsener markt was op de weg tussen Ootmarsen en de Wolf aangetroffen de boer Vrunck uyt Stokkem bij sig hebbende een donkerbruin vierjarig merriepaard met een kleine kolle voor de kop ?

Zegt getuige aan dese zijde het Reutemer hek in de maand mey van de Ulsener markt komende, zijnde in het begin van mey zonder den preciesen dag te bepalen, door den boer Vrunck uyt Stokkem te zijn agterop gereden met een donker bruin, zoo hem scheen vierjarig merrie paard met een kleine kolle voor de kop en met die boer tot de Wolf te zijn meede gegaan.

Was dit hetzelfde paard dat de wed. Kleyne Bruggink in de gepasseerde winter met geweld is ontnoomen en uit de stal gehaalt en dat zij tot nog toe niet had weder gekreegen ?

Zegt getuige te geloven dat het het paard van de weduwe Klein Bruggink was, hetzelve meermalen te hebben gesien maar het niet met die vastigheid kent om zulx met eede te kunnen verklaren.

Heeft de boer Vrunck tegens getuige en Jan Hendrik Brinkhuis niet geseegd dat hij dat paard gekogt hadde van een boer die het voor de wagen had ?

Zegt getuige dat de boer Vrunck tegens hem en Jan Hendrik Brinkhuis heeft geseegd, ik heb dit paard van een boer voor de wagen gekogt.

Heeft getuige en Jan Hendrik Brinkhuis toen ook aan de boer Vrunck gezeegd dat dat paard de weduwe Bruggink ontstolen of met geweld ontnomen was en dat het aan haar toebehoorde en gevraagd of zij het van hem konde wederom krijgen ?

Zegt getuige door hem en Jan Hendrik Brinkhuis aan den boer Vrunck wel geseget te hebben dat dit het

paard van de weduwe Klein Bruggink was dat haar ontstolen is geweest en heeft aan den boer gevraagd of zij het weerom kon krijgen en hoeveel winst hij moest hebben, waarop den boer Vrunck heeft geantwoord ja, voor twee ducaten winst en de verteringen hier buiten.

Heeft de boer Vrunck toen geeycht twee ducaten winst en ses guldens voor sijn reyse of moeyte of wat heeft hij daarop anders gesegt of geantwoord ?

Zegt getuige zig te refereren tot het gedeponeerde in den vorigen articul.

Ik J.A. Verstege Rigter des landgerigts Delden certificere hier mede dat voor mij en ceurnoten Peter Cappenberg en Albert Groll na voorgaande citatie ter instantie van de wed. Klein Bruggink uyt Woolde in den gerigte gecompareert is aan het hoofd deses genoemde getuige en heeft na erinneringe van de zware straffe des meineds en daarop in forma geprasteerden eede articulativ en zoals onder ieder der vorenstaende vraagarticulen in het brede geregistreert staat, gedeponeerde ende verklaart. Des ten waren oirconde heb ik rigter voornoemt dese getekent en gesegeld.

Actum Delden den 2 july 1795. J.A. Verstege rigter

Fiat het versogte exploit Delden den 16 mey 1795.

J.A. Verstege Rigter

Memorie voor den onderrigter van Delden

Om na gegeven regtelijk consent ter instantie van Gerrit Vruink sig te verwoegen bij de weduwe Kleine Bruggink en aan deselve op hun gedaene justificatie van den 13 deser kortelijk te herseggen en in andwoord te kennen te geven.

Dat juscuciant het daerbij door u gerequireerde bruin merriepaard op den 5 deser maand mey te Ulsen op de markt van eenen Albert Cramer aldaer woonagtig, gekogt en betaelt heeft en dus juscuciant geensints kan vermoeden dat u geinsinueerde dit gedagte paard op een geweldadige wijze is ontroofd of ontstolen zo als gij geinsinueerde bij u voorseide justificatie te kennen geeft, dog sonder opgave van tijd, jaer, dag of datum, dat u zulx ontnomen zoude wesen, veel weiniger door wie dit gedaen zoude zijn, ja zelfs zijn door u of door u knecht namens u eenige tekens van kenbaarheid, zo dit meergemelde paard moeste hebben opgegeven welke in het geheel aan hetzelfde niet zijn te vinden.

Derhalven juscuciant meergedagte paard niet aan u gedenkt te laten volgen, maer daer omtrend u gedreigen actie met veel gerustheid, hoe eerder hoe beter, zal afgagten; protesterende inmiddels tegens alle kosten.

Versoekende exploit overgave van het dubbelt en relaas in forma.

W. Hulsken proc.

Fiat quod petitur Goor den 12 mey 1795.

Wilhelm Jalink verw. rigter

Memorie voor den gerigtsdienaer of onderrigter van het gerigte Kedingen

Om met voorkennisse en permissie van de heer rigter namens de wed. Kleyne Bruggink uyt het gerigte Delden zich te verwoegen bij de boer Gerrit Vrunck in Stokkem en aan denzelven te insinueren en te kennen te geven dat het haar insinuante vreemd zij voorgekomen dat geinsinueerde heeft kunnen goetvinden te verwoeyeren aan haar insinuante te laten uytvolgen zodanig vierjaerig bruin merriepaard als haar op een gewelddadige wijze is ontroofd en ontnomen en zig thans op de stal van geinsinueerde bevind. Niettegenstaende zij hetzelfde op den 7 mey laastleden met voorkennisse en onder adsistentie van het gerichte ingevolge landregt heeft gedaen reclameeren en haar dus doende te noodzaken desen haaren regtmatigen en onvervreemden eygendom door verdere rechtsmiddelen te moeten vindiceeren, waartoe zij dan ook vermeynt zoo volgens gemeene rechten als onse statutaire weth allesints bevoegd te wesen om nogtans alle nodelose kosten voor zoo veel doenlijk en buyten prejudicucie van haar goedhebbend recht geschieden kan (de quo protestatus) te vermeyden, zoo heeft zij insinuante alnog bij desen de geinsinueerde willen summeeren en doen afvragen of gij niet zult kunnen goetvinden het gemelte paard aan haar als eygenaarsche van hetzelfde tegens verwooning van zodane bewijsen van eygendom en verdere prastatie als waartoe zij nae rechten verpligt mogte zijn en niet verder te laten uytvolgenen daartoe behoerlijke tijd en plaats te bepalen. Waarop men uw geinsinueerdes duidelijk antwoord en bepaaldelijk

declaratoir binnen den tijd van tweemaal vier en twintig uren nae insinuatie deses zal afwagten en bij defect van zulks of geen voldoende antwoord en declaratoir zodanig zal moeten doen en handelen als het recht aan de hand geeft.

Verwagende en zoo veel nodig protesterende dat gij uw het gemelte paard, zoo en als hetzelve op den 7 deses door den gerichtsdienaar en bijwesende personen met voorkennisse van het gerichte ter uwen huysse is bevonden en beschouwd, niet zult weerloos maken, reserverende men zich in zodanen val te doen en handelen als nae rechte en raade.

Wordende hiervan versocht exploict met overgave van het dubbeld deses en relaas in forma ten fine en effecte als nae rechten.

G.W. Westerlo dr.

Hierop te relateren het dubbeld deses overgegeven an de vrou van Gerrit Vrunck in Stokum bij absentsy van haar man.

Actum Goor 13 mey 1795. Jan Krisstoffer Mengelink verwalter scholte

Fiat quod petitur Goor den 16 july 1795.

Wilhelm Jalink verw. rigter

Memorie voor den onderrigter van Kedingen

Om met voorkennisse en permissie van den heere rigter of desselfs verwalter namens Aleyda Workeler wed. Kleyne Bruggink uyt Woolde tegens zaterdag den 18 deser maand july ter gewone regttijd en plaats te citeeren Gerrit Vrunck uyt Stokkem, ten eynde tegens hem te sien dienen van zodane eysch en aanspraake als citante ten dage voorschreven tegens hem zal doen en overgeeven.

Wordende hiervan versogt exploict en relaas ten fine en effecte als nae regten.

O. Meyling proc.

Relatier ik ondergeschreven dat ik op den 17 july 1795 dit bovenstand an Garrit Vrunck hebbe voorleesen en daarbij de citasie vermeldt hebbe.

Achtum Goor den 18 july. Mannes van de Sagekuile onderrigter

Exhibitum in indicio Goor den 9 april 1796.

In fidem. Wilhelm Jalink verw. rigter

Antwoord voor Gerrit Vruink in Stokkum gedaagde en gerequireerde ter eenre, op en tegens Aleyda Workeler wed. Klein Bruggink aanleggersche en roekelooze requirante ter andere zijde.

Burger ! mr. Wilhelm Jalink Verwalter Richter van Kedingen

Dat een aanlegger zal hem zijnen eisch of conclusie kunnen geadjudiceert worden, verplicht is zijne intentie of fundament waarop hij zijne actie heeft gebouwd ten genoegen rechtens te bewijzen.

Is zeker een rechtsregel al te bekend en op zo zigbaare gronden van billijkheid gefundeert dat onnodig is zulx met een meenigte rechtsauctoriteiten te moeten adstrueeren.

Daar het tog aan den minst geoeffenden rechtspractisin niet onbekend behoort te zijn.

Quod actore non probante reus quamiris ipse nihil prastiterit absolvendus fit per nat.

Waaruit dan pronon quasi alveo moet volgen.

Dat in het geval voorhanden door de aanleggersche zal haar de genoomen conclusie volgen en geadjudiceert kunnen worden en zonder eenige twijffelagtigheid ook zal moeten beweezen worden.

Dat het paerd in quastie, zo door gerequireerde op den 5 mey van het laatst gepasseerde jaar op de Ulser markt van eenen Albert Cramer aldaar bekendelijk woonagtig, is aangekogt, is haar paerd aan haar ontstolen off op eene geweldadige wijze ontroofd.

Zodat gevolgelijk in het geval voorhanden in nauwkeurig onderzoek zal moeten gebragt worden.

Off aan die verpligtinge door de aanleggersche en requirante in deezen ten genoegen rechtens is voldaan.

En off zij dus met genoegzaame valabele en steekhoudende getuigen zulx heeft beweezen.

De gerequireerde houd zich volkoomen verzekerd dat dit gerichte en aankomstigen referent bij zodaanig naukeurig en onzijdig onderzoek weldraa van het tegendeel ten vollen zullen moeten overtuigd worden.

Om zulks en ook de geheele ongefundeertheit van requirantes eisch in deezen kortelijk en met behoorlijke order te betoogen, zal men in de eerste plaatse de condschappen waarop requirante zich tot staavinge van

haare sustinua beroept a capite ad calcem nagaan, wanneer het ras zal blijken dat dezelve zijn partijdig variantes et vacillantes als ook respective singulier unig en dubieus en dus in rechten niets afdoen off probeeren kunnen.

En dan in de tweede plaatse (onder speciaal protest egter van ons daardoor aan den last van eenig bewijs waartoe wij als verweerende partije naar bekenden rechten niet verplicht zijn, niet te willen hebben verbonden), bewijzen dat het paerd in quastie niet is off zijn kan het paerd dat haar requirante in de maand febr. 1795 met geweld zoude ontroofd zijn.

Waaruit dan ontegenzeggelijk zal moeten volgen dat de argumentatien en rechtspassagien, waarvan zich requirante tot adstructie van haaren eisch heeft bediend op het onderhavige geval, niet applicabel zijn en dus hier niet kunnen afdoen.

Zoals men dan nog in de derde plaatse met weinige zal aantoonen.

Doch alles onder imploratie en beneficie der salutare middelen die ons naar rechten competeeren en wel expres in herhaald protest tegens den last van bewijs waartoe wij niet zijn gehouden.

Tot dien ons voorgestelde taak dan overgaande ontmoeten wij eerstelijk de condschappen van Gerrit Groothuis woonende als knegt bij requirante, Berend Uink en Berend Haverkate geappliqueert bij eisch sub A.

Dan hoe weinig dezelve tot adstructie en goedmaking van requirantes intentie en sustenue kunnen bijdraagen zal bij inspectie aanstonds blijken.

Die depositien koomen hoofdzakelijk hier op uit: dat in den toen laatst gepasseerden winter 1795 de requirante door militairen is genoodzaakt geworden aan dezelve een paerd tot voorspan te geven.

Dat dit paerd is geweest een donkerbruin merriepaerd met een kleine kol voor den kop en op het vierde jaar oud.

En dat zij nu, de een van die en de ander weer van een andere, gehoord hadden dat dit paerd nu zoude staan bij gerequireerde in deezen die hetzelfde te Ulsen zoude gekogt hebben.

Zo men nu deeze verklaringe al eens voor volkoomen waarheid en als irrefechabel mogte aanneemen (waarvan wij egter het tegendeel aanstonds zullen aantoonen), dan zoude immers daaruit nog niet geen de minste zekerheid kunnen opgemaakt worden.

Dat het paerd in quastie (schoon ook op het vierde jaar oud bruin en met een kleine kol voor den kop), juist dat paerd is off zijn moete, hetgeen gerequireerde in de maand may jongstleeden van Albert Cramer te Ulsen heeft aangekogt en nu door requirante in deezen van hem word terug geischt.

Dewijl dog welligt niemand ontkennen zal dat er duizenden van paerden gevonden worden die bruin, op het vierde jaar oud en eene kol voor den kop hebben.

Zodat in allen gevalle deeze condschappen voor de requirante niets zouden hebben kunnen afdoen, zo dezelve andersints als neen, in deezen gelooff hadden kunnen verdienen.

Want vooreerst is de eerst getuige Gerrit Groothuis, als blijkt uit die condschappen, zelve de knegt van de requirante en dus een testis domesticus die naar bekenden rechten geen gelooff kan verdienen.

Maar als men daar en boven met eenige oppelettenheid leest en overweegd hetgeen articul 3 word gevraagd en daarop is gedeponereert, zal men aanstonds overtuigd worden.

Dat zij zijn varierende vacilliaande, ja zelfs contrarieerende en dus geen geloof meriteerende getuigen.

Want in gemelde articul word in substantie gevraagd off zij getuigen dit paerd, als ook de twee anderen met geweld weggenoomen paerden van Groot Bruggink en Uink, niet hebben vervolgd en meede gegaan zijn, eerst op Benthem en nb niet eindelijk na verloop van vijff weeken zonder die paerden weer te huis gekoomen zijn.

Waarop door die beide eerste getuigen in substantie word verklaard zulx in allen deel de oprechte waarheid te zijn.

Daar ondertussen door derde getuige, die toen als knegt bij requirante woonde, word verklaard slechts eenen dag met het paerd van de weduwe Klein Bruggink, requirante in deezen, te zijn meede geweest, vervolgens daarvan afgeraakt en terug gekoomen te zijn, relatio tot die vraag en despositie zelve.

Eene tegenstrijdigheid waardoor naar bekenden rechten alle geloofwaardigheid aan de despositien van die getuigen word benoomen.

En waaruit ten klaarsten manifesteert dat zij geen zwaarigheid hebben gemaakt in gevalle van requirante

boven, ja zelfs tegens de waarheid zulx onder eede te deponeeren.

Zodat die condschappen zoals ze liggen niet alleen niets bewijzen maar daar en boven aan dezelve in het geheel geen gelooff kan off mag geattribueert worden, vid Barbos loc comm lib 18 cap v nr 14.

In de tweede plaatse vind men de condschappen van Jan Hendrik Brinkhuis en Jannis Nijhuis gevoegd bij eisch sub B.

Dan hoe weinig ook deeze voor de sustinue van de requirante zullen kunnen opereeren, zal al meede zonneklaar opdagen.

Wanneer men dezelves depositien bij productie ter instantie van requirante afgegeeven, vergelijkt met derzelver reproductaire condschap ter instantie van gerequireerde afgegeeven en hierbij sub A geappliqueert.

Waaruit ten klaarsten kooft te consteeren dat zij bij productie stellig en als zeker hebben verklaard, hetgeene bij reproductie blijkt, dat zij niet hebben kunnen weeten maar slechts van anderen hadden hooren zeggen en zij dus gevolgelijk niet alleen de auditu aliena gedeponeed, maar ook opzettelijk mee hebben verklaard als zij met mogelijkheid konden weeten.

En dus ook hunne verklaaringen naar bekende rechten niets ten voordeele van requirante kunnen afdoen. Maar zij als partijdige varierende en vacilleerde getuigen geheel zullen verworpen en aan dezelve alle gelooff ontzegt moeten worden zoals wij hier aanstonds nader zullen betoogen.

Op articul drie bij productie verklaaren die getuigen hoofdzakelijk dat door de Engelsche troupes, die aldaar den weg passeerden den weduwe Klein Bruggink, requirante in deezen, tegen haar wil en dank en met geweld in den gepasseerden winter een paerd ontnoomen was, hetwelke zij tot nog toe niet hadde weerom gekreegen.

Wanneer men nu daar meede vergelijkt hunne depositie bij reproductie ad art 2, hoofdzakelijk hierop uitkoomende dat zij van anderen wel hebben hooren zeggen dat de weduwe Klein Bruggink in den gepasseerden winter door de Engelsche troupes een paerd tegen haar wil en dank uit den stal is genoomen relatio tot die respective dispositien zelve.

Dan blijkt het immers ontgenspreekelijk dat die getuigen bij productie voor de requirante meer stellig hebben verklaard als zij met mogelijkheid hebben kunnen weeten.

En dat derhalven niet alleen hunne getuigenis de auditu alieno is, maar dat zij ook naar bekenden rechten niet anders als partijdige getuigen kunnen aangemerkt worden en dus in allen opzigte voor de requirante in deezen van geen de minste valeur kunnen zijn.

Vid Prater supra land Barbos loc citat fam Strijk de jur sens dissert 3 de audit alien nr 3, Math de prob cap 7 nr 75, Wasser prax jud cap 1 par 194 doctoren ibid allegat.

De partijdigheid en contrariteit van deeze beide getuigen straald al wijder ten klaarsten door uit hunne depositie ad articul drie van reproductie.

Alwaar zij verklaaren dat de weduwe Klein Bruggink destijds is gedwongen geworden van de Engelsche om haar paerd aan te spannen.

Iets hetgeen zij al meede met geen mogelijkheid konden weeten dewijl zij bij dat geval (als uit hunne depositie ad articul twee van reproductie consteert), niet tegenwoordig zijn geweest.

Waaruit dan ook al meede met volkoomen zekerheid kan en moet worden opgemaakt dat zij niet geschroomd hebben om ten gevalle van haare buurvrouw, de requirante in deezen, meer te verklaaren en met eede te bevestigen dan zij wisten off zelfs konde weeten.

Maar dat ook teffens juist daarom hunne geheele verklaringe in rechten geen het allerminste gelooff kan verdienen en daarom voor de requirante ook niets kunnen opereeren.

De partijdigheid en varietieit van die getuigen openbaaren zich nog al verder uit hun gedeponeede ad articul vier van reproductie.

Alwaar de eerste getuige in substantie verklaard te hebben hooren zeggen dat de knegt van de weduwe Klein Bruggink ook destijds zelfs met de paerden en wagen is meede gevaaren tegen wil en dank en nb wel veertien dagen van huis is geweest.

Terwijl de tweede getuige aldaar verklaard dat de knegt van de weduwe Klein Bruggink als toen gedwongen is om het paerd uit den stal te haalen em met haar aan te spannen en ook destijds zelfs is meede gevaaren met de paerden en wagen en nb in de zesde week weder tehuis gekoomen en dat hij als

toen het paerd heeft moeten verlaten, relatio tot de depositie zelve.

Uit welke alles dan buiten alle tegenspraak zeker is dat ook die gemelde getuigen al meede niets kunnen bewijzen en op hunne depositien naar rechten geen reflectie kan worden geslagen.

Omtrent het getuigenis van Steege Gerrit bij eisch gevoegd sub B 2 zal men alleen behoeven aan te merken dat hetzelfde is singulier en unig en dus naar rechten daarmee ook niets kan bewezen worden, Barbos lib 18 cap 17 par 4.

Behalven dat die getuige ad articul drie ronduit verklaard het paerd van de requirante niet met die vastigheid te kennen, dat hij met eede konde verklaaren dat het gevraagde paerd hetzelfde zoude zijn dat in den gepasseerden winter de weduwe Klein Bruggink met geweld zoude ontnoomen zijn.

Zodat derhalven ook op die getuigenisse als geheel dubieus en onzeker zijnde en rechten niets kan, nog mag worden gelet off daaraan eenig bewijs worden toegekend, vid Math de prob cap 7 par 77 acsq, Barbos loc citat par 17.

Wij vertrouwen dan hier meede ten genoegen rechtens te hebben gedemonstreert en betoogd dat de requirante met haare bij eisch en aanspraak geapliceerde condschappen voor haare sustinue in der daad niets heeft bewezen.

En dat gevolgljik, al konde of wilde men deezerzijds daar tegens niets verder inbrengen, aan haar zoude obsteeren de exceptio non probata intentionis en dus aan deselve haaren eisch moeten worden ontzegd.

Waaromtrent dan zeker geen de minste twijffel zal kunnen overblijven wanneer men hierbij nog in consideratie zal hebben genomen dat volgens de eigen positie van requirante bij eisch articul vier et aliquod sequentes (die men slechts in quantum pro voor confessie aanneemt), het gementioneerde paerd in quastie hier in de maand february 1795 door Engelsche militairen met geweld zoude ontnoomen zijn.

Dat zij dit paerd door haaren knegt en anderen die met haar zaamen gespannen waaren, vijf weeken lang heeft laten volgen off bij blijven wanneer zij hetzelfde eerst verlaten hadden.

En dan daar meede vergelijkt de hierbij gevoegde condschappen sub B quo brevitatis gratia subnussa relatio.

Waaruit ten convincansten consteert dat het paerd in questie off hetgeene thands door requirante van gerequireerde als haar eigendomlijke paerd haar door de Engelschen in de maand february 1795 met geweld ontnoomen word gevordert, hetzelfde paerd waarmede zij toen genoodzaakt zoude zijn die Engelsche militairen off hunne goederen te helpen transporteeren en eerst vijf weeken daarna verleden was, volstrekt niet zijn kan.

Vermits dat paerd, het welke gerequireerde van eenen Albert Cramer te Ulsen heeft gekogt en nu door requirante abusivelijk voor het haare word aangezien, reeds in het begin van diezelfde maand february door eenen Melchior Meyer te Lingen is aangekogt.

En dus veel eerder als het gementioneerde paerd van requirante door haaren knegt en anderen verlaten zoude zijn geworden.

Terwijl gerequireerde daar en boven bij deezen aanbied met solemneelen eede te bevestigen dat het paerd dat nu op den 27 february jongstleeden te Lingen aan die gemelde getuigen vertoond is, juist hetzelfde paerd is dat door requirante van hem word gereclameert of terug gevorderd.

Waaruit dan bij onfeilbaare consequentie als vanzelve moet volgen dat al het geraisonneerde bij eisch en aanspraak op de abusive en geheel onbeweesen suppositie dat het paerd in quastie dat geene zoude zijn hetwelk in de maand febr. 1795 de requirante door Engelsche militairen zoude ontnoomen zijn.

En derhalven alle de daarop toegepaste rechtspassagien ten eenemaal hier buiten alle applicatie zijn moeten.

Hetgeen men vertrouwd als vanzelve spreekende ten minsten voor als nog geen verder betoog noodig te hebben.

Wij zullen derhalven hier meede zeer gerust van antwoord gediend moogen houden.

Alleenlijk nog aanmerkende dat de haatelijke insinuatie als off gerequireerde omtrend de opgave van den aankoop van dat questieuse paerd zoude gevarieerd en ter kwaade trouwe gehandeld hebben, die zig de requirante articul 15 van aanspraak heeft veroorloofd, geheel ongegrond en louter laster is.

Dit blijkt ter allerklarsten dewijl hij aanstonds, toen hem daarna ter instantie van requirante gevraagd wierde, heeft verklaard hetzelfde van een herbergier Cramer te Ulsen woonende aldaar op de markt den 5

mey gekogt te hebben.

Eene opgaafe zeker zo rondborstig verklaart als men met eenige redelijkheid van iemand die een paerd buitenslands op een markt meer als negen uren van zijne woonplaats gelegen gekogt heeft, kan vorderen off verwagten.

En dat deese opgave volkomen met de waarheid overeenkomt is hier vooren reeds ten vollen beweesen. Gerequireerde zal derhalven die injurieuse beschuldiging en daaruit afgeleide consequentien als zeker op hem niet toepasselijk met verachting passeeren.

Voorts hier meede exdictis et si necesse dicendis en onder imploratie van het nobile judicis officium in ommissis supplendis, als meede onder expres protest van niets het geene niet speciaal is gedebatteert en wederlegt tacendo te willen hebben geavoueert, maar als niet te zaake doende negando gepasseert en onder beneficie van de exceptio non probata intentionis van antwoord gediend houdende omni meliori modo contra concludeeren.

Dat de requirante bij vonnis van dit gerichte zal worden verklaard in haaren eisch en conclusie, zo en in diervoegen als bij aanspraak gedaan en genoomen, niet te zijn ontvankelijk, nog te gefundeert en gevolgelijk hij gerequireerde daarvan geabsolveert met condemnatie van dezelve in alle de kosten, schaade en intressen hierdoor veroorzaakt, met iterativen eisch van kosten.

A. Berends dr. Garrit Vruwink

Vraagarticulen

Om daarop ter instantie van Gerrit Vruink na voorgaande wettige gedane citatie en erinneringe van de zwaare straffe des meineeds en daarop geprasteerden eed tot God almagtig bij forma van reproductie onder reserve van alle gediensstige reproclias te horen Jan Hendrik Brinkhuis en Jannes Nijhuis wonende voor knegt bij Grote Bruggink.

Ouderdom en verwandschap te vragen ?

Eerste getuige Jan Hendrik Brinkhuis zegt ongeveer dertig jaren oud en onverwant te zijn.

Twede getuige Jannes Nijhuis wonende voor knegt bij Groot Bruggink zegt in het vijf en twintigste jaar oud en onverwand te zijn.

Getuigen hebben ter instantie van de weduwe Klein Bruggink op den 20 mey 1795 condschap gegeven en verklaard dat door de Engelsche troepes die aldaar de weg passeerden haar weduwe tegen haar wil en dank en met geweld een paard in de gepasseerde winter is ontnoomen hetwelk zij niet weder terug had gekregen ?

Zullen getuigen nu hebben te verklaren of zij daarbij present zijn geweest toen haar dit paard door de Engelschen uit de stal is gehaald, dan of zij zulx van een ander gehoord hebben ?

Eerste getuige zegt wel te hebben hooren zeggen dat de weduwe Klein Bruggink in de gepasseerde winter van de Engelsche troepes een paard tegen haar wil en dank uit den stal is genomen.

Twede getuige zegt dat hij van anderen heeft hooren zeggen dat haar dit paard door de Engelschen uit den stal is genoomen.

Zoo getuigen daar destijds present geweest zijn, moeten getuigen dan niet verklaren dat dese Engelschen aan de weduwe Klein Bruggink of iemand anders van haar huysgesin hebben gezegt en versogt om aan te spannen en haar met haar goederen te transporteeren en is daarop het paard niet door haar zelfs of door haar knegt uit de stal gekregen en niet een ander van haar nabuuren die hier te noemen, voorgespannen ?

Eerste getuige zegt als dat de weduwe Klein Bruggink destijds is gedwongen geworden van de Engelschen om haar paard aan te spannen, zoo als zij toen ook met de boer Unck gedaan heeft.

Twede getuige zegt dat als toen de Engelschen de weduwe Klein Bruggink gedwongen hebben om voor haar aan te spannen.

Is de knegt van de weduwe Klein Bruggink ook destijds niet zelfs met de paarden en wagen mede gevaren en daags daarna weder te huys gekomen, het paard verlaaten hebbende om reden dat een zeer been hadde en dus niet verder hadde kunnen meede vaaren en moeten getuigen dus al nu niet verklaren dat haar dit paard niet door de Engelschen uit de stal is gehaald, maar door de knegt of een ander zelfs is aangespannen ?

Eerste getuige zegt te hebben hooren zeggen dat de knegt van de weduwe Klein Bruggink ook destijds zelfs

met de paarden en wagen is mede gevaren tegen wil en dank en wel veertien dagen van huys geweest, dog van het verder gevraagde hem onbewust.

Twede getuige zegt dat de knegt van de weduwe Klein Bruggink er toen gedwongen is om het paard uit de stal te halen om met haar aan te spannen en ook destijds zelfs is mede gevaren met de paarden en wagen en in de zesde week weder te huys gekoomen en als toen het paard heeft moeten verlaten omdat zij hem toen niet verder wilden mede hebben en hem toen hadden afgeslagen.

Getuigen hebben verders ter instantie van de weduwe Klein Bruggink verklaard dat zij als nabuuren van haar meergeseide paard van een veulen af gekend hebben, zullen nu hebben te verklaaren of zij dan ook niet zeer wel weten dat dit paard, zo zij toen is kwijt geraakt wanneer het eenjarig veulen was, ongemak aan het gier heeft gehad en het geheel is verzworen geweest en dat daaover de Jode van Borne lang heeft gemeestert en daardoor een schief gier heeft gekregen, als mede dat het naderhand bij het wisselen een scheven tant in de bek heeft gekregen ?

Eerste getuige zegt wel te hebben horen zeggen dat het gemelde paard ongemak aan het gier zoude gehad hebben en van het verder gevraagde niet te weten.

Twede getuige zegt dat hij wel heeft horen zeggen dat het paard welke de weduwe Klein Bruggink destijds is kwijt geraakt, nu heeft hooren zeggen dat het ongemak aan het gier zoude gehad hebben en dat hij niet anders gesien heeft als dat den tandlijk was en verder niet te weeten.

Toen getuigen op den 7 mey laastleden met de knegt van de wed. Klein Bruggink en onderrigter van Goor na het huys van reproducent zijn geweest om dat paard te besien zoo producent eenige dagen te vooren te Ulsen gekogt had, of dat hetzelfde paard was hetgeen door haar knegt met de Engelschen was agtergelaten, zeyde toen de knegt niet vooraf dat wanneer dit het selfde paard mogte zijn dat het dan deese tekens moeste hebben ? naamlijk een scheven tand en een scheef gier ?

Eerste getuige zegt toen hij met de knegt van de weduwe Klein Bruggink en den onderrigter van Goor is geweest na het huys van Gerrit Vruink, dat als toen de knegt vooraf gezegd heeft als dit paard haar paard was dat het dan ook een scheling aan het gier heeft gehad.

Twede getuige zegt toen hij met de knegt van de weduwe Klein Bruggink en den onderrigter van Goor is geweest na het huys van Gerrit Vruink, dat als toen de knegt vooraf gezegd had als dit hetzelfde paard was, dat haar destijds van de Engelschen ontnomen was en agter gelaten, dat het dan scheef moeste gewisseld hebben.

Is dit paard toen ook niet door de knegt van de wed. Klein Bruggink, de boer Vruink en onderrigter van Goor beschouwd en bevonden dat aan dit paard geen een van dese opgegeven tekens te vinden waren ?

Eerste getuige zegt als dat toen door de knegt van de weduwe Klein Bruggink, de boer Vruink en den onderrigter van Goor dat paard is beschouwd maar dat zij na die tekens niet gesien hebben, alleenlijk maar na het fatsoen van het paard.

Twede getuige zegt dat toen door de knegt van de weduwe Klein Bruggink, de boer Vruink en den onderrigter van Goor dat paard is beschouwd geworden en niet anders bevonden dan donkerbruin en een ronde kolle voor de kop.

En moeten getuigen dus al nu niet verklaren, schoon dit paard wel van een haar en teken mogte wesen met datgeen door de weduwe Klein Bruggink is kwijt geraakt en daarom getuigen is toegeschenen hetzelfde te zijn, egter geensints hetzelfde kan wesen wijl het geen van de opgegeven tekens bezit ?

Eerste getuige zegt dat het paard donkerbruin was met een kol voor de kop en dat dit paard was van de weduwe Klein Bruggink.

Twede getuige zegt van die tekens niet anders te weten, maar getuige weet zeer wel dat dit paard van de weduwe Klein Bruggink was.

Hebben getuigen altoos nabuuren van de weduwe Klein Bruggink geweest of zedert hoe lang hebben getuigen in de nabuurschap van haar gewoond, zulx te bepalen ?

En hoe lang hebben getuigen dit paard van de weduwe Klein Bruggink wel gekend, sulx te zeggen ?

Eerste getuige zegt altijd een nabuur van de weduwe Klein Bruggink geweest te hebben en dat paard van een veulen af aan te hebben gekend.

Twede getuige zegt wel drie jaar in de nabuurschap van de weduwe Klein Bruggink te hebben gewoond en dit paard ook zoo lang gekend te hebben en wel van eenjarig veulen af aan.

Ik Jacob Hendrik Averink Verwalter Rigter des landgerigts Delden certificere hier mede dat voor mij en ceurnoten Peter Cappenberg en Hendrikus Wessels na voorgaande citatie ter instantie van Gerrit Vruink in den gerigte gecompareerd zijn die aan het hoofd deses genoemde getuigen en hebben nae erinneringe van de zwaare straffe des meineds en daarop in forma geprasteerden eede articulatum en zo als onder jeder der vorenstaande vraagarticulen in het brede geregistreert staat gedeponereert ende verklaard.

Des ten waren oirconde hebbe ik verw. rigter voornoemd dese getekent en gezegeld.

Actum Delden den 13 jan. 1796. J.H. Averink verw. rigter

Kennelijck en te weeten zij hiermeede dat heeden voor het stadsgericht alhier naevolgende verhandeling in de hoogduitsche taal geschied is.

Actum Lingen den 27 february 1796.

Compareerde voor het stadsgericht alhier de inwoonder Gerrit Vruging tot Stockum onder de jurisdictie van Goor in de provincie Overijssel gelegen, proponeerende dat hij in de maand may des voorledenen jaars van den tegenwoordigen Albert Cramer inwoonder te Ulzen in het grafschap Bentheim gelegen een bruin moederpaard met een kleyne witte bles voor den kop gekogt hebbe, hetwelcke de benoemde Albert Cramer eenige daagen te vooren volgens zijne verklaringe alhier te Lingen op de publieke marckt van den 1e may des voorledenen jaars van den hier woonenden burger Melchior Meyer gehandelt hadde. Comparant bezitte het genoemde paard nog en was daarop hierna toe gereeden, het paard zijnen ouden stal noch kennende was aan zelfs daarheen geloopt, dat dus daaruit reeds af te neemen was dat dit hetzelfde paard zij het welck voorleeden voorjaar van den burger Melchior Meyer an den gemelden Cramer verkogt was.

Beyde benoemde verkoopers Melchior Meyer ende Albert Cramer verzekerden ook dat het paard, waarvan op het oogenblik gewach gemaakt zij, hetzelfde moederpaard zij het welcke op boven gemelde wijze verkogt is.

Ondertuschen was hij comparant om het gezegde paard van een derde, te weeten de weduwe Klijn Bruggen in den Wolde als haar eigendom rechten betrokken, dienvolgens had hij zich moeten in een proves in causen waarbij het tot wederlegging van zijn tegenpartij daarop aankomt of het meer gezegde bruine moederpaard met eene kleyne witte kulle reeds in de maand february 1795 aan den eerst genoemden verkooper Melchior Meyer, hebbe toebehoord. Terwijl het paard het welck zoo men voorgeeft de weduwe Klijn Brugge weggenoomen zoude zijn in den zelfden tijdstip, te weeten in de maand february, noch bij dezelve is gebruykt geworden en in haare possessie geweest is.

Aldus had hij volgende twee sturen te bewaarheeden.

1. dat datgeene moederpaard het welcke hij heeden hier nae toe gebragt hadde juist hetzelfde zij, het welcke van Melchior Meyer an Albert Cramer en van deezen an hem comparant verkogt was.
2. dat dit paard in de maand february voorledenen jaars al reeds in den eigendom van den burger Melchior Meyer geweest zij.

Ter voering van bewijs over deeze beyde punten sloeg die met hem gecompareerd zijnde personen tot getuygen voor, naamlijk:

1. den burger alhier Melchior Meyer als voorlaatsden bezitter van het gedagte paard.
2. den reeds gementioneerden Albert Cramer uit Ulzen zijnen verkooper.
3. den smids man Anton Huring alhier ende
4. den postillon Johann Schroeder uit Bawinkel.

Over den eersten bewijs punten konden alle 4 personen hun getuygnis afgeeven en den tweeden angaande, zoo was licht te begrijpen dat Albert Cramer daarover niets bewaarheeden konde. De ovrigen 3 echter zouden in staat zijn met zekerhijd en gewishijd daarvan verslag te doen.

In vervolg van voorstaande propositie wilde comparant tegenswoordig daarom behoorlijk verzoeken de gezeide getuygen over de bestemde bewijs punten onder eede af te hooren en hem in forma probante het getuygnis tot zijne defensie tegens de ongegronde aanspraak te communicereen.

Vervolgens wierden de benoemde getuigen in tegenswoordighijd van den producent erinnert hun getuygnis de waarhijd conform dusdaanig af te geeven opdat zij in staat zouden zijn hunne bekondigingen nae geschiede voorlesing actu corporali met eede te bekrachtigen.

De producent en de 3 laatste benoemde getuygen hierop afgetreden zijnde wierd de eerste getuige Melchior Meyer op naevolgende wijze afgehoord.

In het algemeen verklaarde getuyge: ik ben met den producent zoo weinig als met zijne tegenpartey vermaagdschap of verzwagert. Ik hebbe bij het disput over het eigendom van het paard geen voor- of naedeel te wagten mits indien de producent zijn provers ook verliezen mogte en aan mij regres wierde gezocht, ik mij aan mijnen verkooper wel niet houden konden, egter dog des producent's tegenpartey aan voergeld en inkoopsprijs zoo veele zoude betaalen moeten dat ik en alle naevolgende bezitters schaedeloos blijven konden.

Ik heb den producent geen raad gegeven wat ik in zijne zaak te doen hebbe, heb mij met mijne nevengetuygen wegens eene glijkvormige verklaringe niet gesproken, mij is wegens mijn getuygnis niets beloofd of geschonken en ik zal van de zaak de eygenslijke waarheid zeggen.

Hiermee heeft getuyge betreffende de hoofdzaake verklaard: ik heb in february des voorledenen jaars eene bruyne merry met een witte kulle voor de kop hier in Lingen op de meymarckt an Albert Kramer van Ulzen verkogt en heeden is de producent met het zelvde paard aan mijn huys gekoomen. Ik weet gewis dat het dat van mij gekogte paard is, het is aan de kleur, aan de teekens en aan de grovte te kennen als ook aan bemercket heb dat het vetter geworden ende meer vleesch heeft.

Het paard zelfs heeft zijne bekendheid met mijnen stall getoont en kortom ik kan eedelijk verklaaren dat de bruyne merry welke de producent heeden bij mij gebragt heeft hetzelfde merry paard is hetwelke die de voorige maymarckt alhier aan Albert Cramer verkogt hebbe.

De tijd betreffende wanneer ik het paard aangekogt heb, zoo kan ik aller zeekerst staande houden dat het in begin van february des voorleedenen jaars van een doorrijsende vreemdeling welke van Osnabruck kwam en bij mij nagt kwartier gehad heeft, door mij gekogt is. Ik heb de koop met de rijziger zelfs geslooten en konde niet het minste bedenken daarbij hebben dewijl het wel gebeurt dat rijsende hunne paarden verkoopen en de te voet verder gaan.

Den dag des aankoops kan ik niet genau bepaalen, zoo veel egter is zeeker dat ik dat paard reeds voor den 18 february des voorleedenen jaars gehad heb, dewijl den postillon Schroeder om die tijd een paard hier voor de poort gestoolen was, hetwelck hij in de stad naezogten, weshalven hij ook even den 18 february in mijnen steck was om mijn nieuw paard te bezien van het welke hij egter zijde dat het datzelve niet was, het welck hem gestoolen was.

Eenige daagen voor de naezoeeking, het kunnen 8 of 10 daagen te vooren geweest zijn, had ik het vermelde paard gekogt, dus moet het ongeveer in de eerste daagen des meergemelden maand february door mij gekogt zijn.

Voorstande verklaring heeft getuyge goedgekeurt en eigenhandig ondertekent.

Melgert Meyer

De eerste getuige was afgetraden ende de 2e getuyge dus Albert Cramer, een herbergierszoon uit Ulzen sisteerde zich ter verneeming, dewelcke volle 30 jaaren oud te zijn verklaarde.

Deeze getuyge beantwoorde de allgemeene vraagen doorgaans negative en voerde wegens het tweede geval van een misschien te vreezen hebbende regress actien in het bijzondere omdat hij zich als dan altijd wederom door zijnen verkooper Melchior Meyer schadeloos houden konde.

Ten opzicht van het eygentlijke voorwerp zijnes getuygnissis heeft deezen getuyge naestaande verklaringe gedaan.

Voor eenige daegen ben ik van den producent verzogt mij het den hier nae toe te begeeven om wegens dat aan hem verkogte paard een gerechtelijk getuygnis af te leggen hetgeene ik hiermede doe, zoo dat ik het met eede bevestigen kann.

Op het voorige Lingsche maymarckt heb ik een merry van Melchior Meyer gehandelt en eenige daagen daarnae dezelfde wederom aan de producent verkogt. Hetzelfde paard heb ik heeden hier wederom gezien en ik kann zeker staande houden dat geen ander paard is als dat hetwelck ik aan den producent overgelaaten heb.

Het is kenbaar genoeg aan het geslagt, aan de witte kulle voor de kop, aan het kruis alwaar het iets krom is, aan de kleur en an den ouderdom.

ik weet zeekerlijk dat ik dat mij heeden wederom getoonde paard op het Lingsche maymarckt des

voorledenen jaars van Melchior Meyer gekogt heb, of deeze echter hetzelfde reeds lange van te vooren bezeten heeft is mij geheel onbewust, dierhalven kann ik ook daarvan niets getuygen.

Voorstaande verklaaringe van getuygen goedgekeurd zijnde wierd van hem eigenhandig ondergetekent.
Albert Cramer

De getuyge Cramer afgetreden zijnde, compareerde de 3e vermids Anton Huring dewelke op de allgemeene vraagen zijne gloofwaardighijdt betreffende door gans met neen antwoorde en daarop het volgende getuygnis aflegde.

Ik herrinnere mij dat de postillon Schroeder uit Bawinckel voorleden jaar een weggenoomen paard zogte en onder andern een paard in beschouwing genoomen heeft hetwelck Melchior Meyer gekogt had.

Voor het daarop bragt mij Melchior Meyer zijn nieuw paard om hoefeyzers op te leggen, hetgeene ik in het geheel 2 maal gedaan heb.

Bij deeze occasie heb ik het paard ten naukeurigsten betragt en hetzelve heden wederom herkent terwijl het mij van den producent in den stall van Melchior Meyer getoond is.

Dus verzekere ik dat het paard van den producenten hetwelck ik heeden gezien heb hetzelfde paard is hetgeen voorleeden jaar aan Melchior Meyer toebehoorde en ik 2 maal hoefeyzers ondergeslagen heb. Ik kenne hetzelfde aan den kulle voor de kop en in het bijzondere an de hoef, want het paard hadde als ik ten eersten maal aan hetzelfde eyzers onderlegde, eenen grooten breeden hoef en ik heb bij ieder beslag, voornamentlijk de eerste keer veel daarvan afneemen moeten om het paard een beeter aanzien te geeven. Nae den hoefmake in heeden voornamentlijk gezien en ik herkende direct daaran het voorige paard van Melchior Meyer en weet voor het ovrige dat het een moederpaard was dat Melchior Meyer had, glijk dann ook dit hetgeene ik heeden gezien heb van geen ander geslagen zijn kann, terwijl het werkelijk het paard van Meyer is, meer weet ik niet te betuygen en kan mijn verslag met eede bekrachtigen.

De getuyge heeft zijn getuygnis wederom goedgekeurt en ondergeschreeven.

XYX deeze teeken heeft Anton Huring getrokken. Quod attestere Lampmann.

Hierop sisteerde sich de 4e getuige Johann Schroeder postknecht bij Beickers te Bawinckel dewelcke nadien hij bemerckt had dat Melchior Meyer hem tot aflegging van een getuygnis hier nae toe ontbooden had. De allgemeene vraagen in het algemeen negeerde en in de hoofdzaake als volgt getuygd heeft.

Voorleeden winter den 18 february wierd aan den andern knecht mijnes dienstheern hier voor de stad een paard gestoolen en ik wierd als men het gewaar wierd naegeschickt om het paard op te zoeken en naadien men mij zeyde dat Melchior Meyer een paard gekogt had, zoo het ik mij het paard in zijnen stall anweyzen en heb het naukeurig gezien. Het was een bruine merry met een witte kulle en een krom kruis. Dit paard hebbe ik heeden wederom in den stall van Meyer gezien en producent zegt dat hij het van Cramer in Ulzen gekogt had, hetwelcke echter buyten mijn kennis is.

Maar het paard kenne ik zeker, de teekens heb ik mij zeer wel geimprimeerd, intuschen is het tegenswoordig in veel beetern staat als voorleeden winter. De tijd wanneer ik het voorleeden jaar bij Melchior Meyer gezien heb is van mij reeds angegeeven toen, als ik het in beschouwing was het mij wel juist niet bekent dat even den 18e february was, intuschen was het de eerste woensdag in de vasten hetgeene ik mij zeer wel herrinnere en bij het naezien in den almanack heeft zich gevonden dat de eerste woensdag in de vasten op den 18e february des voorledenen jaars gevallen is.

Ik geloove gehoord te hebben dat Melchior Meyer de gezegde bruyne merry eenige daagen te vooren gekogt heeft, intuschen is mij niet naukeurig gezegd worden hoe veel daagen hij het toen reeds in bezitt gehad heeft, eer ik hetzelfde bezigtigde en mij overtuygde dat het paard van mijnen heer niet was. De getuyge keurde zijne voorstaande verklaaring voor goed ende ondertekende dit eigenhandig.

Jann Schrars in tegenswoordighijdt des producenten wierden hierna de verklaaringe der getuygen verluydbaar.

De getuygen zelfs hadden daarbij niets meer te erinneren en producent verzochte om bijvoeging der eedelijke bekrachtiging. Dierhalven wierden de getuygen voor den meened ernstlijk gewaarschuwd en hebben vervolgens den naestaanden voorgeschreevenen getuygen eed eictu corporali afgelegd.

Ick zweere dat ik in deze zaak waarover ik heeden als getuyge ben bevraagt mijne eygentlijke weetenschap volgens de reyne waarheid uitgezegd en nietss bijgevoegd, nog iets verzweegen heb, noch uit vriendschap, vijandschap, nijd, haat, giften, gunst of geschencke, noch uit reeden van andere oorzaaken,

zoo waar helpe mij God altmagtig.

Nae afgelegden eede is aan den getuyge Schroeder voor zijne moeite en verzuim 12 stuiver en aan Huring 6 stuiver voor verzuim toe erkent ende de beyden ovrigen getuygen verklaarden dat zij niet voor hunne moeite praetendeerden.

Ten besluit verzochte producent deeze verhandeling in gloofwaardige form en indien het mogelijk was in de Hollandsche taal te doen uitvaardigen.

Diekmann, Lampmann, justiz burgermeester secretar civit.

Dat deze overzetting uit het hoogduitsch in de Hollandsche taal overall met het origineel glijkluidend zij word door onze onderteekening en bijvoeging van het kleine stadszegel bekrachtigd.

Lingen den 27 febr. 1796.

Koninglijke Pruisische ten magistraat verordineerde overburgermeester, burgermeester en raad.

Diekmann, Lampmann

Exhibitum in indicio Goor den 10 dec. 1796.

Wilhelm Jalink verw. rigter

Replycq voor Aleyda Workeler wed. Klein Bruggink uit Woolde aanleggersche en requirante ter eener, op en tegens Gerrit Vrunck in de boerschap Stokkem gedaagde en gerequireerde ter andere zijde.

Burger. Mr. Wilhelm Jalink verwalter rigter des landgerigts Kedingen

Om bij desen zo kort mooglijk van replycq te dienen en des gedaagdes antwoord funditus te wederleggen.

Zal het genoegsaam wesen dat men zig met de behandeling der twe volgende poincten besig houde.

En wel voor eerst met aan te tonen dat wij het wesendlijke fundament van onse intentie en daarop gebouwde conclusie den rechten voldoende hebben aangetoond, bewesen en nog verders bewijsen zullen.

Ten anderen dat alle daartegens door partije aangevoerde en opgeworpene reproces bij en attente en juridicque beschouwing als kaf voor de wind zullen komen te verdwijnen sonders selfs de minste schaduwe overig te laten veritas enim etsi ut vidatur pro memento pressa non tamen prorsus oppressa cum matre veritate ut palma contra inpositum calumniarum omis adsurgit.

Waaruit dan het notoire gevolg in regten zal moeten zijn.

Dat wij met de grootste fiducie van een onbevooroordeelt rigter en doorsiend referent niets anders dan een triumphliatoir vonnis afwachtende, desen onsen genomenen eysch gerustelijk in den schoot van het heylig recht durven nederleggen.

In dat vaste vertrouwen datgene van alle de schijnstrijdigheden en daaruit door partije getrokkene argumentatie in staat zullen zijn om deselven bij een attente beschouwing van het spoor der waarheid te kunnen doen devieren judicis enim officium est ut res ita tempora rerum quarere.

Et spernit verborum lanocinia veritas ac masculine contemnit.

Wat nu het eerste ons voorgestelde verhandelings poinct betreft.

Partij schijnt al aanstonds in den beginne van haar antwoord te hebben begrepen quod mala causa operosa indigeat indagine. Dog wij zeggen van onse zijde met ovidius in lib 1 Trist, daarop causa patrociniis non bona pejor erit.

Art 7 van opgemelde schrifture tragt men het zo te plojen en de zaak aldus te doen voorkomen.

Als of onsen eysch en conclusie bij aansprake gedaan en genomen zoude bestaan in een reclame of vindicatie van zodanig paard als door gerequireerde op den 5 mey van het laat gepasseerde jaar op den Ulsener markt van eenen Albert Cramer aldaar woonagtig is aangekocht omdat ditzelfde paard aan ons ontstolen of op eene geweldige wijze zoude ontnomen zijn.

Daar uit de blote inspectie van onse conclusie ten einde van aanspraak genomen kan consteren.

Dat onsen eysch tendeert tot reclame of vindicatie van zodanig vierjarig bruin merrie paard, als zig op den 7 mey laastleden (dat is 1795) volgens de condschappen bij eysch sub B ad art 5 en het relaas des onderrigters van Kedingen sub lit D aldaar gevoegd met de gerelateerde insinuatie sub E almede bij die schrifture ervintlijk, ten huuse op den stal en du in detentie van hem gerequireerde bevond.

Trouwens van dese zwaay moest partije zig bedienen, wilde zij aan de zo verre buitenslands opgespeurde condschappen waar omtrent hier na breder zal gesproken worden, eenige schijn van applicatie op het onderhavig geval in quastie geven.

En om teffens de al te helder schijnende waarheid van desersijds gemaakte posities door niets beduidende reproches te benevelen.

Voor en aleeer wij ons ter salvatie van desersijds bij eysch sub A geapplicieerde condschappen van Gerrit Groothuys, Bernardus Uink en Berend Havercate verledigen en de niets betekenende reproches van partij als of deselve van partijdigheid, variatie, vacillatie, singulariteit en dubieusiteyt souden te insimuleeren zijn wederleggen, willen wij ten opsigte van deselve hebben aangemerkt.

Dat meest alle het gene van die getuigen gevraagd en door haar gedeponeert is, niet so seer direct het point in quastie raakt, als wel de vooraf gegane en concurrerende omstandigheden van het factum dat aanleyding tot desen onsen genomen eysch heeft gegeven, betreft.

Om des niet te min te tonen dat alle remarques door partij ten antwoord ad art 13 daarop aangevoerd, in suo esse beschouwd en na den regel van een gesunde interpretatie beoordeelt zijnde, van geen het minst gewigt zijn, zullen wij die in navolging van onsen tegenschrijver a capite ad calcem nagaan.

Waarna het onnodig zal zijn alhier te debatteeren hetgeen partije art 16 ten antwoord van de al of niet appluabiliteyt van desersijds bij eysch aangevoerde argumentatie en regtspassagien heeft te blade gebragt. Omdat dit alle zaken en positiones juris en niet facti zijn waarvan de al of niet gegrondheid tevergeefs bij partijen word gecontraverteert, neen maar alleen ter decisie van het regt quod secundum leg 2 ff de jur et fact ignor semper idem ac certum est en het oordeel van den rigter staan en daarvan moeten overgelaten worden quippe cujus officium est ut ubi de facto constat ipse etiam non admonitus de jure dispiciat.

Om dan nu tot het ons hier voor art 19 voorgenomen betoog en salvatie terug te treden kunnen wij niet voorbij te doen opmerken.

Dat partij art 22 van antwoord aldaar niet ter goeder trouwe te werk gaat met voor te geven.

Dat desersijds bij eysch sub A overgelegte getuigen Gerrit Groothuys, Bernardus Uink en Berend Havercate zouden hebben gedeponeert dat in den laast gepasseerden winter 1795 de requirante door militairen zou zijn genootzaakt geworden aan deselve een paard tot voorspan te geven.

Daar ter contrarie die getuigen ad art 3 aldaar, de eerste deponeert dat in de gepasseerde winter (naamlijk 1795) door enige soldaten met den bloten sabel in de hand en met geweld een paard van de weduwe Klein Bruggink uit het huys is gehaald.

Tweede getuige verklaard insgelijks dat als doen door enige militairen met geweld uit het huys van de weduwe Klein Bruggink is gehaald een paard en dat hij getuige met sijn paard ook heeft moeten voorspannen. Terwijl de derde getuige aldaar mede verklaard het gevraagde in dien artikel de zuivere waarheid te zijn.

Dus drie getuigen welke juist de sodanige zijn die met volkomen wetenschap over het gebeurde, waarvan zij gevraagd wierden, konden verklaringe doen.

Immers de eerste was de eygen knegt van requirante die also beter dan een vreemde konde weeten en wist wat er bij die gelegenheid ten huys van sijn vrouw was omgegaan en voorgevallen.

De tweede Bernardus Uink die ook dateljk gedwongen is sijn eigen paard bij dat van requirante voor te spannen, konde even zo min van het gebeurde onkundig zijn.

En de derde getuige woonde destijds bij requitantes nabuur Groot Bruggink en is insgelijks in cadem instantia gedwongen geworden het paard van sijn boer dateljk mede voor een karre te spannen.

Zie daar nu drie consonante de codem facto et tempore deponerende getuigen op welkers personeel character partij niets wetende in te brengen, zig egter niet ontsiet om door een perverse opvattinge ten enemaal verdaayde interpretatie en cavillatie van derselver depositien haar van variatie, vacillatie ja zelfs van contrarieteyt te insimuleren.

Dan voor en aleeer wij ons ter debattering van alle die ongegronde stellingen verledigen moeten wij alnog, zoo als ook reeds hiervoor art 12 is aangemerkt, erinneren dat wij met de productie deser getuigen niet so seer op het oog hebben, zoals partij het andermaal tragt te doen voorkomen, sodanig paard als gerequireerde zegt in de maand mey jongstleden van Albert Cramer te Ulsen te hebben aangekogt.

Neen, maar zo als bij onse eysch en conclusie is vermeld zodanig bruin op het vierde jaar zijnde merrie paard met een kolle voor de kop, als ons met geweld op een roofagtige wijze is ontnomen en wij na gedane naspeuringe op de stal en in detentie van gerequireerde hebben bevonden en onder adsistentie van het gerigt van hem hebben gereclameert.

Wij bewijzen dan hier mede het factum furti vel violenta rapina en wel van zodanig gedeelte onser eygendommelijke besittinge als uit alle de omstandigheden en kenmerken reeds genoegzaam is gebleken. En verders volkomen bewezen zal worden hetzelfde corpus delicti te zijn, dat wij bij eysch en aansprake van gerequireerde reclameren.

En het welke zodanig het vitium furti vel rapina adhareert dat het volgens bekenden rechten niet in eygendom aan gerequireerde heeft kunnen overgaan zo als bij eysch is getoond.

Hetgeen partij art 33 van antwoord tot een schijn van variatie en contrasieteyt in de depositien van dese drie getuigen aanvoert, is van zo weinig aanmerking dat het bij een attente beschouwing en overweging van de ware sin en intentie dier getuigen geen de minste reflexie meriteert, men zie Merula prax civil lib 4 tit 79 cap 3, Sassen pract cap 1 nr 216.

Immers wanneer men op het oog houd dat de eerste getuige Gerrit Groothuys op de vraag art 5 in prali numero aan hem voorgesteld, namelijk of getuige dit paard, als ook de twe andere met geweld weggenomen paarden van Grote Bruggink en Uink, niet hebben vervolgt en mede gegaan zijn, eerst op Benthem en vandaar na Haselunne en zelfs nog enige uren verder sonder dat zij dit en de andere paarden hebben kunnen wederom krijgen en of zij dus na alle moeyte daartoe te hebben aangewend, niet eyndelijk na verloop van vijf weken sonder de paarden wederom zijn te huys gekomen, deponeert.

Dat alle het gevraagde in desen art in allen deelen de waarheid is.

Daar de tweede getuige Bernardus Uink genoegzaam woordelijk hetzelfde zegt, alleenlijk daarbij voegende (hetgeen nog dies te meer de reeden van zijn wetenschap aan den dag legt), met zijn paard en dat van de wed. Klein Bruggink zelfs te zijn meede geweest.

Wie zal dan in dese depositien eenigen schijn van variatie, vacillatie, laat staan tegenstrijdigheid kunnen vinden, men sie Mascord de probat vol 3 concl 1368 nr 5.

Of zal zulks op te maken zijn uit de depositie van de derde getuige Berend Havercate welke op diezelfde art zegt met het paard van de wed. Klein Bruggink maar enen dag te zijn mede geweest en vervolgens er te zijn vanaf geraakt en terug gekomen.

Trouwens wie siet en merkt niet dat even gelijk de twee eerste getuigen eenpariglijk deponeren de facto proprio en hetgeen haar selfs in persoon gebeurd was en zij daarvan sensu corpore wisten.

Also ook dese derde getuige niet invago, neen maar insgelijks seer distinct verklaard hetgeen hem in zijn persoon was wedervaren sonder sig over het gebeurde met de andere twe getuigen uit te laten, gevende daarvan voldoende reeden omdat hij niet meer als enen dag was bij haar geweest.

Wie zal nu hier uit enige tegenstrijdigheid, variatie of vacillatie ten opsigte van de twe eerste consonante getuigen sig kunnen imagineren, of zal het daarin bestaan dat de interrogatie bij desen artikel numero plurali is geconcipteert en ook also door de twe eerste getuigen is beantwoord, daar de derde in opsigt van sijn eigen persoon in singulari deponeert non oportet verbu captare sed qua mente quid dicatur est inspiciendum. Wij gedragen ons tot de nadere interpretatoire condschap hierbij sub N nr 1 en de leere van Mascord de prob vol 3 concl 1368 nr 5-10.

Ook is het ten enemaal abusyf dat partij art 35 van antwoord poseert dat dese derde getuige toen als knegt bij requirante zoude hebben gewoond, daar het tegendeel consteert uit dese zelfde condschap sub A bij eysch ad art 2.

En schoon nu wel de eerste getuige Gerrit Groothuys inderdaad ten tijde van dese gebeurde roof bij requirante voor knegt diende, zo is dog de reproche door partij op zijn persoon uit dien hoofde gemaakt van geen het minst effect in regten.

Omdat wij hier verseren in het bewijs van een geval dat zekerlijk in die tijdsomstandigheden, zoals straks zal getoond worden niemand, zowel als een huysgenoot of domesticq, konde weeten en die daarom in zijne deposite omtrend het binnenshuys gepleegd geweld en roof, evenzo min als een domesticq over heimelijk gepleegde diefstal deponeerde, reprochabel is. Merula cit loc nr 19, Gaill lib 1 obs 102 nr 9, Voet ad tit ff de testi 6, num 12 et doctoren ibi alleg.

Generaliter in jure receptum est quod in casibus difficilis probationis admittur probationes leviores Gaill lib 2 obs 49 add, Mascord de probat vol 3 concl 1366 nr 1 et 7.

De reproces welke partij al verders ten antwoord omtrend de depositie van Jan Hendrik Brinkhuys en Jannes Nijhuis tot verzwakking van derselver depositien bij desersijds eysch sub B1 gevoegt opwerpt, zijn

al mede van dien aart dat se bij een attente beschouwing en onzijdige overweging van den samenhang en omstandigheid van tijd en plaats alle het gewigt, hetgeen onsen tegenschrijver daar aan hoewel zo wij vertrouwen tegens beter weten toeschrijft, zullen verliezen.

Trouwens wanneer men in aanschouw neemt dat dese beyde getuigen so als uit derselver depositie consteert waeren nabuuren van requirante.

Dat dien gehelen nagt, toen des requirantes paard wierd ontstolen, alle of wel de meeste huysen in hare buurte sodanig met troupes waren beset dat er zomtjids meer dan vijftig in een huys waren uti sub n1 1 et nr 2 dese annex.

Dat de alom bekende vexatie en moedwille dier troupes zoo verre ging dat de eenvoudig huyslieden den zomtjids geen ogenblik haar leven (zoo als daarvan onder den gerigte Delden meer dan te veel voorbeelden voorhanden zijn), veel min haar vhee en have veilig waeren.

Wie zoude in diergelijk alarmerende omstandigheden en ogenblikken ontwaar wordende dat zijn naaste buurmans goederen weggevoert wierden, niet aanstonds met reeden moeten vaststellen dat zulks niet in het vriendelijke maar wel degelijk op een violente een roofagtige wijze geschiede.

Althans geen redelijk en gevoelig mensch die maar de minste ondervinding van de toenmalige omstandigheden heeft gehad, zal een ogenblik in bedenking staan om maar rondborstig, zoals dese beyde getuigen te verklaren, dat zulke eene ontroving en vervoering met geweld geschied.

Dit konden en moesten zij noodzakelijk uit alle hetgeen zij hoorden en zagen en dat haar selfs omtrend hare personen wedervaren was op goede grond en sonder enigen twijffel besluiten en opmaken en al was het ook schoon dat zij bij het factum quatale niet present waren; zo moeten zij dog in desen volkomen geloof meriteren testis anin deponendo per verbisam credit probat proferendo rationem dicti lui Alexand consel 109 vol 1.

En hierom zal geen redelijk mensch hare afgegeven getuigenisse zo als partij met zijne aanvankelijke reproductoire vraag bij antwoord sub A art 2 het wil doen voorkomen van eenige wesendlijke variatie of vacillatie insimuleren.

Te minder daar het bij inspectie van die zelfde art consteert.

Dat zij getuigen op de vraag of zij daarbij present zijn geweest zulks niet ontkennen, neen maar blotelijk deponeren dat zij zulks hebben gehoord. En dat neemt geensints weg dat zij daarom ook wel bij het factum selfs present kunnen zijn geweest, cum unus inclusio non sit allerius exchisio permat, is het bovendien niet mogelijk dat zij destijds als naaste nabuuren zo na bij het huys zijn geweest dat zij per sensum corporeum zeer wel konden bemerken en gewaar worden dat het daar binnen op geen vriendelijke wijze toeging sonder dat zij durfden ondernemen tot hulp daar binnen te komen; immers ook hiervan hebben wij voorbeelden. Dat zulks in die tijd meer menschen heeft ongelukkig gemaakt en haare gesunde leden doen verliezen.

Althans dat hare buurweduwe, de requirante in desen, haar paard was ontnomen en dat zij hetzelve ten tijde der depositie nog niet had wederom bekomen, dit wisten zij zeker en hierop was ook hoofdzakelijk hare dispositie gegrond zonder dat zij als eenvoudige huyslieden destijds op diergelijke verrassende strikvragen konden denken.

Behalven dat ook bovendien dese geheele niets tot het wesendlijke ter zaak doende reproche sig vanzelve verwerkt door de depositien van dese eygen getuigen ad art 3 van die reproductoire condschap alwaar zij voor als nog rondborstig et uno ore verklaren dat de weduwe Kleyn Bruggink toen is gedwongen geworden.

Van geen beter chaliber is het gene partij al verder art 53 van antwoord ter baane brengt en hetgeen al meede uit het zo aanstonds gezegde tegelijk zijn oplossing bekoemt.

De variatie deser getuigen die partij uit derselver depositie ad art 4 van diezelfde reproductoire condschap tragt te fingeren is niets meer dan een blote cavillatie daar het zig vanzelve verstaat dat in den tijd van ses weken ook zekerlijk wel veertien dagen begrepen zijn cum pars semper insit toto.

Wat nu betreft de singulariteyt van de getuige Stege Gerrit bij eysch sub B2 gevoegt; hier omtrent heeft men tot refutatie van dit opwerpsel niets meer te doen dan daar mede te vergelijken de depositien van de getuigen Jan Hendrik Brinkhuys en Innes Nijhuys bij eysch sub B1 ad art 7 en hier bij sub nr 2 art 6 en 7. Terwijl wat desselfs verdere depositie aangaat naamelijk het paard van requirante niet met die zekerheid te

kennen dat hij daarop een eed zoude kunnen doen. Dit legt veel meer desselfs goede trouwe en omsigtigheid aan den dag als dat hij daarom in zijne verdere verklaringe omtrend hetgeen hij zeker wist eenige reproche zoude meriteren.

Te minder daar zijne verklaring bij die selfde condschap ten aansprake sub B2 ad art 4 volkomen overeenstemd met het gedeponeerde van Jan Hendrik Brinkhuys, men sie bij eysch sub B1 ad art 7 en de condschap van Jan Drayerink hierbij sub H2 ad art 6 en 7.

Het is niet onduidelijk te bemerken dat gerequireerde met die van zijnen raade het echter niet durft te wagen op alle de tot hiertoe aangevoerde seer verre gesogte en bijeengeraapte middelen van pratense defensie zoo te kiezen.

Hierom wend hij het op een andere boeg met voor te geven als of wij bij onsen eysch en aanspraak poserende.

Dat ons in de laat gepasseerde winter en wel in de maand february het paard dat wij van gerequireerde reclameren op een geweldadige en roofagtige wijze is ontnomen.

Dat wij dit paard datelijk en op staande voet hebben doen vervolgen, niet slegts tot Bentheim maar zelfs verder tot boven Haselunne.

En dat eyndelijk onse knegt nae verloop van vijf weken van dese persecutie wederom is te huys gekomen. Daardoor met der daad zouden hebben te kennen geven dat het paard in quastie hetgene wij van gedaagde reclameren, niet zoude kunnen wesen hetselfde paard dat hij gerequireerde van eenen Albert Cramer te Ulsen heeft gekogt.

Eene illatie waarlijk die even zo min in haren aart en op zig zelve als de gevolgen die daaruit worden getrokken op het onderhavig point in quastie van applicatie is en daarop past als een notedop op het hoofd van een mier.

Trouwens uit de blote inspectie der conclusie bij desersijds eysch genomen, zoals ook reets hiervoor art 14 is opgemerkt, blijkt het klaar dat wij van onse zijde geen quastie moveren in hypotheti over een paard dat gerequireerde bij mooglijkheid van eenen Albert Cramer kan gekogt hebben, neen maar wij reclameren van gerequireerde in thesi sodanig paard als wij op den 7 mey 1795 door Jan Hendrik Brinkhuys, Jannes Nijhuis, Jan Drayerink en requirantes vader Jan Workeler (welke laaste des gerequireert aanbied met solemnelen eede te verklaren hetzelve paard te zijn dat zijn dogter ontstolen is) onder adsistentie van den gerigtsdienaar uti bij eysch sub D op den stal van gerequireerde hebben bevonden, aldaar doen beschouwen en voor het onse erkend is, men sie de condschap bij eysch sub B1 art 5 en hier annex sub nr 2 ad art 8.

En met dit op het oog te houden moet bij een doorsiend rigter geheel buiten de termen van desersijds conclusie, waarop de citis contestatie is geschied in vago loopen, alle het gene partij bij antwoord ab art 76 tot 83 inclusive aanvoert en also met sijnen gehelen daartoe aangevoerden apparatus van buitenlandse getuigen als ten enemaal ad cusum inpertinent in duigen vallen.

Immers wat is er bekender in regten en dat altoos als een baak in zee moet op het oog gehouden worden dan dese zegel quod in decidendis controversus, het een der voornaamste pligten van een rigter is ut sententiam farat conformem libello petitiones ne aliud contineat quam quod petitum sit Voet in comm ad tit ff de rejudicat nr 19 add Gaill lib 1 obs 66.

Waarom ook altoos in de eerste plaats te onderzoeken staat waar en om wat te obtineren den eysch van den aanlegger en daarop gedane litis contestatie bestaat.

Wij zouden het blotelijk hierbij kunnen laten berusten en alle hetgene partije uit de depositien der condschap bij antwoord sub B (welke wij alleen in quantum pro en onderwel expresse reserve van alle wettige reproces tegens derselver personen en getuigenissen willen hebben aangemerkt), aldaar avanceert als inpertinent, irrelevant en extra statum questionis vagerende passeren.

Dan het lust ons de ongerijmtheid van partijes stellinge en der consequentie uit de depositien van de straks gemelde condschappen door hem getrokken, zoo kort mooglijk ten toon te spreiden.

En hiertoe willen wij hebben aangemerkt dat hetgeen de minste tegenstrijdigheid veel min onmooglijkheid in sig bevat dat (posito sed non conieso de quo protestatus), het paard dat wij reclameren al eens hetzelfde was waarvan de getuigen door partije aangevoerd deponeren.

Dat het paard herzeggen wij hetwelk wij bewesen hebben en partije selver op grond van dat bewijs

avoueert ons in den beginne van de maand february is ontroofd, omtrent het midden of wel agt of tien dagen voor den 18 febr. volgens het getuignis van den herbergier Melchior Meyer te Linge kan gekogt zijn.

Altans wie zal in enige bedenken staan om te geloven dat daar tussen Linge en de plaats der ontroving niet meer als een distantie van 10 of 11 uren is (zo men het al eens de langste weg en over Bentheim rekent, gelijk op de postkaart kan consteeren), het zeer mogelijk was dat in die tussentijd een paard tot Linge zoude kunnen komen en aldaar verkogt worden.

Immers wie weet niet en heeft niet ondervonden hoe snel en driftig de Engelse troupes in haare retirade waaren toen zij bemerkten dat de Franschen haar op de hielen kwamen, was het niet alsof Hannibal voor de poorten was.

En even zo min tegenstrijdigheid zoude er in te vinden zijn, zo wij al eens bij onsen eysch gelijk partij art 71 van antwoord, dog tegens de waarheid voorgeeft gesteld mogten hebben dat wij dit ons paard vijf weken hadden vervolgt of laten bijblijven.

Trouwens daarmede zou dan nog niets anders gezegd nog te kennen gegeven zijn als dat onse knegt Gerrit Groothuys en Bernardus Uink eerst na verloop van vijf weken, waaronder zowel den tijd van terug als heenreysse en de verdere vertoeving was begrepen, wederom waren te huys gekomen, zoals uit derselver depositie ad art 5 bij eysch sub A van zelven blijkt; men vergelijkje daarmede de nadere condschap hierbij sub nr 1 ad art 8.

Daar dan nog behalven dit alles dese positie van partije ter quader trouwe also word opgegeven, men sie onse aansprake art 6 en 7 alwaar wij zeggen dat wij dese onse persecutie niet slegts tot Bentheim maar al verder en selfs tot boven Haselunne hebben voortgeset. En niet zo als partije voorgeeft dat wij dit ons paard vijf weken hadden vervolgd of laten bijblijven.

Dit was immers onmogelijk daar de militairen sig al aanstonds van den beginne af aan van de paarden hebben meester gemaakt, zo als blijkt uit de condschap bij eysch sub A ad art 5, alwaar alle drie getuigen deponeren dat zij de paarden niet hebben kunnen wederom krijgen en in specie de derde getuige aldaar zegt dat hij voor zijn persoon maar eenen dag met het paard van de wed. Klein Bruggink is mede geweest en vervolgens er al van afgeraakt is.

En dit is het natuurlijk gevolg van alle violente roof en diefstal dat den eygenaar of die daartoe door hem gebruikt word, de personen waaronder hij weet of immers voorondersteld sijn geroofde goed te berusten vervolgt, in hoop van hetzelfde te zullen agterhalen en wederom krijgen.

En even zoo hebben ook dese getuigen den trouw militairen, waaronder zij dagten de vermiste paarden sig te bevinden, vervolgt selfs tot boven Haselunne alwaar zij eindelijk door de militairen sonder hare paarden eens wederom te hebben gesien, sijn weggejaagd en alle hoop tot wederbekoming derselve moettende opgeven, met veel moeyte en omzwerven wederom sijn na huys gekeert, men sie de condschap hierbij sub nr 1.

Wie siet en merkt nu niet dat alle hetgene partij uit de depositien sijne so verre gesogte condschappen in het generaal ten sijnen voordeele wil doen voorkomen op het point in quastie van gene de minste applicatie is.

Waarom wij ook alle hetzelfde daaromtrent door ons is gezegd en verders gezegd zal worden onder inhasie van desersijds hier voor art 79 gedane protestatie en reserve, alleenlijk narrative en in quantum pro sonder daarvan iets nadeligs te gestendigen willen hebben aangevoert.

Agtende wij het onnodig te betogen dat de bij antwoord art 78 en 79 gedane eeds offerte van gerequireerde tanqum in causa propria alhier in gene de minste aanmerking komen kan, cum omnibus rei proprice vel negotio ex quo lucrum sperant damnumve metuunt testimonii decendi facultatem jura submoveant lex 10 ff de testib lex 10 cod eod, al was het ook selfs dat hij sijne positie ten halven bewesen had, des neen omdat hij zoo als bij aansprake art 12 tot 15 incl is gezegd en bewesen dat hij omtrend de opgave hoe hij aan dat paard gekomen was al aanstonds ter quader trouwe is te werk gegaan zo als almeede uit de condschap hierbij sub nr 1 ad art 7 consteert. Nu is het een bekende regel in rechten quod semel malus semper prasumitus malus in eode genere mali. En dit is die rondborstige opgave waarvan gerequireerde art 88 bij antwoord zo breed opsnijd.

Althans dit willen wij generalijk hebben aangemerkt dat voor en aleer gerequireerde uit de depositien van

alle de door hem van buitensland ter baan gebragte getuigen enig voordeel zal kunnen trekken, hij vooraf den regten voldoende zal moeten bewijzen.

Dat het paard welke wij op den 7 mey 1795 ten zijnen huuse op zijn stal en in zijn detentie hebben bevonden en door drie consonante getuigen als bij aansprake sub B1 ad art 5 en 6 en hier annex sub nr 2 ad art 8, 9 en 10 bewezen hebben, onse eigendommelijke paard te zijn dat ons met geweld is ontroofd, juist in specie hetzelfde paard zij dat hij op den 27 february 1796 en dus bijnae een jaar daarna aan sijne getuigen tot Linge heeft getoond.

Trouwens partije verraad zig al aanstonds in sijne designatie van het quastieuse paard die hij aan het gerigte te Linge deed wegens de openlijke en zichtbare kendtekens van hetzelfde welke hij daarvan opgeeft, men zie sub B bij antwoord.

Daar hij voor een kenmerk zelve herhaaldelijk opgeeft dat dit paard welk hij aldaar vertoonde getekend was met een kleine witte bles voor den kop.

Dewijl desersijds buiten alle tegenspraak bewezen is dat het paard welke wij voor het onse reclameren en ten tijde voorzeyd als het zodanige op zijnen stal hebben bevonden, geen bles maar een kleine witte koll voor den kop had, men zie bij aanspraak sub A ad art 4 en sub B1 ad art 4, ja zelfs zijne eygen condschappen wederspreken dit.

Indien het ons geluste om in navolging van partij zowel de personen als depositien van alle die Lingsche getuigen de monstering te doen passeren en ons daaromtrent met verre gezogte cavillatien en woorden sifterijen op te houden, het zou ons zekerlijk aan geen stoffe ontbreken.

Dan daar wij aan de eene zijde reets genoegzaam hebben doen zien dat alle derselver depositien van geene de minste applicatie op onsen eysch en conclusie zijn en tot het fundament van dien niets af of toedoen. En aan de andere kante in verscheyden opsigten geheel buiten het prascript der form van condschappen te beleiden loopen, althans het baard al aanstonds geene geringe speculatie omtrent de proberende kragt van dese getuigen dat zij zonder enige voorgaande citatie zig zo maar neffens den producent den gerigte aanbieden, daar het nogtans in rechten zeker is dat een getuige tot het geven van condschap door den rigter waarvoor zulks zal geschieden wettig moet wesen geciteerd of geroepen, men zie ons landr 1 d tit 13 art 3 en dus niet in conformiteit van de statutaire et in foto partium vigerende practycq adeoque non legitime facta pro infectis habenda sunt.

Zo zullen wij ons alleenlijk met eene generale censure der depositien vergenoegen en voor het overige met den keyser Hadrianus bij sijn rescriptum ad valerium verum in leg 3 par 2 ff de testib, deselve ter beoordeling van den rigter overlaten, qui ex animisui sententia astimare debet quid aut credat aut porum probatum sibi opinetur.

Terwijl wij in genere bij herhaling willen hebben opgemerkt dat de twee poincten welke gerequireerde selve ten grondslag van dit zijn pratense bewijs legt en daarin bestaan.

Dat het paard welk hij als toen te Linge vertoonde hetzelfde zoude zijn welk van eene Melchior Meyer aan Albert Cramer zoude verkogt wesen.

En ten tweede dat dit paard in de maand february voorledenen jaars (dit verschild veel van een tijdstip so als gerequireerde een weinig te vooren zegt), al reeds in eigendom van Melchior Meyer zou zijn geweest. Niets gemeens met ons geval in quastie hebben daar wij onsen eysch geensints op iets tegenstrijdig van dien fundeeren, neen maar op den wettigen en onvervreemden eigendom van datgeen door ons gereclameert word en hetwelke wij met valabele bewijzen so klaar als de son op den vollen middag hebben aangetoond, zonder benodigt te zijn ons met diergelijke opgeschommelde bewijzen te behelpen welke op den keper beschouwd wordende, bovendien geen proef kunnen houden.

Zo als wij (onder herhaald protest van daarvan niets dan in quantum pro te willen hebben gestendigd), aanstonds zullen doen sien.

Trouwens het compliment dat de eerste deser getuigen Melchior Meyer sijne depositie vooraf laat gaan, namelijk van geen nadeel uit dese sijne depositie te wagten te hebben, is van gene de minste beduidenste. Omdat de redenen die hij daarvan geeft en waarbij hij zig reets vooraf als rigter opwerpt volgens bekenden rechten geensints doorgaan, etiamsi res furtiva per mille manus ombulaverat quia vitium id furti et ereptionis ita rem affuit ut committatur quem cum que possessorem dominus enim illam vindicare potest a millesimo possessore Ant. Matth. param 7 nr 17 vers 2 neque vincitans emptori bona fidei (multo minus

mala fidei), pretium restituere tenetur Matth. ibid, welk selfs zo verre soo verre gaat, quod etsi res neque furtwa neque vi erepta sit si tamen domino invito vel ignorante alio vendita sit domino vindicatio detur adversus tertium Matth. vers 3 neque interst an tertius ille bona an mala fide emerit nam neuter emptor declinare potest restitutionem rei imo lucrum iniquum possessoribus est auferendum Christin ad leg Mechlin tit 2 art 2 nr 6.

Hierbij varieert hij niet weinig in sijne depositie omtrend de opgegeven tekens door den producent.

De eerste produceert een paard met een bles voor den kop daar dese getuige deponeert van een paard met een kolle voor den kop, hetwelke zoals een jeder weet hemelsbreedte verschilt.

En nothans houd dese getuige staande gewis te weten dat het door producent vertoonde paard hetzelfde zij welk van hem getuige gekogt was.

En dit weet hij gewis aan de kleur, aan de tekens en nb de grootte daar het volgens zijn eigen zeggen een jaar geleden was dat hij dit nog in zijn volle groey zijnde paard niet gesien had, behalven dat het daar en boven volgens zijn seggen nog vetter was geworden, wie zal dit niet fraye redenen van wetenschap vinden.

Even zo wel als de verder door hem opgegeven kenmerken als onder anderen de bekendheid van den stal nae verloop van een jaar. En dat in een herberg of posthuys dat continueel door zo veel paarden word besogt alsof het iets zeldzaamst zoude wesen dat een paard, behorende onder het geslacht van dieren met een lange neus begaafd welke bekentlijk alle van een seer sterke reuk zijn, nae een vermoeyde reis te hebben afgelegd, de reuk van een stal van sijn geslacht bemerkende, niet datelijk ex naturali instinctu zo het niet word belet, zoude tragten sig derwaards te begeven, schoon het ook zodanigen stal nimmer mogt gesien hebben.

Het is al mede opmerkelijk dat dese getuige even zo pracies als zijne mede getuige Johan Schroeder die hij volgens zijn eigen zeggen daartoe na Lingen ontboden had, weet op te geven den precisen dag dat dese laatstgenoemde een paard zogt dat zijnen meester ontstolen was. En nb voor de poort te Lingen en dit zogt hij datelijk op een stal in diezelfde stad, hij heeft dus zekerlijk geweten of immers vooronderstelt dat de paarddieven aldaar even zo vrijpostig zijn als die geene waaren die ons paard hebben ontroofd.

Dog om nog met een woord tot onsen Melchior Meyer weder te keeren, wij vinden het al mede van hem seer voorsigtig dat hij schoon ongevraagd bij zijne depositie voegt dat hij dat paard van een doorreysende vreemdeling heeft gekogt. Dat hij die koop met de reysiger selfs heeft gesloten, dat hij daarbij geen bedenken konde hebben.

Dit laatste willen wij wel geloven als zijnde van goederhand onderrigt dat hij dat handwerk wel gewoon is.

Voor het overige is dese getuige omtrend de bepaling van den tijd der koop die hij zegt zelve te hebben gedaan ter eenemaal generaal vacillerende en niet concludent daar hij nochtans de bepaling destijds van de diefstal van eenes vreemdens paard seer accuraat weet op te geven.

Wat nu betreft de tweede getuige Albert Cramer, deese toond al aanstonds in den beginne sijner depositie dat hij het lesjen wegens eene casu quo te vreesene schade vergoeding of regres actie, zo als dit aldaar genoemd word, al even zo goed als zijne mede getuige Melchior Meyer op zijn duimpjen heeft.

Dog in hoe verre dit doorgaat hebben wij reets hiervoor art 10 gezegt en is dus onnodig alhier te herhalen. Alleenlijk willen wij hebben opgemerkt dat het niet onduidelijk uit het eigen gezegte van deese getuige geblijkt dat hij reets eenige dagen te vooren door den producent omtrend zijne te geven getuigenis is versogt en buiten twijffel geïnstrueert geworden.

Dan met dit alles is hij in het geven van sijn versogte getuigenis dog niet seer voorsigtig geweest om bij sijn stuk te blijven want eerst zegt hij een paard aan den producent verkogt te hebben en een weynig daar nae verklaard hij dat paard aan den producent te hebben overgelaten.

Welk een en ander zekerlijk veel van elkander verschilt wijl het eerste is een handeling die om winst en voordeel geschied, door het laatste een casus pro amico involveert en te kennen geeft. En dus dese woorden in haare betekenis ruim zoo veel van den anderen verschillen als de woorden diligere en amore bij cicero, wanneer hij zegt sic igitur facias ut me aut amabis aut quo contentus sum diligas.

Behalven dit alles is dan ook nog deese getuige ten opsigte van hetgeene den producent uit zijne verklaringe wil goedmaken ten eenemaal singulier en unicq en bewijst even daarom niets etiamsi praclara

curice honore prefulgeret per not.

Ook stookt dit in geen deele met de eygen confessie van gerequireerde waarvan bij eysch en aansprake art 12 is gehandeld waartoe wij ons brevitatis gratia alhier refereren en voegen alleenlijk daar nog bij de condschap van Jan Drayerink hier annex sub nr 2 ad art 7.

Ook zijn de kenmerken door dese getuige opgegeven veels te generaal en algemeen dan dat daaruit een zekere en onfeilbaare reeden van kunde en positive wetenschap, dat het zoo is en niet anders zijn kan, is op te maken.

Van geen beter alloy is het getuignis van derde getuige den smid Anton Huising want behalven dat deese sonder eenige bepaling van tijd maar in generale termen van het voorleden jaar spreekt, dat dus zoowel in de maand january als december van dat jaar kan zijn geweest, zoo zijn de reeden en kenmerken waarop hij sijn depositie grond ook geensints van dien aart om daaruit een zekere wetenschap te kunnen afleyden. Behalven dat ook sijne depositien in verscheyden opsigten geene waarschijnlijkheid voor haar hebben, quod vero simile non est speciem falsitatis pra se fert Bartol in leg scriptum nr 8 cod de fide instrum Alexand cons 27 nr 5 lib 2.

Trouwens wanneer men opmerkt dat uit de verklaring van zijnen meede getuige Melchior Meyer blijkt dat deese dit paard ten minsten niet voor den tienden february 1795 heeft gekogt en hetzelve de daaraan volgen Ulsense meymarkt die als toen op den 5 mey inviel, reets wederom heeft verkogt, dan blijkt het dat hij hetzelve niet langer dan omtrend elf weken heeft beseten.

En in deese tijd zoude hetzelve volgens zeggen van de smit twee maal beslagen zijn, wie die eenige kunde van paarden bezit zal kunnen geloven of vooronderstellen dat dit een en hetzelfde paard zoude weesen.

Wie zal van een stal of posthouder dusdanige accuratesse en attentie omtrend sijne paarden verwagten dat hij die om de vijf weken nieuwe schoenen zal doen aantrekken.

Te minder daar diezelfde smid getuigt dat dat paard een schonen ruimen en sufficienten hoof had die hij als een pratens kenmerk van zijn wetenschap opgeeft.

Wie zal niet moeten geloven dat dese smid zijn memorie evenzo vast als de hoeven van dit paard moet weesen wijl hij nae verloop van meer dan een jaar, in welke hij mooglijk honderden diergelijke bruyne moederpaarden kan beslagen hebben, juist uit die alle nog dit eenige wederom kan herkennen.

Behalven dat ook dit paard in die tussentijd van een geheel jaar, immers zoo het een bezitter als Melchior Meyer heeft gehad, menigvuldige keeren beslagen en den hoof veranderd moet wesen.

Althans wij houden ons versekert dat geen smid hier te lande sig de kunde zal arroegeeren om een paard dat hij eens beslagen heeft na ruim een jaar daarna aan hem vertoond wordende positif voor hetzelfde te herkennen, tenzij daaraan dese of geene bijzondere en niet algemeene kenmerken mogten gevonden worden en dat hij daarop zijn attentie vestigt, hoedanige bijzondere kenmerken door dese getuige niet worden opgegeven; ook zegt hij het maar in den stal te hebben beschouwd.

En hierop kan hij verseekeren dat dit hetzelfde paard is welk Melchior Meyer gehad heeft en durft bovendien dese zijne verklaring met drie kruysjes bevestigen.

Wanneer wij nu al verders ter beschouwing van het gedeponeerde der vierde getuige Johan Schroeder postknecht van Bawinkel overgaan, dan loopt het al meede aanstonds in het oog dat ook deese niet op enig voorgaand rigterlijk bevel ter instantie van den producent, neen maar op bloot extra judicieel verzoek van sijnen vriend en postmeester Melchior Meyer, met wien wij in dese procedure niets te doen hebben, zig ter aflegging van sijne verklaring heeft gesisteert.

En dit zou alleen genoeg sijn om aan sijne verklaringe alle proberende kragt in desen te ontseggen, zo dit getuignis bovendien ook al niet ten enemaal generaal niet concludent ad casum maar bloot van horen zeggen en zonder eenige voldoende reeden van wetenschap was.

Wij achten het onnodig hier meerder bij te voegen waartoe ons ook de bepaling van het bladgetal de gelegenheid beneemd en willen alleenlijk ten opzichte van het poinct der kosten desen edele gerigte en aankomstige referent eerbiedig hebben aanbevolen de inspectie van desersijds gedane insinuatie agter onsen eysch en aansprake gevoegd sub E en het daarop van gerequireerde bekomen antwoord mede die zelfde schrifture bijgevoegd sub C.

Waaruit ten klaarsten zal blijken dat wij niettegenstaande het door ons aller billijkst gedane aanbod en zoo veel mooglijk vermijding van kosten des niet te min door gerequireerde veluti obtorto collo ons in den

gerigte hebbende moeten laten slepen.

Ook even daarom niet anders kunnen verwagten als dat deselve dese sijne hardnekkige en ten eenemaal wederregtelijke oppositie met condemnatie in alle de costen, schaaden en interessen zal moeten boeten. In dit vertrouwen zullen wij de niet speciaal aangeroerde ingredienten en posities van tegendeels antwoord als in pertinent en irrelevant passerende sonder daarvan het minste te gestendigen, hier mede onder protest tegens den last van overtollig en onverplicht bewijs en imploratie van het nobile judicis officium in omissis suppleendis ex dictis et si necesse dicendis omni meliori modo van replycyc houden gediend.

Persisterende bij de conclusie invoegen en maaten als bij eysch en aansprake genomen ofte met eysch van costen.

G.W. Westerlo dr.

Vraagarticulen om daarop nae voorgegane citatie erinneringe van de zware straffe des meineds ter instantie van de weduwe Klein Bruggink uit Woolde bij forme van interpretatie onder eede te verhoren Gerrit Groothuis, Bernardus Uunk, Jan Hendrik Brinkhuis.

Getuigen ouderdom en verwandschap af te vragen ?

Zegt eerste getuige tussen de 50 en 60 jaren oud en onverwand te zijn.

Twede getuige zegt tussen de 60 en 70 jaren oud en onverwand.

Derde getuige zegt oud te zijn circa dertig jaren en onverwand.

Getuigen hebben op den 20 mey 1795 ter instantie van de weduwe Klein Bruggink verklaard dat doen in de gepasseerde winter door eenige militairen of soldaten van gemelte weduwe een paard met geweld is afgehaalt. Zullen nu hebben te zeggen of dien zelfden nagt doen smorgens dit paard weggehaalt wierd niet alle de boerenhuysen in haare buurte sodanig met militairen waren beset dat er wel twintig, dertig of meerder in ieder huys waaren ?

Zegt eerste getuige dat in de nagt toen het paard van de weduwe Klein Bruggink smorgens is weggenomen dien nagt alle de boerenhuysen in haar buurt zodanig met militairen beset waren dat er wel twintig, dertig of meerder in ieder huys was.

Twede getuige zegt dat hij dien zelfden nagt toen smorgens het paard van de weduwe Klein Bruggink is weggehaald wel 50 man in huys heeft gehad van de militairen en dat zijne nabuuren ook veel menschen in huys hebben gehad maar niet zo veel.

Derde getuige zegt dat in de nagt toen smorgens het paard van weduwe Klein Bruggink is weggehaald de boerenhuysen in zijn buurt vol met militairen waren en dat er wel twintig of dertig in ieder huys was.

Waren deese militairen niet zoo moethwillig en baldadig dat niemand zijn huys, goederen of vhe veilig was ?

Eerste getuige zegt dat de militairen toen ter tijd aldaar zoo moethwillig en baldadig waren dat niemand in zijn eigen huys of over zijne goederen meester was.

Twede getuige zegt dat de militairen zo moethwillig en baldadig waren dat zij geen meester in huys over hunne goederen of vhee waren.

Derde getuige zegt dat de militairen zo moethwillig en baldadig waren dat niemand van zijn huys, goederen of vhee meester was.

Leggen getuigens huysen, als mede dat van de weduwe Klein Bruggink en Groot Bruggink, niet zo dicht bij malkander dat het geraas en getier die militairen maakten met vloeken en rasen seer gemakkelijk van het eene huys tot het andere konde gehoord worden ?

Eerste getuige zegt dat het huys waarin hij woond het huys van Groot Bruggink en Uunk zo dicht bij malkanderen dat het geraas en getier van de militairen gemakkelijk van het eene huys in het andere konde gehoord worden.

Twede getuige zegt zoo dicht bij de weduwe Klein Bruggink en Groot Bruggink te wonen dat het geraas en getier welke de militairen maakten met vloeken en rasen gemakkelijk van malkanderen konde gehoord worden.

Derde getuige zegt niet verre van de weduwe Klein Bruggink te wonen en het geraas destijds wel te hebben gehoord maar niets te hebben gesien.

En was het destijds in het geheel en algemeen in die naberschap niet zo gesteld dat niemand van zijn paarden welke zij vonden meester was, maar wierden zo met geweld weggenomen ?

Eerste getuige zegt dat ter dier tijd in het geheel en algemeen in die naberschap zoo gesteld was dat niemand van zijn paarden welke zij vonden meester was, maar wierden met geweld weggenomen.

Twede getuige zegt dat het toen ter tijd in het geheel en algemeen in de naberschap zo gesteld was dat niemand van zijn paarden welke zij vonden meester was, maar wierden met den sabel in de hand weggenomen.

Derde getuige zegt dat het toen ter tijd in het geheel en algemeen zoo dol toeging in de buerschap dat niemand wiens paarden zij vonden daar zeker van was, maar wierden met geweld weggenomen.

Hebben dese militairen de derde getuige Jan Hendrik Brinkhuys niet insgelijks sijn hengst tragten af te nemen en heeft hij daar mede de vlugt genomen en die door zijn knecht of iemand anders laten wegbrengen ?

Eerste getuige zegt wel te hebben horen zeggen dat zij de derde getuige Jan Hendrik Brinkhuys ook insgelijks zijnen hengst hebben willen afnemen en dat hij als toen daarmee de vlugt zou genomen hebben en door zijn knecht of iemand anders zou hebben laten wegbrengen.

Twede getuige zegt van het gevraagde in desen artikel niets anders te weten als van hooren zeggen.

Derde getuige zegt dat de militairen zijn hengst hebben willen afnemen en hetzelfde door zijn woner heeft laten wegbrengen om het te behouden.

Zij die militairen daarop niet datelijk na de huysen van producente Groot Bruggink en Uink gegaan en hebben aldaar al dwingende en met geweld de paarden weggenomen welke ook niet zijn wederom gekomen ?

Eerste getuige zegt van het gevraagde in desen artikel niets met zekerheid te kunnen zeggen.

Twede getuige zegt dat de militairen na de luyden van Klein Bruggink, Groot Bruggink en hem getuige zijn gegaan en aldaar al dwingende met geweld, de sabel in de vuist de paarden hebben weggenomen, zelfs niet den tijd willen toelaten dat zij reisgeld bij zig staken en dat de paarden niet wederom zijn gekomen.

Derde getuige zegt dat de militairen welke de paarden ophaalden zijn gegaan na het huys van de weduwe Klein Bruggink, Groot Bruggink en Uink en aldaar de paarden hebben weggenomen welke nog niet weder terug zijn gekomen.

Twee eerste getuigen op de volgende articulen alleen te vragen:

Zijn aan getuigen onderweegs de paarden niet al ontnomen sonder dat zij daarvan meer meester waren en door de militairen in stallen of schuuren opgesloten zodat zij er niet dorsten bij komen ?

Eerste getuige zegt dat onderweegs de paarden haar al vroeg ontnomen zijn zonder dat zij daar meer van meester waren en door de militairen in stallen of schuuren opgesloten wierden zodat zij er niet meer bij durfden komen.

Twede getuige zegt dat onderweegs al vroeg de paarden hun zijn ontnomen en daarvan niet meer meester waren door de militairen in stallen of schuuren opgesloten zodat zij er niet meer bij dorsten koomen.

Hebben getuigen nadat zij haare paarden al quit waaren het volk niet nog tot boven Haselunnen vervolgd en op haare terug reise vandaar niet deerlijk moeten sukkelen en omzwerven zoo om de onbekende en slegte wegen als sneeuw en dat twede getuige de voeten waaren vervrooren ?

Eerste getuige zegt dat nadat zij de paarden reeds kwijt waaren het volk tot boven Haselunne vervolgd heeft en op hunne terug reis deerlijk hebben moeten sukkelen en omswerven uit hoofde van de onbekende en slegte wegen door sneeuw en dat Uunk boer zijn voeten bevroren waren.

Twede getuige zegt nadat zij de paarden reeds quit waren het volk nog tot boven Haselunne te hebben vervolgd en op hare terug reis deerlijk te hebben moeten sukkelen en omzwerven uit hoofde van de onbekende wegen en sneeuw en dat hem getuige de nagels met een gedeelte van het vlees van de twee grote teenen van de voeten gevroren waren.

Konden getuigen wel meer als naulijks drie uren des daags avanceeren en hebben zij bovendien door de dikke sneeuw ook niet eenige dagen moeten stil liggen ?

Eerste getuige zegt niet meer als nauwlijks drie uren daags te kunnen gaan en bovendien door de menigte sneeuw enige dagen te hebben moeten stil liggen.

Twede getuige zegt dat zij nauwlijks drie uren ieder dag konden avanceren en door de dikke sneeuw en het veele volk dat daar overal ley eenige dagen moesten stil leggen.

Zijn getuigen niet een geheel andere weg als die zij heen gegaan waren en wel over of omtrend Laage wederom terug gekomen ?

Eerste getuige zegt dat zij een geheel andere weg als die zij heen gegaan waren hadden moeten gaan en wel over of omtrent Laage wederom terug gekomen.

Twede getuige zegt dat zij een geheel andere weg als die zij heen gegaan waren en wel over Lage wederom terug zijn gekomen.

Ik Johannes Anthony Verstege rigter des landgerigts Delden certificere hier mede dat voor mij en ceurnoten P. Cappenberg en J.H. Averink nae voorgegane citatie ter instantie van de wed. Klein Bruggink uit Woolde in den gerigte gecompareert en erschienen zijn die aan het hoofd deses genoemde getuigen en hebben nae erinneringe van de zware straffe des meineeds en daarop in forma geprasteerden eede articulatum en zo als onder jeder der voorenstaande vraagarticulen in het breede staat geregistreert gedeponereerd ende verklaard.

Des ten oirkonde heb ik rigter voornoemt dese getekend en gezegeld.

Actum Delden den 23 nov. 1796. J.A. Verstege Rigter

Vraagarticulen om daarop ter instantie van de weduwe Klein Bruggink uit Woolde nae voorgegaene citatie en erinneringe van de zware straffe des meineeds onder eede te verhoren Jan Drayerink.

Getuiges ouderdom en verwandschap af te vragen ?

Getuige zegt oud te zijn circa 34 jaren en onverwand.

Heeft getuige in de winter van 1794 tot 1795 voor knegt gewoond bij de wed. Klein Bruggink in Woolde ten tijde doen deselve door een trouw soldaten of militairen met geweld een paard uit de stal en uit het huys wierd gehaald ?

Zegt getuige in de winter van 1794 tot 1795 voor knegt gewoond te hebben bij de wed. Klein Bruggink in Woolde in de tijd toen deselve door een trouw zoldaten of militairen met geweld een paard uit de stal en het huys is gehaald geworden.

Was getuige en de andere knegt Gerrit Groothuys toen aldaar in huys en hebben zij beide zulks gesien en gehoord ?

Zegt getuige dat hij en Gerrit Groothuys in huys waren en het in het vorige artikel gedeponereerde heeft gesien en te hebben gehoord.

Ging dit niet toe onder veel rasen, vloeken en tieren zodat het buitenshuys en zelfs bij hare nabuuren gemakkelijk konde gehoord worden ?

Zegt getuige dat het met zo veel geweld, vloeken, rasen en tieren toeging dat het gemakkelijk bij de nabuuren konde gehoord worden.

Waaren dien nagt toen dat smorgens gebeurde niet alle de boerehuysen in haare buurte zodanig met militairen beset dat er wel twintig, dertig en meer in jeder huys waren en pleegden deselve niet zo veel moetwilligheid dat niemand meester van zijn huys was en maar geven moest wat zij hebben wilden ?

Zegt getuige dat in dien nagt toen dit smorgens geschiede alle de boerehuysen in de buurt vol militairen waren, in zommige wel twintig, dertig of meerder in ieder huys en dat deselve allerhande moetwilligheid pleegden dat niemand van zijn huys meester was en geven moesten wat zij maar vroegen.

Heeft getuige ten tijde van het Ulsener meymarkt des voorleden jaars 1795 in gezelschap van Jan Hendrik Brinkhuys en Stege Gerrit op de weg van Ootmarssen aangetroffen de boer Vrunck uit Stokkem bij zig hebbende een bruin vierjarig merrie paard met een kolle voor de kop hetwelke getuigen aanstonds aansagen voor het paard dat de weduwe Klein Bruggink met geweld was ontnomen ?

Zegt getuige ten tijde dat van het Ulsener meymarkt des voorledenen jaars 1795 in geselschap van Jan Hendrik Brinkhuys en Stege Gerrit op de weg van Ootmarssen hebben aangetroffen den boer Vrunck uit Stokkem bij zig hebbende een bruin vierjarig merrie paard met een kolle voor de kop hetwelke getuige aanstonds aanzag voor het paard van de weduwe Klein Bruggink met geweld was ontnomen.

Heeft de boer Vrunck als doen tegens getuigen Stege Gerrit en Jan Hendrik Brinkhuys gezeegd dat hij dat paard gekogt had van een boer voor de wagen heen ?

Zegt getuige dat den broer Vrunck als toen tegens hem Stege Gerrit en Jan Hendrik Brinkhuys gezegd heeft dat hij dat paard gekogt had van een boer voor de wagen heen.

Is getuige met Jan Hendrik Brinkhuys en Jannes Nijhuys destijds knecht van Grote Bruggink en den onderrigter van Goor in de maand mey des voorleden jaars 1795 en wel op donderdag den 7 dier maand geweest na het huys van de boer Vrunck in Stokkem om aldaar te besien een paard dat hij op stal hadde ?

Zegt getuige dat hij met Jan Hendrik Brinkhuys en Jannes Nijhuys toen knecht van Groot Bruggink met den onderrigter van Goor in de maand mey van den jare 1795 op donderdag den 7 dier maand geweest is aan het huys van de boer Vrunck in Stokkem om aldaar te besien een paard dat hij op stal had.

Heeft getuige doen bevonden en is volkomen overtuigd geweest dat dit hetzelfde paard was dat de weduwe Klein Bruggink ontstolen of met geweld ontnomen was ?

Zegt getuige volkomen overtuigd te zijn en bevonden te hebben dat dit hetzelfde paard was dat de weduwe Klein Bruggink ontstolen of met geweld ontnomen was.

Had getuige destijds al enige jaaren lang bij de weduwe Bruggink gewoond, dat paard van jongs af aan gekend en dagelijks tot dat hetzelve haar ontnomen wierd gesien en daar mede omgegaan ?

Zegt destijds getuige al enige jaren lang bij de weduwe Bruggink gewoond en dat paard van jongs af aan gekend en dagelijks tot dat hetzelve haar ontnomen wierd gesien en daar mede omgegaan heeft.

Zeyde de boer Vrunck doen tegens Jan Hendrik Brinkhuys, Jannes Nijhuys en getuige dat hij dat paard gekogt had in de Drie Ringen bij Ulsen ?

Zegt getuige dat de boer Vrunck destijds aan hem getuige, Jan Hendrik Brinkhuys en Jannes Nijhuys gesegd heeft dat hij dat paard gekogt had in de Drie Ringen voor Ulsen.

Was doen ter tijd ten huys van Vrunck daarbij mede tegenswoordig Jan ten Workeler vader van de wed. Klein Bruggink ?

Zegt getuige dat bij het besien van dat paard bij den boer Vrunck daar bij tegenswoordig geweest is Jan ten Workeler vader van de wed. Klein Bruggink.

Ik Johannes Anthonie Verstege rigter des landgerigts Delden certificere hier mede dat voor mij en ceurnoten P. Cappenberg en J.H. Averink na voorgaande citatie ter instantie van de wed. Klein Bruggink uit Woolde in den gerigte gecompareert en erschienen is die aan het hoofd deses genoemde getuige en heeft na erinneringe van de zware straffe des meineds en daarop in forma geprasteerden eede articulim en zo als onder jeder der vorenstaande vraagarticulen in het brede staat geregistreert gedeponereert ende verklaard.

Des ten oirconde heb ik rigter voornoemt dese getekent en gezegeld.

Actum Delden den 23 nov. 1796. J.A. Verstege Rigter

Exhibitum in indicio Goor den 25 nov. 1797.

Wilhelm Jalink rigter

Duplicq voor Gerrit Vruink in Stokkum gedaagde en gerequireerde ter eenre, op en tegens Aleida Workeler weduwe Klein Bruggink uit Woolde aanleggersche en roekeloose requirante ter andere zijde. Burger. Mr. Wilhelm Jalink Richter van Kedingen

Met prateritie van al hetgeene dat niet direct ter zake doet en in het geval voorhanden meer geschikt schijnt te zijn.

Om de waarheid te bemantelen dan wel om deselve in een helder licht te plaatsen.

Zullen wij zo kort mogelijk bij desen het repliq van parthije bejegenen en duplicando refutereren.

En daarbij in de eerste plaats nog nader of zo verre nodig aantoonen dat parthije met alle haaren nutteloozen slag en verveelen de langdradigheid het fundament van haare intentie en waarop haare conclusie is gebouwd met haare te zeer sigtbaare al te toegenegene en al te wel geïnstrueerde en gediensstige getuigen geensints ten genoegen rechtens bewesen heeft, namentlijk dat het paard dat door gerequireerde op den 5 may 1795 van eenen Albert Cramer te Ulsen in de Drie Ringen wonende gekogt is, juist dat paard is hetwelke zij in de maand february daar te vooren zoude genoodsaakt zijn geworden aan de Engelsche troupes tot voorspan mede te geven.

En dan weder in de tweede plaats dat met desersijds kondschappen bij antwoord geappliceert zo verre nodig en als wegens de omstandigheden van dese zaak heeft kunnen geschieden juist het tegendeel

bewesen is.

Zodanig dat dit gerigte aankomstige referent of referenten zullen overtuygd worden dat het paard in quastie en al nog door gerequireerde beseten wordende, hetselve niet kan zijn hetwelke in de maand february 1795 door requirante op requisitie van de Engelsche troupes aan deselve tot voorspan heeft moeten gegeven worden.

Sonder ons egter aan eenig bewijs dat ons als verwerende parthije naar bekende rechten niet incumbeert te willen hebben verbonden of verpligt gerekent.

Waarna wij dan nog in de derde plaats met weinige zullen aantonen dat in allen gevalle aan requirante haaren eisch en conclusie zo en in diervoegen als bij aanspraak gedaan en billijkheid niet eens zoude hebben kunnen volgen of geadjudiceert worden.

Dan voor en aler wij tot de behandeling van het eerste point overgaan, hebben we tot vermindering van logomachie of onnutte woordenstrijd nodig geoordeelt te moeten pramitteren en aanmerken dat het eigenlijk ons oogmerk niet is geweest om bij antwoord te willen beweezen of juist aan parthije betwisten dat zij niet zoude genootzaakt zijn geweest in de maand february 1795 tegens haare wille aan de Engelsche troupes een paard tot voorspan te moeten geeven.

Om het welke te bewijsen parthije zig bij replicq zo veel moeyte heeft gegeven.

Zulks kunnen wij niet avoueren nog ontkennen.

Maar dat wij alleen bij ons antwoord hebben beweerd gelijk wij ook al nog beweren en datelijk nader zullen adstrueeren.

Dat die door haar gebruikte getuigen omtrent de opgave en omstandigheden van dat factum zig zodanig contrarieeren, varieeren en vacilleren.

Dat daaruit hunne partijdigheid en corruptie ten vollen doorstraalt.

En dat deselve gevolgelijk naar rechten voor haar niets kunnen probeeren en derhalven ook daar mede niet kan bewesen worden.

Dat het paard waarvan door haar bij eisch en aanspraak restitutie is gevordert juist dat selvde paard is dat zij als gemeld aan de Engelsche troupes tot voorspan zoude hebben moeten geven.

Daar het tog bekend en rechtens is quod testi qui in uno falsum testimonium dedit in nullo adhibetur fides vid Ferd. Casq. illust controvers lib 2 cap 32 art 2.

Ook hebben wij gemeent hier nog vooraf als met een woord te moeten remarqueren.

Dat parthije art 23 van replicq ons zeer te onregte van kwaade trouw beschuldigt.

Daarom dat wij art 22 van antwoord hebben geposeert dat haare bij aanspraak sub A geapliceerde getuigen Gerrit Groothuys, Bernardus Uink en Berend Havekotte nb hoofdzakelijk zouden hebben gedeponereert.

Dat requirante in febr. 1795 door militairen zoude genootzaakt zijn geworden aan deselve een paard tot voorspan te moeten geven.

Daar tog uit den geheelen zamenhang van dese depositien de waarheid van dit geposeerde wel zeer duidelijk is op te maken.

Schoon de eerste en derde van die getuigen alleen hebben verklaart dat door die militairen het paard met geweld is uit den stal gehaald sonder bijvoeging tot wat einde of waartoe dat paard toen gebruikt is geworden, voegd egter de tweede getuige Bernardus Uink er bij dat hij met zijn paard toen ook heeft moeten voorspannen.

Ja parthije selve zegt arcticul 29 en 30 van replicq dat Bernardus Uink gedwongen is zijn eigen paard bij dat van requirante voor te spannen en dat derde getuige Berend Haverkotte is gedwongen geworden het paard van zijnen boer datelijk mede voor eene karre te spannen.

Waarmede wij dus onse positie hiervooren gemeld volkomen bewaarheid mogen houden daar er tog in rechten geen sterker bewijs als eigen confessie kan gerequireert worden.

Onder wel uitdrukkelijk protest egter van nog aan de gesegden van die getuigen nog ook van onze parthije eenig verder geloof dan in quantum pro te willen hebben geadhibeert.

Welk wesentlijk onderscheid er nu is of kan gemaakt worden tussen genootzaakt of gedwongen te worden voorspan te moeten geven of genootzaakt en gedwongen te worden zijne paarden te moeten voorspannen, moeten wij openhartig belijden niet te kunnen penetreren.

En dat requirante zo min als anderen in dien tijd met eene goede gratie en ongenoodsaakt of gedwongen haar paard zal hebben laten voorspannen, willen wij zeer wel geloven.

Als ook dat anderen die hunne paarden voor die militairen konden verbergen of weg laten brengen sulks gedaan zullen hebben.

Al waare dit niet door die naar haaren wenk vliegende dog ook daarom geheel niets afdoende getuigen nog verklaart geworden en zij had dus zeer gerust de deswegens aangewende moeyte en kosten kunnen spaaren.

Almede vinden wij ons nog genoodsaakt vooraf op hetgeene parthije art 32, 33 en 34 van replicq heeft ter neder gesteld (met agterlating van reflexien nogtans op de zeer abusive betekenis aan het aldaar gebruikte woord corpus delicti gehegt hetgeen tog aan ieder kundig regtsgeleerde van selvs moet in het oog vallen), regereren.

Dat het paard dat wij op den aldaar gemelden tijd van Albert Cramer te Ulsen hebben gekogt juist hetselvde is waarvan requirante nu van hem restitutie vordert, gelijk sulks door de eedelijke verklaring van Albert Cramer en anderen reeds is bevestigd en hetgeen men des nodig nog nader kan doen bevestigen en zig reserveert bij desen. Eerwijl ook hij gerequireerde al nog aanbied sulks met solemneelen eede te bekragtigen.

Dan nu ter behandeling van het ons voorgenomen eerste point overgaande moeten wij om nuttelose rediten zo veel doenlijk te pravenieeren alhier in hareren hetgeen ten dien opsigte reeds bij antwoord utiliter is geavanceert.

En zullen om daarin eenige order te kunnen houden parthijes voetspoor bij replicq genomen direct volgen. Derhalven zullen dan haare drie bij eisch sub A geappliceerde getuigen Gerrit Groothuys, Bernardus Uink en Berend Haverkotte wederom in de eerste plaatse de revue moeten passeren.

Ten opsigte van welke getuigen wij articul twintig en eenige volgende van antwoord om aldaar gemelde redenen hebben gezegt dat deselve zijn varieerende, vacillerende, ja selvs contrarieerende terwijl nog daar en boven de eerstgenoemde een domestique getuige is en zij dus alle naar rechten geen geloof verdienen. Dit zoekt parthije art 36 et aliquot van replicq te wederleggen en die haare zo geliefde en gediensstige getuigen te sauveren.

Dan welken omslag en verdraayingen zij ten dien einde ook wel heeft in het werk gesteld zal het egter altoos eene waarheid blijven dewelke aan een kundig en onzijdig richter niet zal kunnen ontsnappen.

Dat de twee aldaar eerst genoemde getuigen Gerrit Groothuys en Bernardus Uink ad articul vijf ten gevalle van requirante en zo zij meenden ten haaren voordeele tegens de waarheid hebben verklaart.

Dat zij dit paard, als ook de twee andere paarden van Groot Bruggink en Uink, hebben vervolgd en mede gegaan zijn, eerst op Bentheim, vandaar na Haselunne en zelvs nog eenige uren verder en dat zij eerst na verloop van vijf weeken weder tehuis zijn gekomen.

Dewijl zig tog sulks vanselve openbaard wanneer men daarmede vergelijkt de depositie op dien selvden articul van de derde getuige Berend Haverkotte.

Verklaarende slegts eenen dag met het paard van de weduwe Klein Bruggink te zijn mede geweest.

Wanneer nu in betragting word genomen dat alle die drie getuigen ter selvder instantie op den selvden tijd en vraagarticulen hebben gedeponereert en te zamen of te gelijk den eed hebben afgelegd, als mede dat aldaar gevraagd word of getuigen het aldaar in dien articul gemelde niet hebben verrigt, dan kan zeker niemant die niet willens blind wil zijn in twijffel trekken of dese vraag is in het meervoudige aan die getuigen gedaan.

En hield dus in of zij getuigen niet het aldaar gevraagde te zamen verrigt hadden.

Gelijk sulks trouwens van selve spreekt vermits andersints hadde moeten gevraagd zijn in het enkelvoudige of getuige sulks gedaan had of in allen gevalle of eerste en tweede getuige dat gedaan hadden.

Maar daar hier in tegendeel in het generaal en meervoudige van getuigen word gesproken verstaat het zig tog van selvs dat door het woord getuigen hier moeste verstaan worden alle die drie getuigen die te zamen den eed hadden afgelegd en aangenomen daarop te willen deponeren.

Ja sulks is zo klaar en eenvoudig dat alle verder betoog en adstructie van dien ten eenemaal overtollig en nutteloos zoude zijn.

En dit openbaart zig uit de daarop gedaane depositie van die getuigen van selve nog nader.

Wanneer men considereert dat de eerste getuige Gerrit Groothuys daarop heeft gezegt dat het gevraagde in desen articul nb in allen deelen de waarheid is.

En tweede getuige Bernardus Uink dat hij met zijn paard en dat van de weduwe Klein Bruggink selvs mede geweest is en het verder gevraagde de opregte waarheid is.

Nu vraagen wij wie die deese vraag en daar opgedaane depositien van dese beyde getuigen met eenige attentie in het afgetrokkene leest en overweegt, zal daaruit bij mogelijkheid anders kunnen opmaken dan dat zij alle drie, hetgeen hun in dien articul gevraagd wierd, gedaan of verrigt hebben.

Vermits zij andersints zeer natuurlijk daarop alleenlijk voor hen selvs en met uitdrukkelijke uitsondering van derde getuige Berend Haverkotte hadden behoren te en moeten deponeren.

Maar neen voorgenomen hebbende ten faveure van requirante, meesteresse van eerste en buurvrouw van tweede getuige, op alles wat hun namens deselve gevraagd wierde ja te zeggen, bekreunden zij zig daar aan niets en leiden dus eene valsche en onwaare verklaring af en bewijsen dus niets.

Hiervan kunnen zij niet vrij gepleit worden door hetgeen den tegenschrijver art 43 van repliq daarop meent gevonden te hebben namentlijk dat zij zouden deponeren de facto proprio en hetgeen haar selvs in persoon gebeurd was en zij daar van sensu corporeo wisten.

Waarlijk eene armhartige uitvlugt die niets kan betekenen.

Immers moesten zij volgens het gezond verstand en bekenden rechten vid tantum Matt. de probat cap 7 nr 74 op en overeenkomstig de aldaar gedaane vraag antwoorden gelijk zij ook schoon tegen de waarheid gedaan hebben en dese was niet alleen dese was, niet alleen de facto proprio, maar ook teffens wel degelijk de facto alieno hetgeen hier reeds overvloedig is betoogt en ook uit inspectie en overweging van dien vraagarticul aanstonds van selve moet blijken.

Als mede dat het wel degelijk tot de substantie van de zaak of vraag behoord of deselve (zoals was geconciepert) in het meervoudige of enkelvoudige gedaan en beantwoord wierde, dewijl in het laaste geval de depositien of getuigen singulier en uniq zouden geweest zijn.

En dus vervald hierdoor van selve hetgeen door parthije art 36 et aliquot van repliq uit Wassenaar en anderen is geallegeert.

Dog wat het zeggen wil of hoe het eenigsints ter hunner sauvatie kan dienen dat zij juist verklaart of op de aldaar gedaane vraag gedeponereert zoude hebben hetgeen zij daar van wisten, sensu corporeo wisten, kunnen wij niet vatten nog penetreren.

Dewijl het ons tog niet onmogelijk toeschijnt dat zij sensu corporeo konden, ja moesten weten wie op die aldaar gevraagd reys in hun geselschap was geweest, als ook alles wat daarvan verder gevraagd word en gebeurt zoude zijn.

Dan om dit nog eens te herhaalen de vraag was volgens eigen confessie van parthije in numero plurali en dus ten opsigte van alle drie getuigen gedaan en door de twee eerste getuigen alzo beantwoord, hunne verklaringe is derhalven notoir leugenagtig en valsch daar het van agteren blijkt en in confesso is dat de derde getuige Berend Haverkotte slegts eenen dag mede op die reys is geweest.

En hierdoor word niet alleen kragteloos gemaakt hunne depositien op dien gemelden vijfden articul (dewelke boven en behalven dit alles tog ook volgens landregt tit 13 art 14 nul en van geener waarde zouden geweest zijn), maar ook teffens hun geheele verdere getuigenis in dese zaak quia testis qui in uno vacillat et reprobatur fit suspectus Barbos loc comm lib 18 cap 17 nr 14 Damh prax civil cap 171 nb 13 en cap 172 nr 1.

Zodat dan derhalven, als was daar en boven die eerste getuige Gerrit Groothuys als in confesso is geen testis domesticus en er ook verders op derselver gezegdens niets was aan te merken, aan die getuigen geen het minste geloof kan of mag geattribueert worden.

Dan wanneer men daar en boven hunne depositien, zo ter eerster als tweede instantie van de requirante in desen afgegeven, slegts in het generaal met een onpartijdig oog beschouwd en nagaat, zal een onbevooroordeelt en onzijdig rechter wel ras volkomen overtuigd moeten worden dat deselve partijdig en dus ten eenemaal suspect zijn, dewijl zij daarbij alles zo veel hun doenlijk ten voordeele of na de intentie van requirante zoeken te dragen en uit te leggen, ja selvs meer dan zij sensu corporeo met mogelijkheid konden weeten.

Men sie om daarvan ten overvloede slegts een staaltje in het bijzonder aan te roeren het getuigenis van tweede getuige Bernardus Uink ad articul 5 bij repliq sub nr 1.

Want men veronderstelle eens voor een oogenblik, sonder dat wij sulks in dier voegen voor waarheid willen hebben aangenomen, dat de omstandigheden toen aldaar waarlijk zo geweest zijn als door hem worde opgegeven.

Dan vragen wij nog is het eenigsints waarschijnlijk, ja was het wel eens mogelijk, dat hij so stellig wist of konde weten wat er toen in zijn geheele nabuurschap omme ginge en hoe het jeder van deselve in het bijzonder toeginge en hoe daar de paarden wierden geprest of weggenomen.

Sulks konde hij immers sonder erbij tegenwoordig te zijn met geene mogelijkheid zo naukeurig en omstandig weeten als hij aldaar ten gevalle van requirante in desen niet heeft geschroomd op te geeven. En dat hij bij sulke omstandigheden zijn eigen huys en have zoude hebben verlaten om te sien en te vernemen wat er in zijne gehele buurschap omme ginge, sulks is immers ten eenemaal ongeloofelijk et id quod non est verosimile habet speciam falsitatis ut not.

Hier tegens kan zeker niets afdoen de daarop gemaakte uitvlugt van partije, namentlijk dat het huys van requirante in desen en van Bernardus Uink en Groot Bruggink, zo dicht bij malkanderen zouden gelegen zijn dat het geraas en getier welke die militairen zouden gemaakt hebben met vloeken en raasen, gemakkelijk van het eene huys tot het andere zouden hebben kunnen gehoord worden.

Dewijl hij niet gezegt heeft en naar waarheid niet konde zeggen, dat hij sulks gesien hadde maar dat het geraas toen wel konde gehoord worden, men zie zijne depositie en depositien van sijne mede getuigen Gerrit Groothuys en Jan Hendrik Brinkhuys ad articul vier ter tweeder instantie van requirante afgegeven en geappliceert sub nr 1 bij replicq, maar in het bijzonder van laastgemelde J.H. Brinkhuys dog van welke alle men niets dan in quantum pro wil hebben toegestaan en geavoueert.

En dan leeren de bekende rechten dat sodane getuigen niets proberen testes enim deponentes de veritate facti sed reddentes rationem per sensum auditus nihil probant vid Farinac. de testib quast 69 nr 28.

En hier mede oordeelen wij dan gerust van die twee eerste geheel onwaardige en niets afdoende getuigen Gerrit Groothuys en Bernardus Uink te mogen afstappen en die in hunne notoire onwaarde te kunnen laten berusten.

En wat nu nog aanbetreft de derde getuige Berend Haverkate ten zijnen opzigte zullen wij alleen behoeven aan te merken hetgeen men articul 70 en volgende met betrekking tot Bernardus Uink heeft gereflecteert, behalven dat hij nog is een singulier en unique getuige waarmede naar bekenden rechten tog niets kan bewesen worden terwijl nog daar en boven, als reeds bij andwoord aangemerkt, zijne gezegdens met die van de beyde eerstgenoemden getuigen direct strijdig zijn.

En daarbij selvs heeft verklaart slegts eenen dag met die paarden en de Engelsche troupes mede geweest te zijn, zo konde ook in allen gevalle met betrekking tot het voorgevallene op die reyse door zijn getuigenis niets geprobeert worden.

Wat nu aanbetreft het getuigenis van Jan Hendrik Brinkhuys en Jannes Nijhuys door requirante bij eisch geappliceert sub nr 1, ten dien opzigte zouden wij ons hier zeer gerust kunnen gedragen tot hetgeene daarvan door ons bij andwoort articul veertig en eenige volgende is ter neder gesteld en in het generaal tot derselver depositien bij productie en reproductie.

Vermits tog daaruit hunne verregaande partijdigheid en geheele ongeloofwaardigheid zo klaar als de zon op een heldere middag van selve doorstraald.

Al waarom wij dan ook ad evitandam naciseam sulks hier niet zullen repeteren.

Dan alleen dat wij vastelijk vertrouwen dat welke moeyte zig den tegenschrijvenden advocaat ook mag gegeven hebben, welke kronkelpaden hij ten dien einde ook hebbe ingeslagen, om waare het mogelijk geweest die getuige daarvan vrij te pleiten voor zijne cliente te sauveren, een onpartijdig en kundig rigter daaruit sonder de minste twijffel al aanstonds zal moeten opmaken dat zij bij productie veel meer stellig maar geensints zoals men zegt per verbum credit en zoals het parthije tegens de waarheid en beter weten articul 57 van repliq, zoekt te bedraayen ten vermeinden faveure van requirante met zekerheid en naar waarheid hebben kunnen verklaaren.

En dat derhalven daarom hunne geloofwaardigheid naar overbekenden rechten geheel moete vervallen en dus hunne depositien voor requirante niets ter waereld kunnen afdoen.

Wij beroepen ons korthedshalven op de auctoriteiten ten dien einde bij antwoord articul 52 geallegeert. Waarbij dan nog slegts kan gevoegd worden hetgeene hier vooren articul 76 uit Farinacius is aangehaald. Dewijl dog de ijdele en nutteloose pogingen die parthije articul 51 et aliquod sequentis van repliq tot sauvatie van dese hunne geliefde getuigen zo zwak en kragteloos zijn dat dezelve bij een kundig richter daartegens niet alleen niets kunnen opereren maar selvs de waarheid van onze gezegde nog meerder moeten bevestigen.

Voor eerst zegt men dat die getuigen bij productie zouden gedeponeert hebben, per verbum credit dan dit kan uit de inspectie blijken onwaar te zijn zoals hier vooren reeds is aangemerkt.

Ten tweeden zegt men dat zij niet zouden ontkent hebben daarbij present geweest te zijn, dog sulks blijkt uit hunne depositien bij reproductie al wederom klaar genoeg onwaar en dus eene zeer cicancuse uitvlugt te zijn.

En parthije die zig alle mogelijke moeyte schijnd gegeven te hebben om haaren roekeloos en onregtmatigen eisch staande te houden en wel te doen uitvallen, zoude zeker indien zij van de onwaarheid van dien niet al te wel overtuigd waare geweest, de moeyte en kosten niet gespaard hebben hun dien aangaande nader te hooren en sulks te hebben doen verklaaren.

Maar hadden zij indien sulks waarlijk hadde plaats gehad dit op onse bij reproductie deswegens uitdrukkelijk gedane vraag niet moeten verklaaren en geeft hun antwoord dat zij het aldaar gevraagde slegts hebben hooren seggen, ook niet van selvs of ingewikkeld klaar genoeg te kennen dat zij er niet tegenwoordig zijn geweest.

Daaraan zal niemant die niet gesint is om in effene biesen knoopen te zoeken, een enkel oogeblik kunnen twijffelen.

En hieruit moet dan overtuigen en klaar opdagen dat parthije niet vreesd alle mogelijke zeilen, hoe verscheurt en verrot ook soude zig over sekere schipbreuk te ontrusten, bij te setten terwijl zij ons braveert en durft verwijten geen zee te durven kiezen.

Dan de ondervinding heeft juist wel eens meermalen doen sien dat iemand die geen fundament of wesentlijke kragten besit, zijne parthije door eenen zogenaamden bluffert zoekt, schrik aan te jaagen en op de vlugt te drijven.

Het goede hier tegens door parthije art 61 en 62 van repliq word gebeuselt kan zeker al mede niets afdoen, nog enigsints tot sauvatie van die getuige bijdragen om redenen hier vooren geallegeert.

En ook konden zij sonder daarbij tegenwoordig geweest te zijn (om de eigen uitdrukking van parthije te gebruiken), sensu corporeo proprio niet weten dat de wed. Klein Bruggink requirante in desen, toen gedwongen wierd, maar konden sulks alleen vermoeden of van anderen hebben hooren zeggen en dus niets ten dien opsigte stellig verklaaren maar alleen per verbum credit.

En gevolgelyk moet hunne stellige verklaring sonder genoegsaame grond en dus (al was de zaak en omstandigheid in der daad zo geweest), ten hunnen opsigte valsch en partijdig blijven.

En zij kunnen en mogen derhalven als te vooren gedemonstreerd hier in geenens opsigte het allerminste geloof verdienen.

Nu zouden wij ook even gerust als van de voorige van deese in geenens opsigte eenig geloof of verdienende getuigen mogen afstappen, al waare het ook dat zij bovendien niet nog waaren notoir varieerende en discorderende als ook bij antwoord articul 58 en eenige volgende is aangetoond.

Waarvan zij door hetgeene parthije art 63 et aliquot van repliq ten dien einde heeft aangevoerd, geensints kunnen gelibereert worden.

Want schoon het sensu mathematico waar is dat in den tijd van ses weken ook wel veertien dagen begrepen zijn, vertrouwen wij nochtans dat geen kundig regtsbeoefenaar met den tegenschrijver zal willen beweren.

Dat twee getuigen over de bepaling van den tijd waarin een zaak gebeurd of verrigt is deponerende, de een zegt sulks gebeurt of geschiet te zijn binnen veertien dagen en de ander binnen ses weken, die getuigen concorderende en overeenstemmende zijn.

Dan daar sulks in allen gevalle als boven getoond ten hunnen opsigte tog niets ter zake doet, zullen nu ook dese allesints inhabile getuigen maar laten vaaren en in hunne notoire nietigheid maar laten wegsinken.

Wat nu nog aanbetreft het gedeponeerde van Steege Gerrit geapliceert nb bij eisch sub B2 dat hetselve in

desen niets ter waereld kan afdoen, is bij antwoord articul 64 genoegzaam gedemonstreert en daar men hier vooren ten klaarsten betoogd heeft dat Jan Hendrik Brinkhuys in desen geen geloof altoos kan of mag verdienen, zo kan de pratense overeenstemming van dese getuige met denselven hier ook niets afdoen. Even weinig kan ook het getuigenis van Jan Drayerink geapliceert bij repliq sub nr 2 hier voor requirante het allerminste opereren.

Want ten eersten is zijn getuigenis singulier en iniq.

Ten anderen is zijn getuigenis suspect en corrupt omdat hij teveel en dus niets verklaart gelijk uit zijne depositie ad art 5 et passim bij attente lecture van selve consteert.

Ten derden is hij een domestique getuige wonende alnog bij requirante voor knegt als blijkt uit sijne depositie ad articul negen ter instantie van gerequireerde bij reproductie afgegeven en hier annex sub nr 1 quo relatio.

Hier omtrent zoude het nu nog sonder dat wij sulks hadden gereflecteert aan yder attent richter hebben moeten in het oog loopen op welk eem sinistere wijze die getuige bij sijne depositien, so wel als onsen tegenschrijver, bij de vraagarticulen sulks hebben getragt te verbergen.

Wordende articul twee van productie gevraagd of hij niet in den winter van 1794 tot 1795 bij requirante voor knegt heeft gewoond.

Op welke listige vraag die getuige even listig en agterhoudent, ja hoogst waarschijnlijk deswegens geïnstrueert zegt in den winter van 1794 tot 1795 voor knegt bij requirante in desen gewoond te hebben. Zoude nu hieruit niet moeten besloten worden dat dien knaap toen hij dese verklaring afleide niet meer bij de requirante als knegt woonde?

En is ook daaruit buiten de prasumtie van rechten dewelke een domestique getuige altoos obsteert zijne verregaande partijdigheid niet volkomen sigtbaar.

Als mede de kwaade trouw waarin onze parthije ten dien opsigte verseert.

Wij zijn wel volkomen versekert dat dit een en ander door geen onpartijdig mensch zal kunnen in twijffel getrokken worden.

Ten vierden is ook dese Jan Dreyerink een varierend, vacillerend en zig selven contrarierende getuige.

Om kort te zijn zullen wij tot betoog van dien maar alleen zijne depositien bij reproductie ter loops nagaan.

Ad articul 3 zegt hij dat het paard in quastie de wed. Klein Bruggink ontstolen is.

Dan ad articul vijf zegt hij dat zij gedwongen is dat paard aan de Engelschen tot voorspan te geven en dat hij het toen voor den wagen heeft gedaan.

Zegt hij ad art 3 dat toen hij met den onderrigter van Goor aan het huys van gerequireerde is gekomen, hij toen dadelijk aan het geheele fatsoen zag dat dit het paard was dat de wed. Klein Bruggink was ontstolen.

Dog ad art 10 zegt hij dat hem toen dat paard smaller en ligter is voorgekomen.

Heeft die getuige ter instantie van requirante op den 23 nov. 1796 bij productie stellig verklaart dat hij op den 7 may 1795 met den onderrigter van Goor ten huys van gerequireerde is geweest om het questieusse paard te besien.

Daar hij nogtans bij reproductie ad articul ses ronduit heeft moeten verklaaren dat juist niet zeker kan zeggen dat sulks op den 7 may is geweest.

Zie daar eene opentlijke bekentnisse dat hij ter instantie en vermeinde faveure van zijne meesteresse geen swarigheid heeft gemaakt iets onder eede zeker te verklaaren dat hij egter niet zeker geweten heeft.

Het is derhalven zeer klaar dat hij niet alleen geen het minste geloof kan verdienen maar dat hij selvs anderen ten voorbeelde wegens opsettelijke meined dient gestraft te worden.

Hier mede ons eerste point afgehandelt en ten klaarsten betoogd hebbende dat de requirante in desen het fundament van haare intentie selvs met geen schaduw van in rechten bestaanbaar bewijs heeft daar gedaan en dus hierop alleen aan deselve haaren roekeloosen eisch zoude moeten ontzegt worden.

Zullen wij nog maar met alle mogelijke korthed en prateritie van alles wat niet direct ter zaake doet ter behandeling van de overige poincten overgaan.

Met voorbij gaan dan van de ondeugende vitterije waarmede partije art 69 van repliq nog eens weer te voorschijn koomt, namentlijk dat zij geen quastie gemoveert hebben over een paard dat wij van Albert Cramer te Ulsen gekogt hebben maar dat zij van ons gerequireert hebbe sodanig paard als door J.H.

Brinkhuys, Jannes Nijhuys en Jan Drayerink geadsisteert met een gerigtsdienaar op den 7 may 1795 op den stal van hem gerequireerden hadden bevonden.

Waar omtrent wij hiertoe vooren reeds hebben aangemerkt dat dit juist hetselvde paard is dat wij van Albert Cramer te Ulsen gemeld gekogt hebben en al onder ons berustende is, zo als ook dit met desersijds kondschappen bij antwoord geapliceerd reeds bewesen is door gerequireerde met eede bevestigden desnoods nog nader bewesen zal worden.

Dan om dit bewijs en hetgeene daaruit verder van selve volgd dat namentlijk het paard dat wij van Albert Cramer te Ulsen hebben gekogt door requirante als het haare bij eisch word gereclameert met geen mogelijkheid het selvde kan sijn dat zij in de maand february 1795 aan de Engelsche troupes tot voorspan heeft moeten geven, vervald parthije tot de notoire ongerijmdheid van te beweeren dat sulks mogelijk zoude geweest zijn, schoon hetselve in het begin van maart daar aanvolgende als bewesen door eenen Melchior Meyer te Lingen gekogt waare.

En sulks meent zij art 85 en eenige volgende van replicq in substantie daar mede te kunnen goedmaken. Dat yder zoude weten dat toen de Engelsche retrade niet de uiterste overhaasting zoude geschied zijn. En dat haaren knegt Gerrit Groothuys en Bernardus Uink juist geen vijf weken die paarden zouden bijgebleven zijn maar slegts vijf weken op die geheele reyse zouden hebben doorgebracht.

En omdat de militairen zig al aanstonds van die paarden zouden hebben meester gemaakt beroepende zig op de kondschappen bij eisch geapliceert sub A.

Maar behalven dat hiervooren overvloedig is gedemonstreert dat aan die kondschappen naar rechten geen het minst geloof kan of mag geattribueert worden en er dus in der daad door requirante niets is bewesen. Zo is het nog daar en boven aan een yder hier omstreeks niet dan al te veel bekend en vordert dus geen bewijs.

Dat die retraite hier in Twente eerst in het midden en voornamentlijk in het laast van de maand february 1795 heeft plaats gehad.

Dat altans op zommige plaatsen hier in het benedenste van die selvde troupes eenige dagen, ja geheele weken hebben stil gelegen en dat er toen hier omstreeks en zo wij zeker geïnformeert zijn, ook nog in dese gehele provincie geene Fransche troupes, altans zeer zeker niet van eenig aanbelang, te vinden waren.

Dat daar en boven de toen sonder voorbeeld slegte wegen en weer, zoals parthije selvs en ook haare wel geïnstrueerde getuige haar welken men egter eens voor altoos gezegt, geen het minste geloof dan in quantum wel hebben geattribueert ergens ronduit hebben moeten bekennen in het geheel geen spoedige retraite mogelijk maakte maar dat zij nauwelijks drie uren daags wegens den dikken sneeuw hebben kunnen voortkomen en somtijds eenige dagen hebben moeten stilliggen, men sie de kondschap geapliceert bij repliq sub 1.

Het is waar parthije schijnt om het toppunt van ongerijmdheid en onbeschaamdheid te bereiken dit gedeponeerde alleen op de terug reyse betrekkelijk gemaakt te willen hebben.

Dan hier tegens is het weder aan een yder overvloedig bekend dat een geheel leger met bagagie niet zo veel als twee of meer enkele personen kunnen avanceren.

Als mede het toen in dat jaar 1795 reeds tegens het einde van de maand january dooy weer is geworden en dat genoegzaam al den sneeuw in het midden van febr. gesmolten was en dus die knaapen toen zo veel door denselven met geen mogelijkheid konden verhindert en opgehouden worden als de Engelsche troupes eenige weken vroeger met wagens en bagagie.

En hierdoor is dus al wederom de opsettelijke en schaamteloose valsheid van die getuigen ten vollen manifest.

Het is daar en boven al weder aan een yder ten vollen bekend en de jaarboeken kunnen sulks desnoods getuigen.

Dat dit vlugtende Engelsche leger in de maand maart daar aanvolgende nog maar tot in de graafschap Bentheim was geavanceert, zijnde het slot te Bentheim eerst op den 13e van die maand door hetselve ontruimd geworden.

Dit nu alles de suivere waarheid zijnde zoals desnoods bij onderzoek zal moeten blijken.

En daarbij dan in overweging genomen wordende dat die getuigen die paarden eenige uren verre boven Haselunne hebben vervolgd en zijn mede gegaan, men zie derselver kondschap bij eisch sub A, schoon zij

er volgens hun zeggen geen meester van waaren, dan is het immers geheel onmogelijk dat het paard van requirante door haar in het midden of laatst van febr. tot voorspaan aan die Engelsche troupes mede gegeven, reeds in de eerste dagen van die selvde maand te Lingen (over welke plaats volgens eigen confessie van parthije en haare getuigen die troupes hunne route in het geheel niet genomen hebben maar over Haselunne), zoude hebben kunnen verkogt worden waarvan het tegendeel ook nog ten overvloede bevestigd door de kondschappen hierbij sub nr 2 en 3 quo relatio.

En gevolgelijk is alles wat parthije bij repliq daartegens beusselt geene verdere bejegening of refutatie nodig en wij zullen sulks, om niet buiten de termen van het bladgetal bij de wet voorgeschreven te geraken, als tog niets kunnende afdoen gerust stilswijgende negando passeren.

Eer wij nu nog kortelijk ter bejegening van hetgeene partij tegens onse bij antwoord geapliceerde getuigen heeft aangevoerd overgaan, moeten wij met een woord reflecteren.

Hoe chicaneus zij zig in de uitlegging van desersijds te Lingen aan het gerigte opgeven tekens van het quastieuse paard bij replicq art 97 en aliquot heeft gedragen.

Te weten dat gerequireerde aldaar zoude opgegeven hebben dat dit paard een kleine bles voor den kop zoude hebben en dat het tegendeel maar eene kleine kol voor den kop zoude hebben.

Dan wie merkt niet aanstonds dat dit eene loutere vitterije is wanneer men aanmerkt dat het paard in quastie als in confesso is in der daad een kleine langwerpige kol voor den kop heeft, dat dit als bekend bij den eenen een bles en weder bij een ander een kol genoemd word.

Maar dat het daar en boven niets konde afdoen of ter zaak doet hoe die kol of blesjen door gerequireerde genoemd wierde, het paard selve moest en is vertoond geworden aan de getuigen om hetselve te herkennen en die noemden de wittigheid die dat paard voor den kop heeft, zoals requirante hetselve heeft opgegeven en genoemd wil hebben, een kulle of zoals men hier zegt een kol, brevitatis gratia relatio tot de depositien selve.

En hiermede moet dan die gehele vitterije en enkelen woordenstrijd immers van selve vervallen.

Behalven dat het sig vanselve wederspreekt dat gerequireerde, zo hij daarin wesentlijk onderscheid gemaakt had toen dat paard dat aldaar aan die getuigen wierde vertoond om te herkennen en omtrend deszelvs tekenen onder eede te deponeeren, hetselve anders zoude hebben willen opgeven of deszelvs uiterlijke tekenen anders noemen als deselve in der daad waaren, sulks zoude immers de absurditeit selve geweest zijn en konde hem niets baaten.

Maar aan de andere kante word hierdoor de geloofwaardigheid, opregtheid en goede trouw van onze getuigen niet weinig bevestigd.

Dewijl daaruit onwedersprekelijk blijkt dat zij niet voorgenomen hadden, gelijk de getuigen van requirante alles maar zoals hun gevraagd zoude worden, alzo ook ten gevalle van gerequireerde maar te deponeeren, neen maar dat zij hetzij dan voor of tegen hem de waarheid wilden zeggen.

De reproches die parthije vervolgens art 102 en eenige volgende van repliq tegen dese onse getuigen heeft ingebracht zijn even onbeduident en kunnen hun naar waarheid afgegeven kondschap in het minste niet verswakken.

Vooreerst zijn deselve naar stijl lokaal aan het gerigte gebragt en afgehoord zoals van selve spreekt dat niet anders konde geschieden en ook wegens de differente woonplaatsen van deselve volstrekt niet anders mogelijk was, zodat hier de form van ons landregt waarop parthije zig beroept, niet heeft kunnen in consideratie komen zoals al mede vanselve spreekt, terwijl het genoeg is dat zij niet door een notaris maar door het gerigte zijn afgehoord zoals uit het certificaat quo relatio consteert.

Zijnde het bekendelijk te Lingen als in geheel Pruisen de gewoonte of stijl dat men zig om kondschap te hebben slegts aan het gerigte vervoegt, de persoonen en poincten opgeeft terwijl het dan verders de zaak van het gerigte is om die persoonen ten dien einde voor zig te doen komen en volgens het formulier bij de wet bepaald af te horen en dit formulier door onsen tegenschrijver zeer mal propos een compliment genoemd, is zeker wel zeer accuraat en cautuleus.

De eerste attaque van reproche is gerigt tegen onsen getuige Melchior Meyer en bepaaldelijk daartegens dat hij heeft gezegt dat hij het dispuut over dat paard geen voor- of nadeel te wagten hadde en hij meend sulks te kunnen goedmaken met zijne art 110 aangevoerde regts auctoriteiten van Nederlandsche regtsgeleerden.

Dan dat die hier niets kunnen afdoen is zeer klaar, hij had om zijne reproche eenige kracht te doen hebben moeten toonen dat M. Meyer volgens de aldaar figerende wetten bij dat dispuut voor- of nadeel zoude kunnen hebben, hetgeen hij niet heeft kunnen doen en ook bekendelijk niet zo is.

Dan zoude M. Meyer zig ook wel gewagt hebben sulks in tegenswoordigheid van den plaatselijken richter onder eede te verklaaren hetgeen dus geen verder betoog of remarque vordert.

Vervolgens zegt parthije dat hij in zijne depositien omtrend de kol of bles van dat paard soude varieeren, dan sulks moet bij inspectie van deselve zonneklaar blijken onwaar te zijn daar hij altijd uno ore heeft gezegd dat dit paard een kulle of kol voor den kop had, maar nimmer dat het een bles was zoals hem gevraagd wierde.

En hierdoor moet die reproche geheel vervallen en al het overige tegens hem verder ingebragte is de moeyt niet waard in het bisonder te rencontreren en houden het dus voor onbewesen laster, hebbende de parthije zig wel gewagt om te beproeven, hetzij bij reproductie of met andere getuigen het bewijs daarvan magtig te worden.

Dat hij zoude vacilleren en onbepaald hebben gedeponereert omtrend den tijd dat hij dit paard gekogt had is almede notoir onwaar, men zie zijne depositien en daaruit consteert dat hij dien tijd wel zeer bepaald heeft opgegeven te weten 8 of 10 dagen te vooren dat hij hetselve aan Albert Cramer weder verkogt had.

Art 121 van repliq rigt parthije zijne batterije even vrugteloos tegens Albert Cramer en bewijst ook even weinig als hij sulks ten opsigte van M. Meyer niet heeft kunnen doen dat hetgeene die getuige van zijne casu quo regres actie, heeft gezegt onwaarheid zoude zijn en dus vervalt almede die vitterije.

De verdere armhartige reproche tegens die getuige segt in het onderscheid van verkopen en overlaten is te sot om te bejegenen daar tog ook overlaten met winst of verlies kan geschieden en dus volmaakt hetselfde betekent als verkoopen.

Ook dat die getuige singulier zoude zijn is onwaar, hij kooft volmaakt met de overigen in essentie overeen en zij sijn dus concorderende getuigen zoals in rechten overbekent is.

Dat zijne depositie omtrent de kenmerken van dit paard te generaal zouden zijn is almede geheel buiten alle waarheid.

Immers heeft hij zeer duidelijk en stellig verklaart dat hij zeker konde staande houden dat het toen aan hun vertoonde geen ander paard was als dat hij aan producent had overgelaten en geeft vervolgens de tekenen zeer distinct op relatio tot zijne depositie zelve.

De reproches tegens onsen getuige Antoni Huising betekent almede niets ter waereld. Het was genoeg dat hij wiste dat dit paard aan M. Meyer in den toen voorledenen jaare hadde toebehoort en dat hij wiste hetselve voor hem beslagen te hebben en dat sulks toen in het voorjaar moeste geschiet zijn spreekt tog wel van selvs omdat dit paard reeds in may bij gerequireerde was gekogt en op zijn stal genomen volgens de eigen positien van parthije zelve; ook word den tijd door hem zoveel mogelijk bepaald namentlijk toen de postillon van Bawinkel een paard was afgestolen en dit blijkt uit de depositie van vierde getuige dat geweest is even na den 18 febr. van dat jaar.

Dus moet ook hierdoor die reproches tegens hem door parthije gemaakt vervallen en de verklaringe van M. Meyer nog meer bevestigd, men sie ook zijne depositien in hunnen samenhang selve quo relatio.

Dat het niet waarschijnlijk is dat hij het paard van begin van febr. tot het begin van may geen hoeveysen zoude beslagen hebben, behoeft mede geen wederlegging.

Immers konde het nodig zijn dat dit paard aanstonds nadat M. Meyer hetselve gekogt had moeste beslagen worden en dan konde ook zeker wel nodig zijn dat hetselve in al dien tijd nog eenmaal moeste beslagen worden.

Dan sulke vitterijen verdienen zeker bij een cordaat richter geen de minste attentie en wij zullen er dus ook gerust afstappen.

De reproches tegens onsen vierden getuige Johann Schroeder heeft insgelijks niets om het lijf en wij zijn versekert dat geen attent richter zal in twijffel trekken dat niet hierdoor de gezegdens van de overige getuigen zeer gecorroboereert en bevestigd worden; wij gedragen ons derhalven, daar het ons voorgeschreven bladgetal ten einde loopt, zeer gediensstig tot zijne depositien zelve.

Hiermede dan onse getuigen tegens de reproches van parthije gesauveerd houdende, zullen wij nog maar als terloops ter behandeling van ons derde point, namentlijk dat in allen gevalle requirante haaren eisch

en conclusie genomen niet soude hebben kunnen volgen.

Schoon zij ook nog te bewesen hebben als zeker neen, dat het paard in kwestie juist het selvde ware dat zij aan de Engelsche troepes tot voorspaan had moeten mede geven.

En sulks oordeelen wij dat bij een kundig en doorsiend richter weinig betoog vordert.

Want wie bemerkt niet aanstonds bij eene attente en onbevooroordeelde beschouwing van de gebeurtenis waarbij requirante dit paard zoude kwijt geraakt zijn, dat hetselve geen eigentlijke diefstal of roof is geweest.

Haar paard zoude dan als honderden anderen tegens haaren wille door het Engelsche leger gerequireert zijn geweest tot voorspaan en transport van hunne bagagie, gevolgelijk wierd dat paard in den eigentlijken sin niet geroofd quia rapina seu vis bonorum raptorum est ablatio rei alienae domino invito exopto anine eam libi habendi, gelijk sulks aan ider regtsgeleerde volkomen bekend is.

Dan dat dese definitie op het geval voorhanden niet applicabel is blijkt uit alle omstandigheden.

Want dan zouden de knegten van requirante niet zijn mede genomen of toegelaten zijn geworden met dat paard mede te gaan zoals egter geschiet is.

Ook zijn eenige menigte paarden, zo uit het gerigt van Delden als elders hier in Twente, op deselvde wijze toen door Engelschen gerequireert die genoegzaam alle egter zijn terug gekomen, als bewijsselijk is en wij ons desnodig oordelende reserveren en dus was het geen roof.

Maar dat de knegt van requirante, hetzij door onagtsaamheid of andere omstandigheden, daar is afgeraakt en gevolgelijk dit paard is verloren geraakt, sulks maakt eigentlijk geen diefstal of roof.

En derhalven zoude requirante indien dit paard als neen, haar paard geweest was en zij hetselve weerom wilde hebben, daarvoor aan gerequireerde zijne kooppenningen en verdere onkosten hebben moeten aanbieden en dan soude gerequireerde als uit zijn andwoord aan den door requirante afgehoudene en anderen ten processe blijkt, sulks waarschijnlijk niet hebben geweigerd.

Waartoe zeker het onbepaalde aanbod van requirante bij summatie gedaan, te weten van te willen presteren als naar rechte verpligt en de erlegging van een dubbeltjen niet voldoende was, als kunnende alleen te pas komen bij aanneming van elliquide kosten die niet kunnen bepaald worden als in rechten overbekent.

Maar hier konden de kooppenningen genoemd en dus bepaald worden en hadden derhalven ook bepaaldelijk moeten aangeboden worden en voor de verdere kosten had men des nodig oordelende wel een dubbeltjen met belofte van suppletie als naar rechten verpligt kunnen aanbieden.

Maar sulks door requirante niet gedaan zijne zoude ook in dien val selvs haaren eisch aan deselve naar rechten niet hebben kunnen geadjudiceert worden, zoals men indien het bepaalde bladgetal sulks had toegelaten, overvloedig zoude hebben kunnen betogen en met auctoriteiten van rechte adstrueren.

Dan sulks bij yder kundig regtsgeleerde volkomen bekend zijnde oordelen wij het ook onnodig sulks breedvoerig te betogen.

En hiermede houden wij dan ook parthijes repliq genoegzaam wederlegt sonder daarvan egter iets dat niet speciaal mogte zijn aangeroord, tacendo te willen hebben geavouert, maar integendeel als impertinent en niets ter zaake doende negando gepasseert en ex dictis et se necesse dicendis omni meliori modo van duplicq gediendt persisterende bij de contra conclusie als bij antwoord genomen, cum expensis.

A. Berends dr.

Vraagarticulen om daarop ter instantie van Garrit Vruink na voorgaande citatie en erinnering van de zwaare straffe des meineds bij forme van reproductie onder reserve van alle gediensstige reproches onder eede te hooren Jan Drayerink.

Ouderdom en verwandschap te vragen ?

Zegt getuige tussen de dertig en veertig jaren oud en onverwand te zijn.

Getuige heeft op den 23 nov. 1796 ter instantie van de wed. Klein Bruggink condschap gegeven en daarbij verklaard in den jare 1795 in geselschap van J.H. Brinkhuys en Steege Garrit van Ulser meymarkt komende te hebben aangetroffen op de weg van Ootmarssum de boer Vruink uit Stokkum bij zig hebbende een bruin vierjarig merrien paard met een kolle voor den kop hetwelk getuige aanzag het aan de weduwe Klein Bruggink met geweld was ontnomen ? Zal getuige nu hebben te verklaren hoe getuige

konde weeten dat dit een vierjarig paard was of heeft het getuige op de weg in de bek gesien of waaraan wist getuige dit ?

Zegt getuige dat hij als toen het gemelde paard in de bek gesien heeft en daaruit wist dat het een vierjarig paard was.

Getuige heeft verders verklaard dat hij met J.H. Brinkhuys en Jannes Nijhuys met den onderrigter van Goor in de maand mey 1795 op donderdag den 7 dier maand geweest is ten huysse van Vruink in Stokkum om aldaar te besien een paard dat hij op stal had en bevonden te hebben dat hetzelfde paard was hetgeen de wed. Klein Bruggink was ontstolen ? Word getuige al nu gevraagd waaraan getuige konde zien, hetzij aan het haar of andere tekens dat dit hetzelfde paard was hetgeen de wed. Klein Bruggink was kwijt geraakt ?

Zegt getuige dat toen hij met J.H. Brinkhuys en Jannes Nijhuys met den onderrigter van Goor is geweest ten huysse van Vruink in Stokkum en aldaar bevindende het paard dat de weduwe Klein Bruggink ontstolen was en als toen dadelijk aan het geheele fatsoen sag dat dit hetzelfde paard was.

Hoe was dit paard in order toen de wed. Klein Bruggink dit kwijt is geworden, was het niet dik en sterk en was dit niet een heel mager paard, hetgeen getuige ten huysse van Vruink heeft gesien ?

Zegt getuige toen de weduwe Klein Bruggink dat paard is kwijt geworden ordentelijk in order was en toen getuige het op den stal van Vruink heeft gesien was het veel dunder.

Toen de wed. Klein Bruggink haar paard tot voorspan voor de Engelschen geven moest, door wie is het doe uit de stal gekregen en voor den wagen gespannen, door getuige of de andere knecht ?

Zegt getuige toen de weduwe Klein Bruggink haar paard tot voorspan voor de Engelschen geven moest, dat getuige toen door de Engelschen gedwongen is om het paard voor de wagen te spannen.

Getuige heeft ter instantie van de weduwe Klein Bruggink den 23 nov. 1796 verklaard op den 7 mey 1795 met den onderrigter van Goor ten huysse van Vruink te zijn geweest om dit paard te besien ? Zal getuige nu hebben te verklaaren hoe getuige dit zoolang heeft onthouden dat dit op den 7 mey is geweest of zulks heeft aangeschreven, dan of getuige dit van een ander is gezegd ?

Zegt getuige dat toen hij op den 7 mey 1795 met den onderrigter van Goor is geweest ten huysse van Vruink om dit paard te besien zulks te kunnen onthouden bij de Ulser markt, dog getuige kan juist niet zeker zeggen dat het op den 7 mey is geweest.

Had dit paard hetgeen door de wed. Klein Bruggink is kwijt geraakt niet een scheven bek of scheef gewisseld en een dikte of scheelinge aan het gier, hetgeen al had gekregen toen eenjarig veulen was ?

Zegt getuige dat het paard hetgeen door de weduwe Klein Bruggink is kwijt geraakt niet wetende of hetzelve een scheeven bek of scheef gewisseld had, maar wel wetende dat het een dikte of scheeling aan het gier hadde toen het nog geen jaar oud was.

En moet getuige niet bekennen dat het paard, zo getuige ten huysse van den producent heeft gesien, geen van deese tekens was hebbende of heeft getuige na die tekens niet gezien ?

Zegt getuige dat het paard zo getuige ten huysse van den producent heeft gesien toen na de tekens van het gier niet gesien te hebben.

Hoe lange had getuige al voor knecht bij de weduwe Klein Bruggink gewoond toen zij haar paard is kwijt geworden, zulks te zeggen en woond getuige niet nog bij deselve ?

Zegt getuige toen de weduwe Klein Bruggink haar paard is kwijt geworden toen aldaar ongeveer vier jaren had gewoond en nog bij deselve te wonen.

Moet getuige niet verklaaren dat hem dit paard, zo ten huysse van producent heeft gesien, iets kleinder is voorgekomen als dat hetgeen de weduwe Klein Bruggink is kwijt geraakt ?

Zegt getuige dat hem dit paard, zoo ten huysse van producent heeft gesien, toen iets smaller en ligter was voorgekomen wijl het lijf er een weinig afgegaan was.

Ik Jacob Hendrik Averink Verwalter Rigter des landgerigts Delden certificere hier meede dat voor mij en ceurnoten P. Cappenberg en D. Altenae nae voorgaande citatie ter instantie van Gerrit Vruink gecompareert en erschienen is vorenstaande getuige en heeft na erinneringe van de zwaare straffe des meineeds en daarop in forma geprasteerden eede articulatum en zo als onder ieder der vorenstaande vraagartikelen in het breede staat geregistreert gedeponeed ende verklaard.

Des ten waren oirconde heb ik verw. rigter voornoemd dese getekend en gezegd.

Actum Delden den 11 nov. 1797. J.H. Averink verw. rigter

Geexhibeerd in judicio Goor den 22 april 1797.

Representanten Oortwijn Holsheymer en Hendrik ten Thijs

Vraagartieklen om daarop ter instantie van Gerrit Vruink na voorgaande citatie, erinnering van de swaare straffe des meineeds onder eede te hooren Harmannus van de Sagekuile onderrigter van Stokkum.

Ouderdom en verwantschap te vragen.

Verklaart getuige oud ongeveer 40 jaaren en onverwant te zijn.

Is getuige niet met de knegt van de wed. Klein Bruggink uit Woolde en nog twee andere persoonen op den 7 mey 1795 na het huis van producent geweest om namens haar weduwe producent af te vraagen of hij haar zodaen donkerbruin merriepaard, zo eenige daagen te vooren van de Ulser markt had gehaald, wilde laten volgen also haar dit door de Engelschen zoude ontnomen zijn ?

Segt getuige dat met die knegt van de wed. Klein Bruggink, die hij niet kende maar seide dat hij knegt was, en een of twee persoonen in den jaare 1795, sijnde getuyge den datum en maand ontschooten, nae het huis van den producent is geweest om namens gemelde weduwe den producent aff te vraagen of hij haar zodaene donkerbruin merrien paard, zo eenige daagen te vooren van de Ulser markt hadde gehaald, wilde laten volgen also haar dit door de Engelschen zoude ontnoomen zijn.

Verhaalden zij toen onderweegs daar nae toegaande niet aan getuige, dat wanneer dit hetzelfde paard was dat de wed. Klein Bruggink was kwijt geraakt, dat het dan een scheeven tant in den bek moeste hebben en ook een dikte of schief geer, also het daar wanneer eenjarig veulen was geweest, ongemak aan gehad had en de Joode van Borne daar lang over had gemeestert ?

Verklaart getuige dat de lieden toen aan hem gezegt en verhaalt hebben dat het paard van de wed. Klein Bruggink in Woolde een scheeven tant in den bek hadde en dat toen het een veulen was geweest ongemak aan het gier had gehad en dat de Joode van Borne dat gemeestert had.

Moet getuige niet verklaaren dat deese gemelde personen niet eens nae deese opgegevene teekens, zoo aan dit paard moesten weesen gesien hebben, maar hetzelfde alleen maar van buiten beschoud hebben ?

Verklaart getuige niet gezien te hebben of die persoonen nae de opgegevene teekens gezien hebben, dan niet.

Wij leeden van de Municipaliteit der stad Goor aan het hoofd deeses gemeld, certificeeren hier meede dat nae voorgaande citatie voor ons gecompareert en erscheenen is Hermannus van de Sagekuile en heeft nae scherpe erinnering van de swaare straffe des meineeds en geprasteerden eede tot God almagtig op voorenstaande vraagartieklen gedeponereert soo en als onder dezelve staat geregistreert.

In oirconde der waarheid hebben wij deese door de secretaris doen teekenen en met het stads segel bekragtigen.

Actum Goor ut supra, ter ordonnantie J.H. Jalink secr.

Vraagarticulen om daarop ter instantie van Gerrit Vruink na voorgaande citatie en erinnering van de zwaare straffe des meineeds onder eede te hooren Jan Daalwijk of Haar Jan genaamd en Arend Mensink. Ouderdom en verwantschap te vragen ?

Verklaart eerste getuige Jan Daalwig of Haarjan ongeveer drie en vier en veertig jaaren oud en tot producent onverwant te zijn.

Tweede getuige Arend Mensink verklaard in een en zestigste jaar oud en tot producent onverwant te zijn. Woonen getuigen niet in de nabuurschap van producent in de boerschap Stokkum en kennen dus zeer wel zodaen donkerbruin merriepaard met een langwerpig kolletje voor de kop als producent in de maand mey 1795 op de Ulser markt heeft gekogt ?

Verklaard eerste getuige in de nabuurschap van producent in de boerschap Stokkum te woonen en zeer wel te kennen zodaene donkerbruin merriepaard met een klein langwerpig kolletje voor de kop als producent in de maand mey 1795 op de Ulser markt heeft gekogt.

Tweede getuige verklaard in de nabuurschap van producent in de boerschap Stokkem te woonen en zeer wel te kennen zodaene donkerbruin merriepaard met een klein langwerpig kolletje voor de kop als producent in dee maand mey 1795 op de Ulser markt heeft gekogt.

Kwaamen niet een dag of wat nadat producent dit paard gekogt had drie personen bij getuigen omstreek het huis van producent zeggende dat zij namens de wed. Klein Bruggink uit Woolde kwamen en na producent wilden gaan om dit paard te besien of dat hetzelfde paard was hetgeen haar door de Engelschen ontnoomen zoude zijn ?

Verklaard eerste getuige dat des anderen daags nadat producent dit paard gekogt had drie personen bij getuigen zijn gekoomen omstreek zijn huis zeggende dat zij namens de wed. Klein Bruggink uit Woolde kwaamen en na producent wilden gaan om dit paard te besien of dat hetzelfde paard was hetgeen haar door de Engelschen ontnomen zoude zijn.

Tweede getuige verklaard dat den anderen dag nadat producent dit paard gekogt had twee personen bij of omtrend de mool zijn bij hem gekoomen en met hem na Stokkem zijn gegaan zeggende dat zij namens de wed. Klein Bruggink uit Woolde kwaamen en na producent wilden gaan om dit paard te besien of dat hetzelfde paard was hetgeen haar door de Engelschen ontnoomen zoude zijn.

Zeiden zij toen niet tegen getuigen dat wanneer dit hetzelfde paard was, hetgeen de wed. Klein Bruggink waar kwijt geraakt, dat het dan een scheeven tant voor in den bek moest hebben en een dikte aan het gier ?
Verklaard eerste getuige dat zij toen tegen getuigen gezegt hebben dat wanneer dit hetzelfde paard was hetgeen de wed. Klein Bruggink waar kwijt geraakt het dan een scheeven bek moest hebben en een dikte aan het gier.

Tweede getuige verklaard dat zij toen tegen getuige gezegt hebben dat wanneer dit hetzelfde paard was hetgeen de wed. Klein Bruggink waar kwijt geraakt het dan een scheeven tand voor in de bek moest hebben en een dikte aan het gier.

Heeft producent voort daarna niet aan getuige verzogt om voorengemelde paard eens regt te beschouwen en hebben getuigen zulks ook niet gedaan en bevonden dat hetzelfde geen een van deeze opgegeven tekens is hebbende ?

Verklaard eerste getuige dat producent eenige dagen daarna aan getuige verzogt heeft om voorengemelde paard eens regt beschouwen en zulks ook gedaan en toen bevonden te hebben dat hetzelfde geen een van deeze opgegeven teken was hebbende.

Tweede getuige verklaard dat producent voort daarna aan getuige verzogt heeft om voorengemelde paard eens regt te beschouwen en zulks ook gedaan en toen bevonden te hebben dat hetzelfde geen een van deeze opgegeven tekens was hebbende.

Ik Wilhelm Jalink judr en Verwalter Rigter van Kedingen certificeere mits deezen dat op de gedaene citatien voor mij en assessoren Hermannus Jalink en H.J. ter Hofstede persoonlijk in judicio erscheenen zijn de in het hoofd deezes gemelde getuigen en dat dezelve nae Erinnerung der zwaare meineds straffe op voorenstaande vraagartikelen ter instantie van den producent onder eede gedeponereerd hebben zo en invoegen als daar onder staat geregistreerd.

Des ten oirconde hebbe deeze gegeven onder mijn hand en zegel.

Goor den 8 april 1797. Wilhelm Jalink Verw. Rigter

Rekening van salaris voor dr. A. Berends in zaken Gerrit Vruink in Stokkum contra de wed. Klein Bruggink in Woolde.

1796 den 21 febr.

brengt mij Gerrit Vruink copie van den tegens hem gedienden eisch van de wed. Klein Bruggink cum documentis met versoen van examinatie en advis om ten spoedigsten kondschappen in te winnen, waarmede principaal zeide te kunnen bewijzen dat het paard in quastie niet was dat aan de wed. Klein Bruggink voor een jaar was ontnomen, vac confr f 2.

den 28

met principaal zeer ampel geconferreert over de wijze om het gemelde bewijs te bekomen hetgeen te Linge zoude moeten geschieden, voorts eenige onbeeedigde attesten geexamineert f 2.

den 4 maart

examineere den eisch en aanspraak met de documenten nader op mijn kamer, daarvoor vac f 2.

den 6 maart

zegt mij principaal dat te Linge de kondschappen hadde getrokken en dat die wel waren uitgevallen, dog

dat deselve niet hadde kunnen mede brengen maar ten eersten aan mij zouden gezonden worden, vervolgens over deze zaak geconferreert, mij advis nader gezegt en de bediening aangenomen, vac f 2.
den 14 dito
ontvangen met de bode van Ulsen het certificaat van die kondschappen (24 fol groot) voor examinatie van deselve, vac f 2.
aan de bode betaalt f 0-2.
den 20 dito
ontvange over dese zaak missive van proc. W. Hulsken te Goor die hierin reeds bediende waarbij mij informeert omtrent den staat der proceduure en versoekt hem antwoord te vervaardigen tegens den eerstkomenden termin, lect lit en port zamen f 0-7.
den 22 dito
beantwoord en aangenomen het antwoord ante term te besorgen, pro lit f 0-12.
expres loon 1/3 f 0-6.
den 26 dito
antwoord klaar gekregen voor het stellen van dien en praparetoire examinatie der stukken f 15.
den 4 april
ontvange missive van proc. Hulsken over deze zaak en waarbij versoekt op den eersten termin in staat van handelen gesteld te worden en doenlijk antwoord te vervaardigen, port et ll f 0-7.
den 5
zende van Rijssen aan proc. Hulsken bij missive over die zaak antwoord, pro lit f 0-12.
den 6
te Rijssen met proc. Hulsken over deze zaak geconferreert, vac f 2.
den 8 april
zend mij proc. Hulsken het antwoord gemundeert ter revisie en tekening, daarvoor f 2.
lect lit f 0-6.
rescriptie f 0-12.
voor het stellen van het reces van exhibitie f 0-12.
den 7 dec.
ontvange missive van den proc. waarin mij verslag doet van den staat deser proceduure, ll f 0-6.
1797 den 20 jan.
ontvange met den postwagen over Almelo copie van parthijes replicq en documenten betaald, port f 0-5.
lect lit f 0-6.
examinere het replicq en documenten, daarvoor maar vac f 2.
den 10 maart
met proc. W. Hulsken ten mijnen huuse over die zaak gebesoingeert en goedgevonden nog eenige kondschappen te trekken, vac f 2.
den 14 april
koomt principaal mij over dese zaak consuleren voornamentlijk over het inwinnen van bewijs, voorts hem van de staat der proceduure verslag gedaan en de kondschappen van parthije bij replicq overgelegd, voorgelesen en zeer ampel geconferreert, maar f 2.
den 28 april
te Goor zijnde conferere met den proc. over dese zaak, examinere de door hem getrokken kondschap van J. Daalwijk of nu Haar Jan en Arent Menssink, confr exam zamen vac extr loc f 3.
den 14 may
ontvange van de proc. Hulsken de kondschap van den onderrigter Hermannus van de Sagekuile, ll et port f 0-8.
examinatie van die kondschap f 2.
den 5 juny
met principaal hierover gebesoingeert, vac f 2.
den 13
schrijve aan dr. Westerlo en versoeke eene prolongatie in dese zaak zijnde sulks aan proc. Hulsken

geweigert, pro lit f 0-12.

rescriptie ontvangen waarbij sulks word geaccordeert, lit f 0-6.

sulks per missive daarvan kennis gegeven aan den mede bedienden proc. Hulsken, pro lit f 0-12.

expr loon $\frac{1}{2}$ f 0-9.

den 1 nov.

brengh mij principaal een brief van proc. Hulsken over dese zaak en het trekken van kondschappen bij reproductie en ook des nodig bij productie, ll f 0-6.

conferere vervolgens ampel met principaal, vac f 2.

den 15

ontvang van proc Hulsken certificaat van de reproductoire kondschap van J. Drayerink, ll et port f 0-8. examinatie van hetselve f 2.

den 20

examinere alle de stukken deser proceduure en stelle vervolgens duplicq daarvoor f 35.

hetselve op versoek van den proc. hier laten munderen, zeer compres op 35 fol, daarvoor maar belast f 1-15.

den 24

hetselve gerevideert en getekent f 2.

voort reces van exhibitie f 0-12.

zende hetselve bij missive aan den proc, pro lit f 0-12.

expr betaald f 1.

1798 den 14 meert

koomt principaal Vruink mij over dese zaak consuleren, doe hem deszelvs staat verslag en diene van advis, vac f 2.

den 20 july

doet P. Hulsken verslag van den staat deser zaak en zegt mij dat er termin van sluiten is gesteld op morgen over 14 dagen, vac f 2.

den 4 aug.

den termin van sluiten gerespicieert, de stukken geexamineert en den inventaris getekent, vac 3 dg f 9. paardhuur en vertering f 8-5.

in eventum voor examinatie der wheete tot pronunciatie f 2.

brief van den proc, deswegens ll et port f 0-9.

respicieren van den termin van pronunciatie, vac f 9.

paardhuur en vetering f 8-5.

examinatie der sententie en confrere met principaal en proc., deswegens f 2.

Totaal f 137-12.

A. Berends dr.

Rekening van verschot en gangen voor G. Vruink tegen de wed. Klein Bruggink.

1795 11 mey

na Goor gegaan om met proc. Hulsken over een ontfangen justificatie van de wed. Klein Bruggink te spreken, voor de gang f 0-6.

17 july

weder na Goor geweest om met de proc. te spreken over een ontfangen citatie f 0-6.

den 18

te Goor in den gerigte proc. Hulsken volmagtig gemaakt en van den eisch copie versogt f 0-6.

jura betaalt f 0-6.

voor copie van de eisch en aanspraak met de stukken betaelt f 4-12.

die aan de proc. gebragt met de reces f 0-6.

1796 13 jann.

na Delden geweest, aan Brinkhuis en Nijhuis tot condschap te trekken, voor de gang 3 uur vac f 1-4.

jura aan getuigen betaalt f -16.

febr.

na Goor gegaan met de proc. gesproken die mij segt een cedul te spreken, ad f 0-6.

21 febr.

na Ootmarsum geweest om met dr. Berends te spreken, voor de gang en vertering f 3.

maart

na Lingen geweest om aldaer condschappen te trekken dat dit paerd daar langer geweest was als de wed. Klein Bruggink het haere was kwijt geraakt, sijnde 14 uur, dus vijf dagen uit moeten sijn, voor de gang en vertering samen f 10.

voor het certificaat en aan getuige samen betaalt f 10-2.

1797 jann.

voor copie van het replicq betaalt f 6.

na Goor geweest om met de proc. hierover te spreken f 0-6.

april

voor het certificaat van de condschap van Mensink en Daelwijk en aan getuige samen betaalt f 3-6.

In questieuse zaaken voor het weledele gerichte van Kedingen alnog strijdig en ongedecideert hangende tusschen Aleyda Workelaar weduwe Klein Bruggink uit Woolde aanleggersche en requirante ter eener, op en tegen Gerrit Vruynk in de boerschap Stokkum gedaagde en gerequireerde ter anderen zijde.

Waarbij de aanleggersche en requirante bij haaren eisch en aanspraak hoofdzaakelijk deede poseeren dat in de maand february 1795 het gebeurd was dat een troep volk, die niet verre voorbij haar huis de Groote Postweg passeerden, op eene brutale en violente wijze ten huuse van requirante gekomen waaren, van daar tegen haar wil en dank een vierjaarg of op het vierde jaar zijnde donkerbruin merry paard met een kleine kol voor de kop uit den stal gehaald en mede genomen zoude hebben. Dat zij dadelijk datzelve ontweldigde paard heeft doen vervolgen, niet slechts tot Bentheim maar zelfs tot verre boven Haselunne alwaar eindelijk het gemelde paard, ongeacht alle daartegen gedaane protestatien en minlijke instantien, aan haare knechts met geweld ontnomen was. Dat zij na alle aangevende vigilantie eindelijk ontdekt heeft dat haar nabuur J.H. Brinkhuis en Stege Gerrit op den weg van Ootmarssum den gedaagden aangetroffen hadden met hetzelfde paard het welk dezelve aanstonds herkend hadden, vragende aan den gedaagden hoe hij aan hetzelfde gekomen was en waarop gedaagde als toen geantwoord had dat hij hetzelfde gekogt had van een boer die het voor de wagen had zonder nochtans dien boer te noemen, doch dat hij naderhand aan eerste getuige in prasentie van den onderrichter van Kedingen gelijk ook aan Jannes Nijhuis gezegd heeft dat paard gekogt te hebben in de herberg de Drie Ringen te Ulzen. Dat hier mede vergeleeken het gerichtelijk declaratoir van gedaagde bij zijne insinuatie van den 16 may 1795 aan de requirante afgegeven, waarbij hij zegt hetzelfde paard op den 5 may te Ulzen op de markt van eenen Albert Cramer aldaar woonagtig gekogt en betaald te hebben. De gedaagde daardoor van dat tijstip af aan zijne goede trouwe en titul van bezit zoude hebben gecompromitteert en de requirante door deze verschillende opgaaven den weg tot nasporing difficiël gemaakt willen hebben hetgeen met de rechten van den mensch en burger en maarschaplijke plichten strijden zoude. Dat gedaagde al verder op de requisitie tot restitutie van het paard, zo de requirante op den 7 may 1795 had laten doen, die requisitie niet absolute verweigert maar implicite en onder bijgevoegde conditie beantwoord hadde van te vredestelling zonder te bepalen wat hij daardoor wilde verstaan hebben waardoor de requirante alzo in het onzekere gelaten is en zich wel zoude hebben kunnen bedienen van den regel quod interpretatio semper fauenda sit contra illum qui clarius loqui debuisset, doch verkooren heeft bij eene nadere insinuatie van den 13 may onder offerte van prastatie van al hetgeen waartoe men na rechten was verplicht, van gedaagde te vragen en declaratoir wat hij van requirante tegen de te doene restitutie van haar paard van haar kwam te pratenderen, hetzij wegens gedaan vershot, moeyte, verzuim of uit wat hoofde hij zulks ook vermeende naa rechten te kunnen en mogen doen, doch van hetwelk geen ander gevolg was geweest dat dat gedaagde bij contra insinuatie van den 16 dito op eene impertinente wijze gedeclareert hadde dat hij aan insinuante het meergedagte paard niet denkt te laten volgen. Dat dit een aller convincants bewijs zijn zoude dat hij zijne reeds vooraf door omwegen en verkeerde opgaaven geprepareerde intentie tans opentlijk aan den dag gelegd heeft et ad huc gloriatur cum male fecerit.

Uit alle welke waarheden met valable bewijsen gestaafd aan den eenen kant daar gesteld was den wettigen en nooyt vervreemden eigendom van requirante en aan den anderen kant resulteeren zoude de verplichting van gerequireerde tot restitutie van het meergedachte paard ingevolge de leere van Tuffendorf en H. de Groot welke zelfs in zo verre zoude moeten doorgaan dat zo een dief het een of ander gestoolen goed bij iemand die van de diefstal onbewust is, in bewaaring gegeeven heeft en naderhand de rechte eigenaar zich opdoed, zulk goed aan den rechten eigenaar gerestitueert moet worden en niet aan den dief schoon hij hetzelfde aldaar gedeponereert heeft. Beroepende de requirante zich verder op het Mosaische recht en ons landregt gevoegd bij het Roomsche recht, willende al verder dat het volgens analogie van rechten zeker gaan zoude dat het alleen in den magt van den eigenaar staat om den eigendom van zijn goed op een ander te doen overgaan en dat niemand een ander eigenaar maken kan van een goed waarvan hij zelfs geen eigenaar is. Dat hieruit van zelven zoude voortvloeyen het recht van requirante bij wien alleen den eigendom en het bezit van het meergedachte paard alnog toebehoord daar zij dezelve nooyt pro derelicto gehouden of door eenige daad van zich gebragt hadden, maar dat hetzelfde van haar gewelddadig was ontroofd en ontstoolen waaruit de gerequireerde nooit eenig recht of rechtmatige titul van bezit zoude kunnen erlangen maar requirante deze haare eigendom, waar ter plaatse en bij wien zij die ook vind, legitimo modo wederom zoude kunnen en mogen aantasten en vindiceeren, ne pretio qui dem emptori bono fidei refundendo, volgens de rechtsgeleerden aldaar aangehaalt met bijvoeging dat schoon professor Voet dit met eenige limitatien wel hebben verstaan en sommige omstandigheden opgeeft en welke volgens het gevoelen van eenige rechtsgeleerden den eigenaar zoude verplicht zijn den uitgeschooten koopschat te restitueeren, zo zouden echter zulke omstandigheden en requisiten in cas subject niet voorhanden zijn nadien gedaagde door zijn gehouden gedrag zijne kwade trouwe en intentie genoegzaam aan den dag gelegd zoude hebben en door zijn afgegeven declaratoir daarin boven oorzaak dezer proceduure geweest zoude zijn en alzo ook dienswegens in de kosten gecondemneert moeten worden.

Concludeerende dat de gedaagde en gerequireerde Gerrit Vruink bij vonnis van dezen weledelen gerichte zal worden gecondemneert om aan requirante tegens prestatie van hetgeene waartoe zij naa rechten is verplicht (hetzelfde bij inhasie van dezerzijds gedaane insinuatie van 13 may 1795 alnog offereerende bij deezen met erlegging van een duplum cum presentatione addende et supplendi quatenus opus), te moeten restitueeren en laten uitvoeren het gelibelleerde vierjaarig bruin merrie paard zo en als hetzelfde zich op den 7 may laatstleden ten zijnen huuse en op zijn stal heeft bevonden, met ook condemnatie van hem gedaagde in alle de kosten dezer proceduure, schaaden en interessen door zijne gedaane verweigerung aan haar veroorzaakt en verder te veroorzaken ofte concludeert zo en als omni meliori modo in deezen behoord, met herhaalden eisch van kosten.

Waarin tegen aan zijde van gedaagde en gerequireerde bij antwoord in substantie voorgedragen is geworden, dat in het geval voorhanden door de aanleggersche zal haaren eisch en conclusie haar volgen kunnen, klaar en zonder eenige dubriteit bewezen zal moeten worden dat het paard in quastie, zo door gerequireerde op den 5 may 1795 op de Ulzener markt van Albert Cramer aldaar bekendelijk woonagtig, is aangekogt, is haar paard aan haar ontstoolen of op eene gewelddadige wijze ontroofd. Dat de requirante hieraan niet hadde voldaan zoude blijken voor eerst omtrend de kondschappen van Gerrit Groothuis, Berend Uenk en Berend Havekate sub A bij eisch geapliceert, dat ofschoon de getuigen irreprochabel waaren gelijk neen, dezelve evenwel het point in quastie niet bewijsen konden dewijl er duyzenden van paarden gevonden worden die bruin, op het vierde jaar zijn en een kol voor den kop hebben. Voorts is Gerrit Groothuis knegt van de requirante en hij en de beyde andere getuigen zouden zijn varierende, vacilleerende en contrarierende, hetgeen in bijzonder heden uit hunne depositien blijken zoude. Dat de beyde getuigen Jan Hendrik Brinkhuis en Jannes Nijhuis sub B door aanleggersche bij den eisch geapliceert partijdige, varierende en vacilleerende getuigen zouden zijn aan wien alle geloof ontzegd moest worden waartoe men eenige responsiven van dezelve benevens hunne reproductie bijgebragt heeft waaruit zulks zoude consteeren. Dat almede de kondschap sub B van eisch door Stege Gerrit afgegeven singulier dubieus en onzeker zoude zijn. Alzo dat uit de nietigheid van den aanleggersche bewijs aan haare zoude obsteeren de exceptio non probato intentionis en den eisch ontzegd moeten worden. Daar en boven dat het onmogelijk waar kon zijn dat het quastieuse paard haar paard zoude kunnen zijn, hetgeen zij zegt in de maand february 1795 door de Engelsche militairen haar met geweld ontnomen te zijn hetwelk zij

door haaren knegt en anderen die met haar zaamen gespannen waaren vijf weken lang heeft laten volgen eer zij hetzelfde verlaten hadden omdat uit de kondschap sub B bij antwoord ten convincansten consteeren zoude vermids het paard dat gerequireerde van Albert Cramer te Ulzen gekogt heeft en door requirante gereclameert word, reeds in het begin van de maand february 1795 door Melchior Meyer te Lingen is aangekogt geweest en dus veel eerder dan toen het bedoelde paard van requirante door haar knegt en anderen zoude verlaten zijn, terwijl de gerequireerde daar en boven aanbied met solemneelen eede te bevestigen dat het paard dat nu op den 27 february jongstleden te Lingen aan die gemelde getuigen vertoond is, juist hetzelfde paard is dat door requirante van hem word gereclameerd of terug gevordert. Waaruit dan volgen zoude dat al het gerasioneerde bij eisch abusieve en geheel onbewezen suppositie dat het paard in quastie datgeene zoude zijn hetwelk in de maand february 1795 van de requirante door Engelsche militairen zoude ontnoomen zijn en derhalven alle de daarop toegepaste rechtspassagien ten eenen maal buiten alle applicatie zouden zijn. Eindelijk dat het onwaar was dat gerequireerde omtrend de aankoop van het quastieuse paard in de opgaaf gevarieert en ter kwader trouwe gehandelt zoude hebben aangezien gerequireerde ter instantie van requirante daarvoor gevraagd zijnde aanstonds verklaard heeft hetzelfde van een herbergier Cramer te Ulzen wonende aldaar op de markt den 5 may gekogt te hebben en also rondborstig daarvoor uitgekomen is zoals de waarheid daarvan ook bewezen zoude zijn. Contra concludeerende dat de requirante bij vonnis van dit gerichte zal worden verklaart in haaren eisch en conclusie, zo en in diervoegen als bij aanspraak gedaan en genoomen, niet te zijn ontvankelijk mogte gefundeert en gevolgelijk hij gerequireerde daarvan geabsolveert met condemnatie van dezelve in alle de kosten, schaden en interessen hierdoor veroorzaakt, met iterativen eisch van kosten. Hier over gezien de acta prothocollaria beginnende den 18 july 1795 en eindigende den 7 july 1798 sub nr 1, eisch en aanspraak voor de requirante cum documentis A, B1 en B2, C, D, E en F sub nr 2. Antwoord voor gedaagde en gerequireerde cum documentis A en B sub nr 3. Replyk voor de aanleggersche cum documentis nr 1 en 2 sub nr 4. Duplyk aan zijde van gedaagde cum documentis 2 en 3 sub nr 5. Rekeningen van den requirantes bediende advocaat en procureur inbedongen en nader ingezonden sub nr 6. En eindelijk de rekeningen van gedaagde G. Vruink en deszelfs bediende advocaat en procureur sub nr 7 litt A, B en C. Alles in conformiteit van den gerichtelijken en door wederzijdsche bediendens getekenden inventaris daarbij gevoegd. Voorts gelettet waarop tot administratie van onpartijdige justitie in desen te letten stond of ter materie dienende was. Zo bevond men aanstonds dat na den hiervooren gedetailleerden toedragt van zaaken en daarover gevoerd contest tusschen parthijen voornaamelijk twee hoofdstukken van behandeling in betragting voorkwaamen. Eerstelijk nopens het bewijs dat het quastieuse paard het paard van aanleggersche zij hetwelk haar ontstolen of op eene geweldadige wijze ontroofd was geworden en tot reclame vanwelke aanleggersche in deezen wam te ageren. Ten tweeden indien dat bewijs voldoende bevonden wierd of de requirante van dat haar recht van reclame gebruik gemaakt hebbende zodanig in desen daar omtrend gehandelt heeft als volgens rechten had behooren te geschieden. Ook liet het geen bedenking of ten aanzien van het eerste hoofdstuk was hier geen twijffel omtrend de verplichting van de requirante tot het produceeren van dit bewijs waaraan de requirante gesustineert heeft ten genoegen rechtens met haare overgelegde bewijsstukken te hebben voldaan, doch waarin tegen aan zijde van gedaagde beweert is geworden dat uit hoofde van de nietigheid dezer bewijsstukken aan de requirante de exceptio non probato intentionis obsteeren zouden en dat het bovendien onmogelijk waar zijn konde dat het bedoelde paard van requirante het quastieuse paard zoude kunnen zijn. Trouwens het blijkt overvloedig uit den tegenwoordigen handel van requirante, het is door haar zelf bij eisch en replyk met ronde woorden gedeclareert, dat zij hier ageert tot reclame of vindicatie van zodaanig vierjaarg bruin merry paard zig op den 7 may 1795 ten huysse op de stal en dus in detentie van gerequireerde bevonden heeft, terwijl de gerequireerde staande houd dat hij datzelfde paard van den castelein Albert Cramer te Ulsen op den 5 may 1795 aldaar op de markt gekogt heeft.

Weshalven parthijen litiganten het met malkanderen wel eens zijn en de bedoeling van de res litigiosa en het ook tusschen parthijen in confesso is dat dit quastieuse paard op den 7 may 1795, ter dage dat de requirante dit paard als haar wettigen eigendom en bezit gereclameerd heeft, op den stal en onder de bewaaring van gerequireerde geweest is.

Doch parthijen zijn daarin omtrend dit hoofdpunct in facto oneens, vooreerst of het bruin vierjaarg merry paard met een kol voor de kop in de maand february 1795 van de requirante ter gelegenheid dat de Engelsche troupes aldaar doormarcheerden door die troupes ontstolen en met geweld ontroofd is geworden.

Ten tweeden of het ditzelve paard is hetwelk op den 7 may 1795 op de stal van gerequireerde is bevonden en door requirante gereclameert is geworden.

Van beyde deze poincten heeft de requirante de affirmative staande gehouden en dezelve tot het wezentlijke fundament van haare actie gelegd, maar de gerequireerde in tegendeel heeft de negative daarvan gesoutineert en zo wel wegens gebrek van bewijs aparte actoris, als uit hoofde eener gesustineerde onmogelijkheid hetzelve grotendeels tot den grondslag zijner defensie genoomen terwijl voor het overige parthijen geen dispuut hebben over het poinct dat de last van bewijs op de schouderen van requirante legt, als sustineerende de requirante dat zij daaraan voldaan heeft en dus avouerende den bekenden regel rechtens quod actori incumbat probatio petitionis suaseu intentionis, hetgeen gerequireerde daar ook ten kragtigsten aangedrongen heeft door van de exceptis non probato intentionis gebruik te maken.

Het zal derhalven tot decisie van deeze quastieuse twee poincten de zaak zijn om te onderzoeken wie van beyde parthijen daarin gelijk en ongelijk heeft ten einde uit dit bevind van zaaken die regelen van rechten ad casum prasentem te adpliceeren welke daartoe behooren waaruit dan de decisie van zelf zal voortvloeyen.

Dan vermids in deezen de groote vraag zijn zal wat van de probatoire kragt der door requirant geproduceerde getuigen omtrend deeze twee hoofdpoincten naar rechten behoord geoordeelt te worden, vermids gerequireerde deeze getuigen wil hebben gehouden voor varierende, vacilleerende, partijdige, gecorrumpeerende en contrarierende getuigen en zommige derzelve als domestique getuigen die in het minste geen geloof verdienen zouden, zo zullen wij vooraf onderzoek doen moeten over de generaale reproches tegen de persoonen en gezegdens van de getuigen door gerequireerde aangevoerd en daarna bij ieder hoofdpunct afzonderlijk de speciaale en daar ter zaake doende redenen tegen deze getuigen door gerequireerde aangevoerd beschouwen.

Vooreerst omtrend de kondschappen sub A bij eisch door Garrit Groothuis wonende als knecht bij requirante, Berend Uink en Berend Haverkate sustineerde de gerequireerde bij antwoord art 20 tot 39 ingesloten eene generaale reproductie tegen deze drie getuigen te militeeren ontleend uit hunne variatie, vacillatie en contradictie welken in derzelve depositien te vinden zouden zijn en in dewelke zij niets zouden kunnen bewijzen, nog aan dezelve eenige geloof gegeven worden volgens Barbos loc conim l 18 cap 17 nr 14, hetgeen gerequireerde nader heeft aangedrongen bij replyk van art 39 tot 80 in eenige bijzonderheden.

En deze variatie, vacillatie en contradictie van deze drie opgemelde getuigen zoude dan daar in bestaan dat hun articulo 3 gevraagd zijnde of zij getuigen dit paard, als ook de twee anderen met geweld weggenomene paarden van Garrit Bruggink en Uink, niet hebben vervolgd en mede gegaan zijn, eerst op Bentheim en niet eindelijk na verloop van vijf weeken zonder die paarden weder gekomen zijn waarop de twee eerste getuigen zulks in allen deelen de opregte waarheid te zijn verklaard hebben, daar ondertusschen de derde getuige gezegd heeft slechts maar eene dag mede geweest te zijn en toen daar aan afgeraakt en terug gekomen te zijn.

Doch hieruit kan men geenzins die variatie, vacillatie en contradictie van getuigen met eenige mogelijkheid vinden die de gerequireerde daaruit wil bewijzen daar ieder getuige juist verklaart datgeen wat hem zelv wedervaaren is en hij zelv gedaan heeft dat ook niet aan getuigen gevraagd is of zij alle drie getuigen die toen geproduceert zijn dat paard vervolgd hebben, zodat de vraag niet kan opgevat worden gedaan te zijn over de verrigtingen van de andere getuigen, maar van elk getuige hoofd voor hoofd deze vraag in plurali numero en dus aan alle drie getuigen is voorgehouden, zo betref dezelve evenswel de

verrigting daarvan voor ieder getuige in persoon en niet datgeen wat de andere getuigen verrigt hadden, in voegen dat het antwoord van ieder getuige alleen behoort tot zijne eigene verrigting en niet tot datgene wat de twee andere getuigen daar omtrend gedaan hadden, alzo dat men in derzelver responsiven op dezen artikel geene de minste contradictie, veel minder variatie of vacillatie vinden kan en nog weiniger eene zodaanige om welke dezelve van alle geloof zouden moeten verstooken worden.

Dat nu de eerste getuige Gerrit Groothuis ten tijde zijner afgegevene depositie als knecht bij requirante woonde en alzo eene domestique getuige is blijkt uit deszelfs kondschap sub A bij den eisch, alzo dat de reproductie tegen dezen getuige door gerequireerde gemaakt zekerlijk alhier van consideratie is aangezien domestique getuigen ordinare in rechten voor inhabile getuigen gehouden worden, ob prosumptam affectionem et qui expensis alicujus commensales continu existunt ad potum ut ajunt et ollam vid Mascard de prob concl 307 nr 2 en 3 cap Tholos dec 4 en 5.

Edoch van den anderen kant is hetgeen bij replyk art 48 en 49 hierover opgemerkt is niet minder in rechten daar omtrend resoluut dat deeze regel haare uitzondering hebbe ingevallen quando scilicu vechtas aliler haberi non polest vel si de difficultate probandi constat, in welke gevallen een richter tevreden zijn moet met alzodige mogelijk bewijs als men naar gelange van de omstandigheden der zaak met mogelijkheid kan vorderen, ne quis ad impossibile ade gatur vel propter impossibilitatem plenioris probationis re sua fruistetur, vid Schrassen comm ad cous vel lap 20 nr 5 en 6 en gevolgelijk zo moet ook deeze getuige omtrend zijn afgegevene depositien wegens het binnenshuis gebeurde en ter dier tijd voorgevallene zaaken van moeylijk bewijs irreprochabel zijn volgens Marula prax civ lib 4 tit 79 cap 3 nr 19, Gail lib 1 obs 102 nr 8, Voet ad tit ff de testib num 12 bij repl gecit, waarbij men voegen kan Matth de crimm lib 48 tit 15 cap 1 num 11, alwaar bij ober de probatio concubitus per domesticos handelt jul clar fin quest 24 nr 19, Faber in cod lib 4 tit 13 def 60 en welke rechtsdoctrine alhier van adplicatie te doen zijn, te minder gevaarlijk zijn zal wanneer men aanmerkt dat hij in zijne afgegevene depositien bijna geheel overeenstemt met twee habile getuigen door wien hij niet weinig buiten alle geprasumeerde affectie voor den producent gesteld word, conf Carpz juris pofor part 1 const 16 def 53, leg Everh cons 177 nr 3 en Faber l 4 cod tit 23 def 24 nr 5.

Ten tweeden omtrent de kondschappen van Jan Hendrik Brinkhuis en Jannes Nijhuis gevoegd bij den eisch sub B en bij replyk sub nr 1, vergeleeken met derzelver reproductie bij antwoord sub A, heeft gerequireerde almede ten onrechte aangevoerd bij antwoord 40 tot 63 dat dezelve, zo wegens hunne partijdigheid als variteit, ten eenen maale alle geloov geweigert zoude moeten worden aangezien wij met de requirante bij replyk art 50 bekennen moeten dat de reproches dieswegens aangevoert bij eene attente beschouwing en onzijdige overweging van den zamenhang en omstandigheid van tijd en plaats, niet zodanig ons zijn voorgekomen dat wij aan dezelve alle probatoire kragt zouden moeten weigeren, te meer daar dezelve bij replyk van art 50 tot 64, zo niet geheel ten minsten voor het grootste gedeelte, wederlegt zijn en alle verder overgeblevene bedenkelijkheid aan den toedragt van zaaken ter dier tijd zeer licht geattribueert kan worden zonder eenige de minste partijdigheid daar in juist te vinden van welke ook niets verder door gerequireerde heeft konnen beweesen worden, waarom men ook geene vrijheid heeft deeze getuigen daarvan te mogen verdenken que libet enim prosumitur bonus donec contrarium probetur. Waarom men het in dezen daarvoor heeft moeten houden dat deze getuigen bij de reproductoire vraagen en antwoorden veel meer bij wijse van interpretatie hunne voorige depositien opgeheldert en nader specificq verhaalt hebben dan zij te vooren gedaan hebben, bij voorbeeld hetgeen zij bij de depositien gezegt hebben dat het conform de vraag waarheid was, verklaaren zij bij reproductie nader, zulks de auditie alieno te weeten hetgeen juist geene contradictie involveert aangezien zij bij hun eerst afgeven geene reden van wetenschap gegeven hebben en dezelve hun ook niet afgevraagd is geworden, terwijl bovendien de omstandigheid van de zaak welke zij gehoord hadden gebeurt te zijn en hunne nabuur selve vergeleeken met hetgeen zij zelvz gezien en ondervonden hadden, hun dit verhaal als eene zekere waarheid, waaraan zij niet konden twijffelen, deede geloven en buiten alle bedenkelijkheid stellen zodat zij uit overtuiging van hun gemoed hebben konnen zeggen dat het gevraagde alzo gebeurt was, schoon zij bij reproductie bekennen zulks van anderen te hebben gehoordt, al was het ook dat zij hetzelve met hunne eigene oogen teffens niet gezien hadden zonder dat juist daaruit partijdigheid en variteit per se voortvloeyen moeten geadsumeert mag worden. Trouwens het is in rechten overbekend dat getuigen

zonder reproche bevoegd zijn hunnen afgegevene depositien te mogen interpreteren. Ja wij vinden zelf geen reden ter contrarie waarom dezelve tevens hunne verklaringen niet zouden mogen emenderen, evenals een aanlegger zijn libel daar er nog voor een aanlegger reel minder redenen zijn die deze emendatie toelaten dan voor eene getuige, dewijl deze laatstgemelde slechts antwoord op vraagen hem voorgesteld en niet zelden al te intricat zijn om die dadelijk te begrijpen en door te denken en over welke de parthij hem in allen gevalle uitgebreider en specifiquer wederhooren kan, daar een aanlegger in tegendeel instructeus en paratus aan het recht komt en ex quasi contractu zich daad door dadelijk aan zijne wederparthij verbind over datgeen wat in het twistgeding gelegd is, hetwelk hij nochtans ante litem contestatem mag interpreteren en emenderen; hoe veel te meer zal dan eene onpartijdige getuige die als het waare tusschen den aanlegger en gedaagde in staat zijne verklaringen ten behoeve van den eenen afgegeven niet mogen interpreteren, explicereen, ja zelf emenderen ter instantie van de andere parthij wanneer hij daarover in judicio gevraagd word. Zo minder halven zulk eene interpretatie, explicatie of emendatie aan zijde van eens aanleggers libel in rechten geacht word strijdig te zijn met zich zelven, also weinig moet ook noodwendig zo veel minder eene getuige geacht worden zich zelfs te contrarieren, variëren of vacilleren wanneer hij zijn afgegeven depositie nader interpreteert, expliciert of emendeert. Integendeel zal elk onbevooroordeelt mensch zulks eene getuige wegens deze naauwgezetheid loueeren, wel verre derhalven van de beyde getuigen J.H. Brinkhuis en J. Nijhuis sub B bij eisch en sub nr 1 bij replyk als partijdig en variant te maken uit hoofde van haare reproductoire antwoorden sub A bij antwoord of op dezelve adplicabel te maken de rechtsleere bij antwoord art 52 aangehaald. Zo zullen wij dezelve alhier in judicando moeten acceptereen en haar depositien opvatten met die nadere interpretatien en explicatien welke bij derzelve reproductie door hun over haar voorig afgeven daarbij opgegeven worden om uit allen deesen af te neemen wat zij eigenlijk verklaart hebben.

Voor het derde de kondschap van Stegen Gerrit bij eisch sub 2 gevoegd, voor zo verre deze getuige gedeponereert heeft over zaaken in welken hij singulier en unicq is, gaat deze pracsie van gerequireerde door bij den eisch art 66 gemaakt quia unius testimonio eti amsi proclara curia honore prafulgeat non sit standum doen zulks, neemt niet weg dat hij in die zaaken waarin hij met anderen overeenstemt zijnen rechtmatigen trap van bewijs behouden moet en des niet te min een testis habilis blijft en in zo verre alhier mede op zijne afgegeven depositien gereflecteert moet worden, aangezien tegen de habilitieit van deze getuige door gerequireerde niets dan deszelfs singulariteit voorgeworpen is.

Voor het vierde aanbelangende de kondschap van Jan Drayerink leggende bij replyk sub nr 2 daaromtrent zal moeten gelden met opzichte tot de reproche tegen zijn persoon gemaakt, namelijk dat hij als knecht bij de requirante destijds gewoond heeft en ook nog woond, dat geen het welk mij hier boven betrekkelijk de kondschap van Gerrit Groothuis gezecht hebben dat de rechten mede bragten en omtrent de verdere reproches tegen deze getuige gemaakt, zal dat geene moeten plaats hebben wat wij hierboven omtrent de andere getuigen gezien hebben rechtens te zijn.

Dit dan vooraf onderzocht hebbende omtrent de generaale aangevoerde reproches tegen requirantes bewijs welke gerequireerde geobjicieert had om te bewijzen dat geene der getuigen eenige de minste probatoire kragt nog geloof hebben, doch welke wij nu gezien hebben niet van zodaanigen aard te zijn maar dat daarmede wel degelijk des requirantes intentie zal konnen beweezen worden, indien dezelve andersins daartoe voldoende bevonden zullen worden tot welkers beschouwing wij nu volgens ons hierboven gemaakt bestek met opzicht tot de voorenstaande twee hoofdpoincten in facto zullen overgaan, ten einde om dien na te onderzoeken quid juris in hoc facti specie.

Het eerste hoofdpoinct bestaande in de positie van requirante dat een bruin vierjaarig merry paard met een kol voor de kop door de Engelsche troupes die aldaar doormarceerden in de maand february 1795 haar ontstoolen en met geweld ontroofd is geworden, daaromtrent heeft de requirante in facto beweezen dat in den winter des jaars 1795 door de Engelschen troupes die aldaar den weg passeerden en wel door enige soldaaten van dezelve met de bloote zabel in de hand tegen wille en dank van de requirante een vierjaarig donkerbruin merry paard met eene kleine kol voor den kop haar is ontnoomen en uit haar huis gehaald ingevolge de beedigde verklaringen van ses getuigen als van Gerrit Groothuis, Bernardus Uink en Berend Haverkate bij eisch sub A nr 2, 3 en 4; van Jan Hendrik Brinkhuis en Jannes Nijhuis sub B1 art 2, 3 en 4 en van Jan Drayerink bij replyk sub nr 2 art 2 en 3.

Dat gerequireerde bij duplyk art 12 zelv ook gedeclareert heeft aan aanleggersche niet te betwisten dat zij in de maand february 1795 tegen haare wille aan de Engelsche troupes een paard tot voorspan heeft moeten geeven doch ontkend het bewijs van eene geweldaadige ontrooving en dieverij hetwelk door requirante staande gehouden word.

En hieromtrent vermeent men uit de bewijsen te moeten op maken dat het gepleegde geweld der Engelsche troupes niet zo zeer bestaan hebbe in eene ontvreemding en dieverij van het paard zelve, als wel voornamelijk in het gebruik en den dienst van hetzelfde om hun dienstbaar te zijn in de spoedige retraite na boven welke de troupes bekendelijk genomen hebben. Zijnde het doch alomme alwaar deze troupes gepasseert zijn overbekend dat derzelver gedrag zodanig geweest is omtrent de paarden en wagens die zij onderweg vonden, zodat men dit tegen wil en dank weghaalen en mede nemen van het paard niet als een furtum of rapina equi ip suis, als wel een dwingend afpersen van het gebruik van hetzelfde door retireerende vreemde troupes op dat tijdstip gepleegd te considereeren, heeft naar aanleyding van der requirantes eigene getuigen uit vergelijking van hunne verklaringen waaruit blijkt dat behalven dit paard van requirante nog twee andere paarden in diezelfde buurt, als een bij Uink en een bij Groot Bruggink, mede genomen zijn ter voorspan van de Engelsche troupes en dat de knekten van deze drie bouwlieden aanstonds met die troupes hebben moeten medegaan. Ja dat zij daartoe door die troupes zijn genoodzaakt geweest en dat zij met dezelve en hunne paarden eerst op Bentheim en voorts op Haselunne en hogerop zijn mede geweest, zodanig dat zij in het eerst meester geweest zijn van hunne paarden maar dat zij naderhand en al vroeg daarvan niet meer meester waaren, doch dat zij eindelijk na aangewende moeyte de paarden hebben agtergelaten en dezelve niet wederom kunnen krijgen en alzo na verloop van eenigen tijd zonder paarden terug gekomen zijn. Dat ook het paard van requirante tot voorspan van die troupes gediend heeft en dat haar knegt Jan Drajerink volgens zijn beedigde verklaring sub nr 1 bij duplyk art 5 door de Engelschen destijds is gedwongen geworden dat paard met haar buurmaan Uink te moeten voorspannen en dat de knegt van requirante met de paarden en wagen mede gevaaren is, blijkt uit de reproductoire kondschap van twee getuigen sub A bij antwoord vergeleken met de kondschap sub A bij eisch 5. En hieruit komt dan op te dagen dat het niet bewezen is dat dit paard aan de requirante uit haar stal door de Engelsche troupes ontstolen of met geweld afgeroofd is, gelijk de requirante bij haare schriftuuren zulks adsumeert, maar alleen dat de requirante genoodzaakt is geweest haar paard tot voorspan te moeten geven tegen haar wil en dank, hetgeen gerequireerde bij duplyk art 12 niet komt betwisten dat het doch in rechten bekend is dat geen furtum of rapina begaan kan worden dan met een doleus oogmerk om zich met het gestoolene goed te verrijken, princ just de furt junct pr just de vi bon rapt, van hetwelk en dat tijdstip het tegendeel manifesteert, alzo het paard tot voorspan moest dienen en de knegt hetzelfde met dat van den bouwman Uink voor de wagen heeft moeten aanspannen en dat de knegts gedwongen zijn geweest om in allen haast de paarden aan te spannen die troupes daarmede na boven te brengen en ongeveer ses weken daartoe van huis geweest zijn. Dat nu de requirante dit haar donker bruine vierjarige merry paard op deze reyse met de Engelsche troupes na Bentheim, Haselunne en verder kwijt geraakt is en dat de knegt van haar dit paard niet weder te huis gebragt heeft, is bij de stukken volkoomen bewesen, zie de verklaringen van alle getuigen eenparig.

Doch hoedaanig zich de omstandigheden daarvan hebben toegedragen en wanneer en waar zulks geschied zij, is met geene volledige zekerheid uit de stukken op te maaken, veel minder is bewezen dat die troupes het quastieuse paard naderhand op weg gestolen of diefagtig weggevoert hebben, als alleen in zo verre dat Gerrit Groothuis zijnde toen knegt bij requirante en Bernardus Uink wiens paard mede voor de wagen aangespannen geweest is, te zaamen mede na boven geweest zijn en dat onderweg de paarden haar al vroeg ontnomen zijn zonder dat zij daar meer van meester waaren en door de militairen in stallen of schuuren opgesloten wierden, zodat zij er niet meer bij durfden koomen, hebbende zij beyden het volk nog tot boven Haselunne vervolgt nadat zij haare paarden al kwijt waaren, volgens derzelver depositien bij replyk sub nr 1 art 8 en 9 en niet eerder dan na verloop van vijf weken zonder die paarden weder tehuis gekoomen zijn zonder dat zij die paarden hebben kunnen weerom krijgen na alle moeyte daartoe te hebben aangewend volgens A nr 5 bij den eisch liggende.

Aan welk verhaal dezer getuigen, hoewel een derzelver namelijk Gerrit Groothuis als knegt wonende bij de requirante, andersins geen testis habilis zoude zijn in dezen, te minder is te twijffelen alzo andere

getuige B. Uink een testis habilis is tegen wien geen voldoende reproche steek kan houden, wiens depositie volmaakt met de eerste domestique getuige instemt, deponerend beyde de facto proprio in eene geduchte omstandigheid van tijd waarin dat factum van een aller moeylijkste probatie was en waarvan met geene mogelijke apparentie eenig verder of plenair bewijs naar redelijkheid kan gevordert worden een hetgeen men dus alhier voor voldoende bewijs heeft moeten houden volgens Schrassert, Merula, Gail, Voet en andere voornaame rechtsgeleerden hierboven geciteerd.

Hiermede het eerste point quo ad factum zijnde afgehandelt, zullen wij tot het tweede point moeten overgaan om naamelijk te onderzoeken of het al of niet bewezen is dat ditzelve vermiste paard op den 7 may 1795 bevonden is op den stal van gerequireerde en door requirante gereclameert is geworden. Waaromtrent na attente overweging van het een en ander men heeft moeten adviseeren voor de affirmative, namelijk dat het gereclameerde paard zoals op den 7 may 1795 op de stal van gerequireerde bevonden is, waarlijk het zelvde paard is dat requirante vermist en op de reis met de Engelsche troupes na Bentheim en verderop kwijt geworden is. Immers die getuigen Jan Hendrik Brinkhuis en Jannes Nijhuis beyde in de nabuurschap van requirante wonende sub B1 bij den eisch art 5 en 6, alwaar zij zeggen met den onderrichter van Goor aan het huis van den boer Vruink in Stokkum geweest te zijn en aldaar gezien te hebben het zelvde paard dat de requirante met geweld ontnomen is waarvan zij bij de voorige artikelen gezegd hadden dat zulks door de Engelsche troupes geschied was; gevende wijders voor reeden van wetenschap dat zij dat paard als een veulen bij de wed. Klein Bruggink reeds hadden gekend en hetzelfde van tijd tot tijd te hebben gezien en dus hetzelfde zeer wel kennen. Ook heeft de onderrichter sub nr 2 art 2 bij duplyk verklaart dat hij met den knegt van requirante en nog een of twee persoonen in den jaare 1795 na het huis van gerequireerde geweest is om namens de requirante af te vragen of hij haar zodaanig donkerbruin merry paard dat hij eenige dagen te voren van de Ulsener markt gehaald en gekogt had wilde laten volgen, alzo haar dit door de Engelsche troupes ontnomen was. Waarbij nog komt dat beyde eerstgemelde Jan Hendrik Brinkhuis en Jannes Nijhuis bij reproductie art 6 en 8 sub A bij antwoord gedeponereert hebben dat zij beyde met de knegt van de requirante en den onderrichter van Goor geweest zijn na het huis van gerequireerde en dat het paard als toen beschouwd is en niet anders bevonden dan dat het paard was van de requirante.

En dan hier bijgevoegt de verklaring van Stegen Garrit uit Woolde sub B2 bij eisen gevoegt, alwaar hij zegt in de maand may 1795 van de Ulsener markt komende door de boer Vruink uit Stokkum te zijn agterop gereden met een donker bruin zo hem toescheen vierjaarg merry paard met een kleine kol voor de kop en te gelooven dat het paard van de wed. Klein Bruggink was, hetzelfde meermaalen te hebben gezien maar het niet met die vastigheid te kennen om zulks met eede te verklaaren en dat hij en Jan Hendrik Brinkhuis aan den boer Vruink wel gezegd hebben dat dit het paard van de wed. Klein Bruggink was dat haar ontstolen is geweest en dat hij aan den boer Vruink gevraagd had of zij het weerom kon krijgen en hoeveel winst hij moest hebben, waarop de boer Vruink geantwoord had ja, voor twee ducaaten winst en de vertering hier buiten.

Eindelijk nog dat de knegt van requirante sub nr 2 bij replyk onder eede verklaart heeft art 6 dat hij ten tijde van de Ulsener meymarkt 1795 in gezelschap van Jan Hendrik Brinkhuis en Stegen Gerrit op den weg van Ootmarssum hebben aangetroffen den boer Vruink uit Stokkum bij zich hebbende een bruin vierjaarg merry paard met een kol voor den kop, hetwelk getuige aanstonds aanzag voor het paard dat de wed. Klein Bruggink met geweld was ontnomen, dat hij getuige vervolgens met Jan Hendrik Brinkhuis en Jannes Nijhuis en den onderrichter van Goor in de maand may 1795 op donderdag den zevenden, was geweest aan het huis van de boer Vruink in Stokkum om aldaar te bezien een paard dat hij op stal had en dat hij getuige volkomen overtuigd is en bevonden heeft dat dit hetzelfde paard was dat de wed. Klein Bruggink ontstolen of met geweld ontnomen was, gevende voor reden van wetenschap dat hij al eenige jaaren bij de wed. Klein Bruggink gewoond en dit paard van jongs af aan gekend en dagelijks, tot dat hetzelfde haar ontnomen wierd, gezien en daarmede omgegaan heeft.

Laastelijk komt dan hierbij nog dat de vader van requirante Jan ter Workeler bij het bezigtigen van dat paard mede zijnde present geweest bij replyk art 75 aanbied onder eede te verklaaren dat het hetzelfde paard is dat zijn dochter ontstolen is.

Alle welke opgegevene edelijke verklaringen van zo veele getuigen, ofschoon daar onder zijn die niet

omni exceptione majores kunnen geacht worden, evenswel meer dan genoegzaam zijn om de affirmative decisie van de questieuse vraag in facto te bewijzen. Immers Jan Hendrik Brinkhuis en Jannes Nijhuis, wier personen habiel zijn en hierboven van de gemaakte reproches tegen haare gezegdens aangevoert zijn ontlast, vereenigen zich met het geloof van Stegen Gerrit en de stellige verzekering van de knegt van requirante, benevens het edelijk aanbod van requirantes vader en koomen alle in dit affirmative point eenstemming over een nam duo testes plene probane etiam contra fapam Deute ron cap 17 vers 6 cap 19 vers 15 et D. Dres communiter; waarbij komt dat de kondschap van de knegt als hiermede instemmende niet zonder allen graad van bewijs te achten is, daarbij alhier deponeert over iets hetwelk tot zijn bediening als knegt mede gebragt kan worden en daarom te meer ingang moest vinden, even gelijk zulks van een testes domesticus de mercatura deponens opgemerkt word bij Argent ad cons art 163 gloss 1, Matth de judic disp 9 nr 27, Hottom ad l 2 l de test, behalven dat hier een zaak aanwezig is difficilioni probationis waarin men tevreden zijn moet met zulke bewijsen als de natuur van de zaak toelaat zoals wij boven opgemerkt hebben. De omstandigheid van gebeurtenissen waarmede dit questieuse geval is vergeseld geweest geeft bovendien niet weinig waarschijnlijkheid voor dese affirmative decisie welken met meerderen zouden kunnen uitgehaalt worden indien de maat van bewijs alhier voorhanden en opgenoemd niet reeds ten boordevol was. Immers de bijgebragte bewijsen van gerequireerde om daarmede het tegendeel te bewijsen zijn op den toets van het recht niet voldoende. Ja kunnen te zamen genomen des requirantes volledig bewijs niet in het minste verzwakken. Immers niet de gerichtshandeling voor het stadgericht van Lingen op den 27 february 1797 gepasseert tusschen Gerrit Vruging propositant van dese handelingen comparant ter eener en de met hem gecompereerd zijnde vier personen welken hij tot zijne getuigen voorsloeg ter anderen zijde, met naamen Melchior Meyer burger van Lingen, Albert Cramer wonende te Ulsen, Antoni Husing mr smit tot Lingen en den postillon Johan Schroeder uit Bawinkel, gevoegt sub B bij antwoord. Want zo men al eens voor een ogenblik het aan gerequireerde wilde toegeven dat dit document depositien van getuigen in forma probanti waaren, wel en wettig ingewonnen en alhier van probatoire kracht waar aan men echter redenen heeft te twijfelen, dan nog zijn de beyde eerste getuigen Melchior Meyer en Albert Cramer testes inhabiles et in propria causa, aangezien zij zelven bij hunne generaale depositien erkend hebben dat gerequireerde in val hij het proces kwam te verliesen, dezelve daartegen hun een regres actie zoude hebben en of wel Albert Cramer gezegd heeft zijn actie van regres weder te hebben tegen zijnen eersten verkoper Melchior Meyer en deze laatstgemelde bekend in dien gevalle zich aan zijnen verkoper niet te kunnen houden maar dat echter de reclamante het voergeld en inkoopsprijs zoude moeten restitueren, hetgeen voor hem en alle navolgende bezitters schadeloosstelling zoude geven kunnen. Zo is dit een adsumptie van rechtsgeval gevolgen dat hier niet behoord maar posterioris cura zijn moet hetgeen ook ter contrarie zoude kunnen uitvallen als wanneer zeer zeker beyde getuigen directelijk bij dit proces geinteresseert zijn zouden, dewijl dan door Melchior Meyer zijn inkoopsprijs en nog bovendien de winst van wederverkoopning door beyde getuigen verlooren zoude worden. Weshalven men deze rechtelijke adsumptie van beyde getuigen alhier voor als nog niet mag acceptereen om hunne personen bij de uitspraak van dit proces voor onpartijdige en ongeinteresseerde getuigen aan te neemen en hunne afgegevene depositien voor waarheid en bewijs te houden aangezien de gevreesde actie van regres casu qui door gerequireerde te entameren tegen Albert Cramer en door deze tegen Melchior Myer ten eenen maal wegvalt, indien den eisch aan requirante ontzegd wierd en bij vonnis zoude verstaan worden dat het quastieuse paard niet zij het paard van requirante en om dit laaste te bewijsen zijn dese beyde voorige bezitters van het paard er over uit en daartoe zoude dienen hunne afgegevene depositien welke ten dien einde en met dat oogmerk door gerequireerde bij dezen processe geapplianceert zijnde en daarom kan men dezelve als partijdig en voor hun zelven interessant, niet voor legaal bewijs aanneemen zo lange van haare vermeende en geadsumeerde schadeloosheid van voergeld en inkoopsprijs bij richtelijke decisie niet geblijkt. Derhalven het voordeel of nadeel dat beyde deze getuigen bij dit proces en de gevolgen daaruit voortvloeyende met eenige mogelijke waarschijnlijkheid of bij presumptie zullende kunnen hebben, zijn naar rechten van dat gewicht en aanbelang dat derzelve getuigenis alhier niet kan worden aangenomen vid l 10 ff de testib l 10 c cod Huber hedend rechtsg 2 d 2 b 27 kap num 8, Farinac de testib quast 60 nr 4, Schraessert obs 224 num 3, Vasquicis contro p 2 l 2 cap 33, Middelant ad Vroman de fozo comp pag mihit.

Deze beyde eerste getuigen dus wegens bovenstaande reproches wegvallende, zo blijven alleen over de depositien van de smit Husing en den postillon Schroder welke beyde singulier zijn en over verschillende omstandigheden loopen en alzo voor geen volledig bewijs passeeren konnen, veel min tegen volledig contrair bewijs opwegen, alleenlijk komen dezelve in zo verre overeen dat de eerstgenoemde getuige zegt dat de laatstgemelde in den jaare 1795 een weggenomen paard gezogd heeft en onder anderen een paard dat Melchior Meyer gekogt had in beschouwing genomen heeft en dat het paard bij het afgeven zijner depositie aan hem vertoond dat zelve paard is van Meyer waaromtrent laatstgemelde getuige Schroder verklaard heeft dat in den winter 1795 den 18 february van den andere knegt van zijn heer hier voor de stad een paard gestolen was en dat hij toen nageschikt was geworden toen met het gewaar wierd om het paard op te zoeken en dewijl men hem gezegd had dat Melchior Meyer een paard gekogt had, zo had hij zich het paard in den stal laten aanwijzen en hetzelfde naukeurig besichtig, verklarende dat het paard bij het afgeven zijner depositie weder in den stal van Meyer gezien te hebben, welke paard producent zegt van Albert Cramer te Ulsen gekogt te hebben. Derhalven zouden deeze beyde getuigen niet verder instemmen dan dat het aan huis vertoonde paard het zelvde paard zij dat Melchior Meyer te Lingen in den jaare 1795 gekogt had hetgeen aan dese onderhavige quastie niets toe- of afdoen kan, daar dezelve tot het doelwit van gerequireerde niet genoegzaam is om te bewijzen dat het paard waarover hier quastie is, dat zelve paard zal zijn waarover getuigen gedeponereert hebben, al hoewel de gerequireerde zulks met eede aangeboden heeft te sterken en nog veel minder dat ditzelve paard reeds eenige dagen voor den 18 february 1795 door Melchior Meyer gekogt is en bij hem op den 18 february 1795 op stal gestaan heeft en door den smit Husing vervolgens twee maal beslagen is, waar omtrent men geene de minste instemming van deze beyde getuigen ontdekken kan en dus deze positie niet voor bewezen houden. Ja al was het al eens, zodat men deeze positie alhier zoude hebben konnen aanneemen, dan zoude daarin na ons inzien evenwel geen concludent argument voor de sustenuie van gerequireerde kunnen gelegen zijn als of het dan onmogelijk gelijk geweest was dat het paard niet zoude hebben konnen zijn datzelfde paard hetwelk de requirante als boven gezegt vermist en kwijt geworden is, aangezien wij hier boven gezien hebben dat de knegt van requirante op zijn reis met de Engelschen na boven in de maand february 1795 zijn paard al vroeg heeft vermist en kwijt geworden is en dat het dus niet onmogelijk is dat datzelve paard te Lingen op dien tijd is verkogt geworden, welke verkoping daar en boven volgens het zeggen van Melchior Meyer door een vreemd mensch die aldaar door passeerde en hem onbekend was aan hem gedaan is zonder dat hij zijn regres actie tegen hem kan doen gelden, zijnde door dezelve tevens verzwegen de inkoopprijs en de nadere omschrijving van desen verkoper waaruit geen favorabel denkbeeld van de opregtheid dezer negotie zoude op te maken zijn indien men daaraan zouden mogen defereeren, doch dewijl het een en ander tot wederlegging van dit document sub B door requirante is voorgedragen bij haar replyk van art 80 tot 140, zal men het bij het bovengemelde kunnen laten berusten als genoegzame redenen wat men in dezen daarvan heeft moeten regardeeren en in acht nemen. Alleenlijk willen wij bovendien wel bekennen dat er met dit alles zeer veel bedenking is of dit document wel in de vereischte forma probanti is liggende, te meer daar het ons toeschijnt dat de manier van afhooren van getuigen niet overeenkomt met hetgeen wij vinden bij het landrecht van Lingen van den jaare 1639 art 26 en 27 voorgeschreven, nog ook bij het nieuwe codex Fridericianus bepaalt en nog wel minder met onderscheidene kondschappen van gerichten onder het Pruisische gebied afgehoord welke ten naasten bij met onse landzedelijke manier om kondschappen af te hooren overeenkomt.

En wij konnen het zonder bewijs met gerequireerde bij duplyk art 162 naaulijks geloven dat overal in in de staaten van de Koning van Pruisen de kondschappen op eene wijze als de onderhavige afgehoort worden hetwelk als zonder voorgaande citatie en speciaale interrogatore met het jus commune strijdig is; waaromtrent men nader onderzoek zoude gedaan hebben indien zulks om bovengemelde bijgebragte redenen het tans niet onnodig was geworden.

Wat nu wijders aangaat het tweede hoofdbewijs van de gerequireerde tegen de sustenuie van requirante dat het quastieuse paard haar eigendomlijk paard zou zijn, hierin bestaande dat requirantes knegt toen hij met den onderrigter van Goor na het huis van gerequireerde was gegaan om het quastieuse paard te beschouwen met zijne twee nabuuren onderwegs verhaald zoude hebben dat het paard van requirante een scheven tand in den bek had en dat het toen een veulen was geweest ongemak aan het gier had gehad en

dat de Joode van Borne dit gemeestert had, zulks kan in deezen geene verandering maken omtrent de bijgebragte volledige bewijzen dat het quastieuse paard het paard van requirante is, omdat het verhaal van hetwelk de onderrichter Hermen van de Zaagkuile bij zijne kondschap spreekt, niets meer dan een praatjen onder de weg geweest is waarop hij onderrichter zo weinig acht gegeven heeft dat hij art 4 bij zijne kondschap sub 2 bij duplyk verklaart heeft niet eens gezien te hebben of die personen of niet na die opgegevene tekens gezien hebben, maar mede ook overeenkomt de kondschap van dezelve personen sub A bij antwoord afgegeven wanneer zij daarbij zeggen dat zij bij de examinatie van dat paard niet gezien hebben na die teekens, maar alleen na het fatzoen van dit paard conform de kondschap van J. Drayerink bij duplyk nr 1, want behalven dat dit eene extra judicieele confessie van deze persoon is welke niet bewezen is gedaan te zijn op order, last en pericul van de requirante en dus haar niet kon verplichten; zo variëren dezelve ook in deze opgegevene tekens alzo de eerste getuige sub A bij antwoord zegt te hebben hooren zeggen dat het paard ongemak aan het gier gehad heeft en bij duplyk sub nr 1 dat het een dik of scheef gier gehad heeft en volgens duplyk nr 2 dat de Joode van Borne daar over gemeestert had. En tweede getuige sub A bij antwoord zegt dat het geen scheve tand gehad heeft daar de knecht in tegendeel bij duplyk nr 1 zegt dat het eene scheeve tand in de bek moest hebben.

Derhalven kan men het daarvoor geenzins houden dat deze tekens door requirante zelf, ja ook niet door haare afgezonden en opgegeven zijn als de egte en regte kentekenen waaraan men zoude moeten toetzen of het quastieuse paard dat paard zij dat requirante vermist heeft, te minder dat die zelvde personen die van deeze teekens onderweg gesproken hebben, al te eenparig onder eede hebben verklaart dat dit het zelvde paard is dat requirante kwijt geraakt is, hetgeen zij aan het fatzoen van het paard verklaaren overtuigend gezien te hebben en niet nodig hier den na deze tekenen te zien.

Weshalven men hier omtrent applicabel maken mag de leere van Schrassert in obs pract 1 2 obs 384 nr 3 aliter plane se hebal confessio extra judicium absente adversario facta quippe qua non probat in judicio contra confiten tem 1 6 par 3 ff de confes nec facit presumptionem translativam omzis proband adversus eum pacian de prob lib 1 cap 9 nr 26.

Dus hebben wij dan nu het hoofdpoinct in facto gedecideerd, namelijk dat het quastieuse bruine vierjarige merry paard met de kol voor den kop, dat de requirante in de maand february 1795 bij den doormarsch der Engelsche troupes tegen haaren wil kwijt geraakt is, dat zelvde paard is hetwelk op den 7 may 1795 bij gerequireerde op stal gestaan heeft of gevonden is en zullen nu moeten overgaan om ratione juris te onderzoeken of den eisch van reclame zo en in diervoegen als requirante deselve alhier gedaan en daartoe conclusie genomen, heeft al of niet geadjudiceert moet worden over welk poinct parthijen almede gecontroverteert hebben.

Hierover staat op deze drie poincten te reflecteeren waaruit de decisie vanzelf zal voortvloeyen:

1. of requirante recht van reclame of vindicatie op het paard heeft.
2. of gerequireerde hetzelfde paard bonafide gekregen heeft en al zodanig heeft.
3. of deze reclame alhier geschied is zoals naar rechten dezelve heeft moeten geschieden.

Aanbelangende het eerste diend dat hierboven in facto beweezen zijn, zijnde dat de requirante dit paard tegen haare wille kwijt geworden is zonder dat zij den eigendom daarvan aan een ander overgedragen of verbis aut facto verlooren heeft. Zo volgt dat dit paard alnog haaren wettigen eigendom gebleven is ofschoon hetzelfde door duizend handen gegaan was en uit dien hoofde a quovis possessore gevindiceert en gereclameert kan worden gelijk met bondige redenen van rechten door requirante ontgensprekelijk betoogd is uit Matth paraem 7 num 17 vers 3 en Christen adleq Mictel tot 2 art 2 nr 6, bij replyk art 110 aangehaalt en uit Grotico en Puffendorf bij eisch art 27.

Op het tweede poinct bevind men de affirmative daarvan te moeten ampleteeren aangezien de requirante niet beweezen heeft de mala fides, met welken zij den gerequireerden alhier betigt heeft en tot welk bewijs zij alhier gehouden is, dewijl de prassumptio juris voor de bona fides van gerequireerde militeert en de last van contrair bewijs tegen haar overbrengt en dat gerequireerde bovendien een titulus erroneus et putativus voor zich heeft waaruit zijn bona fides gecolligeert mag worden, gelijk Schrassert obs 361 num 9 betoogd heeft. Aangezien hieruit de overgelegde bewijzen van parthijen en uit de Lingsche kondschap almede ten vollen blijkbaar is dat gerequireerde dit quastieuse paard van Albert Cramer castelein te Ulzen op de Ulzener maymarkt 1795 en dus van een bekend koopman op eene publijke markt openlijk had gekogt,

gelijk gezegde Albert Cramer hetzelfde van Melchior Meyer koopman te Lingen op de Lingense maymarkt 1795 gekogt had.

Dat de gerequireerde bovendien nog aan de getuigen van requirante op den weg van Ulzen na Stokkum met dit paard komende toegelaten heeft hetzelfde in den bek te zien en aan hun aanstonds bekend heeft dit paard te Ulzen te hebben gekogt, hoe zeer hij anderzins aan hun niet dadelijk heeft bekend gemaakt den persoon van wien hij dat paard aldaar had gekogt. Want schoon hij toen aan hun verhaald heeft dat hij dat paard van een boer voor de wagen gekogt had, hetgeen met de waarheid niet overeenkomstig was en dus een falsilaqucum gezegd heeft, zo kan daaruit niet het minste bewijs van kwade trouwe afgeleyd worden, dewijl hij niet verplicht was aan deze misschien hem onbekende personen terstond alles te zeggen als die geen recht hadden hem zulks te vragen, maar ook omdat hij bij zijn insinuatie van den 16 may 1795 aan requirante terstond bekend heeft dit paard van Cramer te Ulzen gekogt te hebben wanneer zij hetzelfde bij sommatie van hem kwam te requireeren, zodat gerequireerde ten tijde dat hij verplicht was te spreken overeenkomstig de waarheid rondborstig bekentnisse gedaan heeft en alzo geene de minste presumptie van kwaade trouwe zich hierdoor op den hals gehaald heeft maar bona fide et titulo positivo et erroneo kooper van dit paard is geworden en hetzelfde na zijn huis gevoerd en mede genomen heeft.

Voorts is nergens ten processe gebleeken dat er bij gerequireerde naderhand eene supervenientie van kwaade trouwe plaats gehad heeft of dat hij niet meer als bona fidei possessor ex titulo putativo zoude genieten mogen datgeen wat de rechten in zulken gevalle aan de bona fides toekennen, vermids zijne ignorantia rei alieno niet zonder probabile redenen bij hem stand gegrepen moet hebben totdat daarover anders erkend of dat hij van het tegendeel overtuigd geworden was, hetwelke ante litem contestatam volgens de acta et probate alhier niet blijkt plaats gehad te hebben daar hij niet verplicht was om op het bloote zeggen van drie of vier menschen zo maar aanstonds die zijn gekogte paard te moeten houden voor het paard van requirante zonder daarover zich nader te informeeren en hunne bewijzen te examineeren hetgeen hij voor relitis contestatie niet konde doen.

Belangende het derde point of deze reclame alhier door de requirante volgens rechten geschied is op die wijze zoals behoord, diend onder het oog gehouden te worden, vooreerst dat dezelve alhier gedaan word vanwegen een vermist paard hetwelk niet kan gesegd worden gestolen of met geweld ontroofd te zijn, maar hetgeen op den gedwongen reystogt met de Engelschen troupes door requirantes knegt is agter gelaaten en van hem weggeraakt, altans dat requirante tegen haar wille en buiten weeten is kwijt geworden; ten tweeden dat deze reclame daar en boven geschied tegen een kooper die ex titulo putativo in bona fide en in allen gevalle zo door hem zelve als zijne successive verkoopers zekerlijk behalven den inkoopprijs impenso utiles de necessario tot bekoming en onderhoud van hetzelfde aangewend heeft; ten derden dat parthijen zelve eens zijn dat requirante volgens rechten altans iets (zonder te noemen quid quale et quantum), aan gerequireerde tegen restitutie van dit paard wederkeurig schuldig is te betalen; ten vierden dat alhier bij deze procedure niets gelities contesteert is over die quid quale et quantum door requirante te voldoen, alzo de requirante bij haare insinuatie van den 12 may 1795 en naderhand bij haare conclusie aangeboden heeft te prasteren datgeen waartoe zij naar rechten is verplicht, maar alleen of requirante met dat door haar gedaane aanbod alhier kan en mag volstaan om daartegen de teruggaave van het paard te eischen.

Wel is waar dat gerequireerde in fine van duplek de ongenoegzaamheid van dit aanbod aangedrongen heeft door aan te merken dat requirante verplicht zoude zijn geweest niet alleen de koopenningen maar ook de onkosten aan te bieden en dat daartoe een consignatie van een duplum hetwelk in illiquide kosten alleen te pas kon komen niet zoude toereykende zijn, veel minder eene onbepaalde presentatie als deesen in cas subject.

Edoch dewijl alhier in judicio niet is gebracht wat en hoeveel de requirante casu quo aan gerequireerde verplicht was te betalen en de requirante in het generaal aangenomen hebbende te zullen prasteeren waartoe zij naar rechten verplicht was. zo moet dit point van restitutie der koopenningen aan de uitspraak van het recht, nadat dit reclame proces en de daartegen aangevoerde exceptio non probato intentionis afgelopen en getermineert zal zijn, overgelaten worden zonder dat wij alhier de liquiditeit van koopenningen in aanmerking nemen kunnen zo lange parthijen niet eens zijn of dat het in rechten beslist zal zijn dat requirante teffens ook de koopenningen zal moeten restitueren.

Want dat of de restitutie der kooppenningen aan zijde van requirante of het verlos derzelve aan zijde van gerequireerde en niet de aangewende *impensa necessaria et utiles* dubieteit kunnen onderhavig zijn blijkt uit het landregt van Overijssel part 2 tit 3 art 5 alwaar op zijn hoogst gerequireerde niet meer dan zijn uitgelegd geld, dat is den koopschat, verliesen kan vermids men niet ligtelijk zal ontkennen dat het *jus commune* medebrengh dat zulk eenen koper als gerequireerde, al was het dat hij zijn uitgelegde koopschat verliesen moest, evenwel ten aanzien der uitgeschotene noodige en nuttige kosten door requirante schadeloos zoude moeten gesteld worden of altans iets te prasteeren zoude schuldig zijn.

Deze kosten nu of wel dat iets tot welkers restitutie de requirante in allen gevalle verplicht is zijn illiquide en dus kan men datgeene waartoe requirante naar rechten verplicht is aan gerequireerde te prasteeren voor als nog en zo lage het tusschen parthijen wegens den koopschat nog oneens en niet uitgemaakt is, niet hooger in dezen opgevat worden dan illequide en dus zoude dan hier de vraag vallen of de requirante verplicht zijnde tot restitutie van illequide kosten van haar paard volstaan kan bij de reclame van haar paard aan gerequireerde aan te bieden bij insinuatie, datgeen te prasteren waartoe zij naar rechten is verplicht en voorts bij den eisch hetzelve te inharen en alnog te offereeren met erlegging van een *duplum eum presentatione addendi et supplendi quatanus opus*. En dit heeft men in cas subject negative moeten opvatten en daaruit decideeren dat deze reclame zoals die is geschied niet na behooren gedaan is. Omdat gerequireerde gelijk wij boven gezien hebben in *bona fide* geverseert en het paard *ex titulo emtionis a non domino quem dominum putabat* verkregen hebbende, eene rechtvaardige en wettige oorzaak voor zich heeft, zijne bovengemelde kosten aan het paard zelve kan verhaalen en daarop recht van retentie heeft, zelfs tegen den eigenaar de requirante in deezen, gelijk dit bondig bevestigd word bij Schrassert in *comm ad cons vel cap 26 art 1 num ult*, alwaar hij van eenen aftrekkenden meyer die het recht van retentie heeft op de vrugten voor de kosten tot verkrijging van dezelve aangewend, handelende generaal zeg *qui justam legitiman et qua fruge hominem decet caussam habet licet rem non possidet jus retentionis in rem habet pro utilibus impensis in rem factis etiam contra dominum*; citerend daartoe sur dus *decis 264 num 23*.

En die zelvde auteur leert in *obs pract obs 151 num 6* generaliter placuit *obtinere retentionem quotiescum que causa debendi rei quo retinetur cohareat et in obs 240 num 6* dat zulks ook in *actione personali moribus nostris* plaats vind.

Het gevoelen van onze vaderlandsche castumier Nessink in zijne annot op het landregt pag 96 alwaar hij *ex jure communi* beweert dat een advocaat recht van retentie heeft voor zijn verschoten salaris op de stukken en papieren van zijn principaal, kan ob *identitatem rationis* alhier overgebracht worden en is in dezen zeer opmerkelijk en ad *casum adplicabel* alzo hij met bondig redenen, welke ook ter deezzer zaak dienen, bewijst dat de reele betaling voorafgaan moet schoon de kosten illiquide zijn, voornamelijk zo de debiteur woond in een ander gerichte als daar de zaak diend, zoals hier het geval ook ligt, waartoe men zich korthedshalven refereert ten betooge dat requirante niet anders dan tegens prompte betaling van datgeen waartoe zij naar rechten verplicht was en niet met eene bloote aanneming, offerte en erlegging van een *duplum*, haar paard van gerequireerde kan reclameren en dat deezze dus niet eerder dan tegen reele voldoening van zulks, dat paard aan requirante behoefd over te geven, hieruit dan vanzelven de decisie dezen quastieuse zaak voortvloeyende. Merken wij alleen nog aan dat men dus ook de kosten heeft moeten compenseeren, dewijl en de een en de andere van parthije over en weder in deezze en geene sustenue gelijk en ongelijk gekregen hebben en geene van beiden een *temer arius litigator* geweest is, alzo de requirante recht van reclame toegekend is en gerequireerde zich tegen de manier van reclame in dezen heeft mogen verzetten, alzo dat het een tegen het andere gecompenseert moet worden.

Om welke dan en andere redenen en rechten meer het gerichte van Kedingen in naam des Bataafschen Volksrecht doende met ingenomen *advis* van de ondergetekende rechtsgepromoveerde decreteert en verstaat dat gerequireerde Garrit Vruink behoord te worden gecondemneert, zulks doende bij dezen om aan de requirante te moeten restitueeren en laaten uitvoolgen het gelibelleerde merry paard hetwelk op den 7 may 1795 ten zijnen huise op stal bevonden is, mids echter de requirante vooraf aan gerequireerde daar in tegen met prompte betaaling zal moeten prasteeren en voldoen dat geene waartoe zij naar rechten verplicht is, de kosten hierover gevallen om redenen compenserende.

Aldus bij mij ondergeschreven geadviseert binnen Deventer den 2 maart 1799.

Joan Jacobson dr.

Actum Goor den 2 april 1799.

Rigter dr. Wilhelm Jalink Assessoren proc. Knape en Hermannus Jalink

Nadat ter wedezijden de volle sportul en advys gelden ter somma van f 92-4 waaren erlegd is voorenstaande advys geopend en uitgelezen en zijn dien van de erlegde gelden door de parthijen ieder voor de helft na zig genomen.

Hierop erscheenen Jannes Nijhuis in huwelijk hebbende de wed. Klein Bruggink geadsisteerd met zijn bediende proc. O. Meyling en verzoekt van de sententie ten spoedigsten copie.

Hierop erscheen proc. W. Hulsken en verzoekt aan de gepronuncieerde sententie copie.